

Uchwała Nr
Rady Miasta Gdańska
z dnia

w sprawie przyjęcia dokumentu pn. „Gdańsk Programy Operacyjne 2023”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2015 r., poz. 1515), Uchwały Nr LVII/1327/14 Rady Miasta Gdańska z dnia 25 września 2014 r. w sprawie „Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta” oraz w związku z art. 3 pkt. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2014 r. poz. 1649, zm. z 2015 r. poz. 349, poz. 1240, poz. 1358).

uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się dokument pn. „Gdańsk Programy Operacyjne 2023” stanowiący instrument wdrażania dokumentu pn. „Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta”, w brzmieniu określonym w Załączniku Nr 1 do niniejszej Uchwały.

§ 2.

Tracą moc: Uchwała Nr XXXIII/1011/04 Rady Miasta Gdańska z dnia 22 grudnia 2004 roku ws. przyjęcia programu rozwoju gminy Gdańsk zawartego w dokumencie „Strategia Rozwoju Gdańska do roku 2015” oraz Uchwała Nr XXV/516/12 Rady Miasta Gdańska z dnia 23 kwietnia 2012 roku w sprawie zmiany programu rozwoju gminy Gdańsk zawartego w dokumencie „Strategia Rozwoju Gdańska do roku 2015”.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4.

Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gdańska.

Przewodniczący
Rady Miasta Gdańska

Bogdan Oleszek

GDAŃSK PROGRAMY OPERACYJNE 2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE DO PROGRAMÓW OPERACYJNYCH	4
ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	6
SYSTEM WDRAŻANIA I EWALUACJI	8
I. PROGRAM OPERACYJNY EDUKACJA	13
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO	14
2. DIAGNOZA	15
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	17
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	19
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	22
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	25
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	26
II. PROGRAM OPERACYJNY ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT	28
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO	29
2. DIAGNOZA	30
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	33
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	34
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	40
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	42
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	42
III. PROGRAM OPERACYJNY INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA	44
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO	45
2. DIAGNOZA	46
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	48
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	50
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	54
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	56
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	57
IV. PROGRAM OPERACYJNY KULTURA I CZAS WOLNY	59
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO	60
2. DIAGNOZA	62
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	63
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	64
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	68
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	70
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	71
V. PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	73
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO	74
2. DIAGNOZA	75
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	76

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA.....	77
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	80
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	81
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	82
VI. PROGRAM OPERACYJNY ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA	84
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO	85
2. DIAGNOZA.....	85
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	87
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA.....	88
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	91
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	92
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	92
VII. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA.....	94
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO.....	95
2. DIAGNOZA.....	96
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	98
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA.....	100
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	106
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	107
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	108
VIII. PROGRAM OPERACYJNY MOBILNOŚĆ I TRANSPORT	110
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO.....	111
2. DIAGNOZA.....	112
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	113
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA.....	115
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	118
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	119
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	120
IX. PROGRAM OPERACYJNY PRZESTRZEŃ PUBLICZNA	122
1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO	123
2. DIAGNOZA.....	124
3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	126
4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA.....	127
5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI	130
6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	131
7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH	132

WPROWADZENIE DO PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

CZYM SĄ PROGRAMY OPERACYJNE?

Programy Operacyjne służą wdrażaniu **Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus**, czyli przedstawiają zadania i działania prowadzące do realizacji przyjętych celów, wskazują potencjalne źródła ich finansowania oraz sposoby oceny osiągniętych efektów. **Podczas gdy Strategia wyznacza kierunki długofalowego rozwoju, Programy Operacyjne koncentrują się na krótszym horyzoncie czasowym - do roku 2023.** Dzieje się tak z uwagi na okres programowania funduszy Unii Europejskiej 2014-2020 i uwzględnienie procesu i terminu rozliczania projektów współfinansowanych ze środków unijnych (zasada n+3).

Rozwój miasta, ukierunkowany na urzeczywistnienie wizji zapisanej w Strategii, będzie przebiegał zgodnie z **priorytetami strategicznego rozwoju**, które znajdują rozwinięcie właśnie w Programach Operacyjnych. Podstawy, kierunki i zasady rozwoju skupiają się na kilku najważniejszych dla Gdańska **wartościach: współpracy, otwartości, mobilności i kształcenia.** Najważniejszy jest jednak podmiot rozwoju, a więc **mieszkańcy** miasta, dlatego to na wskazanych przez mieszkańców potrzebach koncentrują się działania Programów Operacyjnych.

Dziewięć obszarów, które obejmują Programy Operacyjne, to:

1. Edukacja.
2. Zdrowie Publiczne i Sport.
3. Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska.
4. Kultura i Czas Wolny.
5. Innowacyjność i Przedsiębiorczość.
6. Atrakcyjność Inwestycyjna.
7. Infrastruktura.
8. Mobilność i Transport.
9. Przestrzeń Publiczna.

JAK POWSTAŁY PROGRAMY OPERACYJNE?

Proces formułowania treści dokumentów rozpoczął się wraz z powołaniem Koordynatorów Programów Operacyjnych, którzy z Zespołami Programowymi opracowywali poszczególne Programy. Do uczestnictwa w pracach dziewięciu Zespołów zaproszono ekspertów tematycznych, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz Radnych Miasta Gdańska. Nad procesem tworzenia każdego Programu Operacyjnego czuwał Opiekun Merytoryczny.

Całościowy program rozwoju Gdańska tworzy Strategia wraz z Programami Operacyjnymi, dlatego już przy ich opracowaniu szczególny nacisk położono na ścisłe **współdziałanie i koordynację**, co miało ułatwić również zachowanie spójności w ich wdrażaniu.

Pierwszym zadaniem procesu tworzenia Programów Operacyjnych było opracowanie dziewięciu diagnoz dla poszczególnych obszarów tematycznych. Diagnozy te zawierają poparte faktami tezy dotyczące rozwoju Gdańska, a także pokazują przyczyny i skutki określonych zjawisk. Koncentrują się przede wszystkim na zagadnieniach stanowiących wyzwania i wymagających dalszej interwencji, stąd też ważnym ich elementem są rekomendacje kierunkowe, które wskazują, jak rozwijać potencjał miasta. Na podstawie tych właśnie rekomendacji przystąpiono do formułowania treści Programów Operacyjnych, których zasadniczym elementem są: cele operacyjne, zadania i kluczowe działania.

Do wyrażenia swoich oczekiwań w zakresie rozwoju miasta zaproszono **mieszkańców** Gdańska, którzy podczas warsztatów prezentowali wypracowane w grupach postulaty rozwojowe. Niezwykle cenne i mające wpływ na kształt Programów Operacyjnych były również otwarte konsultacje społeczne. Aktywne zaangażowanie gdańskiej społeczności na rzecz planowania rozwoju miasta stanowi kluczową wartość wpisaną w Strategię Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus.

W trakcie procesu formułowania Programów Operacyjnych przeprowadzono szereg **spotkań i warsztatów**, dzięki którym zebrano wiele opinii, uwag i propozycji dotyczących najważniejszych kierunków rozwoju miasta w najbliższych latach. Cały proces wspierali eksperci z Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową.

Wszystkie etapy powstawania Programów Operacyjnych relacjonowano za pośrednictwem strony internetowej: www.gdansk.pl/strategia.

JAK SĄ ZBUDOWANE PROGRAMY OPERACYJNE?

Pierwszą część każdego Programu Operacyjnego stanowi **charakterystyka**, czyli przystępny i zwięzły opis obrazujący istotę Programu – dlaczego podejmowane są działania? na jakie potrzeby odpowiada Program? czemu służy jego wdrażanie? W tej części opisano także, w jaki sposób Program wpisuje się w **priorytety strategicznego rozwoju** oraz sformułowano **wyzwania rozwojowe i cele strategiczne** zawarte w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus.

Każdy Program zawiera część **diagnostyczną**, która w syntetyczny sposób wprowadza w specyfikę problematyki danego Programu oraz charakteryzuje sytuację w tym obszarze. Pełne diagnozy stanowią odrębne opracowanie i były podstawą wypracowania celów, zadań i działań, a obecnie służą wzmocnieniu związków przyczynowo-skutkowych w programowaniu rozwoju Gdańska.

Istotnym elementem Programu jest **opis celów operacyjnych** – służy on zrozumieniu sensu podejmowanych działań. W dalszej części cele rozpisano na **zadania i kluczowe działania**, z których ma jasno wynikać, co należy zrobić, aby osiągnąć pożądane efekty. Stopień osiągnięcia sukcesu mierzyć będą przypisane do celów **wskaźniki** pokazujące oczekiwane kierunki zmian.

Kompleksowe zarządzanie rozwojem Gdańska wymaga koordynacji i synergii między poszczególnymi Programami. Dlatego każdy Program zawiera **opis powiązań z innymi Programami Operacyjnymi**, który obrazuje jak wdrażanie zadań i kluczowych działań wpływa na realizację przedsięwzięć zaplanowanych w innych Programach. Dzięki temu rozwiązywanie złożonych problemów, mających swoje podłoże w różnych obszarach życia miasta, może być sprawniejsze. To odpowiedź na ograniczenia wynikające z działań sektorowych. Podobną rolę pełni odniesienie do **zgodności z krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi**.

ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

PROBLEMATYKA PRZEKROJOWA, WSPÓLNA DLA WSZYSTKICH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

Wiele planowanych działań posiada punkty styczne i przyczynia się do realizacji zadań o charakterze horyzontalnym. Łączą one przekrojowo wiele płaszczyzn rozwoju społeczno-ekonomicznego i nie zamykają się wyłącznie w ramach zakresu odpowiadającemu jednemu Programowi Operacyjnemu.

RÓWNE SZANSE

Istotnym zagadnieniem horyzontalnym dla realizacji wszystkich Programów Operacyjnych jest uznanie różnic i różnorodności mieszkańców oraz stworzenie równych szans rozwoju w mieście. Wszyscy mieszkańcy mają taką samą wartość, stanowią przyszłość miasta i są jego największym potencjałem. Różne pochodzenie etniczne, kulturowe i religijne mieszkańców powinno być szanowane i doceniane. Wszyscy mieszkańcy mają takie same podstawowe prawa i obowiązki oraz odpowiedzialność. Realizacja działań wszystkich Programów Operacyjnych tworzy warunki i **sprzyja integracji nowych mieszkańców**, także przybyłych z różnych stron świata, w **duchu tolerancji, zrozumienia i wzajemnego szacunku**. Kluczowym zagadnieniem jest tworzenie solidarnego, bezpiecznego, otwartego i przyjaznego miasta, chroniącego podstawowe wartości demokracji i wolności.

Kierując się wartościami wynikającymi ze Strategii, stanowiącymi fundament rozwoju Gdańska, w szczególności otwartością, wolnością i solidarnością, wdrażanie wszystkich Programów Operacyjnych uwzględniać powinno **sytuację osób niepełnosprawnych, starszych i wszystkich, którzy są w jakikolwiek sposób defaworyzowani**. Szczególnie istotne w tej kwestii są: ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka oraz podstawowych wolności na równi ze wszystkimi innymi obywatelami.

Osoby niepełnosprawne stanowią jedną z najliczniejszych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W celu przeciwdziałania procesowi wykluczenia potrzebne są rozwiązania wyrównujące szanse uczestnictwa osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia. **Realizacja zaplanowanych w Programach Operacyjnych działań rozwojowych – inwestycji infrastrukturalnych, zmian organizacyjnych i programów służących rozwojowi społecznemu – przeprowadzona zostanie z uwzględnieniem potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych, tak by wzmacniać ich aktywność i wspierać udział w życiu społecznym**. Wyznacznikiem skuteczności osiągnięcia tego celu będą m.in. realizacja standardów ujętych w *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*.

REWITALIZACJA

Przekrojowym i łączącym różne obszary działań strategicznych wyzwaniem jest również **rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gdańska**. Obszar, na którym występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk, wymaga kompleksowych działań (powiązanych ze sobą programów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych), mających na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu kryzysowego. Tylko zintegrowane, całościowe i wielowątkowe podejście do rewitalizacji daje gwarancję powodzenia. Podstawowe znaczenie mają działania w szeroko pojętej sferze społecznej, wspomagane przez działania związane z zagospodarowaniem oraz odnową przestrzeni miejskiej. Proces rewitalizacji

musi uwzględniać dobro oraz potrzeby gdańskiej społeczności i być nadrzędny wobec czysto technicznej odnowy tkanki miejskiej. Dlatego na projekty rewitalizacyjne składać się będzie wiele działań z różnych Programów Operacyjnych.

BEZPIECZEŃSTWO

Kolejnym przekrojowym zagadnieniem wpisującym się horyzontalnie w Programy Operacyjne jest **bezpieczeństwo mieszkańców**. Jest ono jednym z najważniejszych kryteriów branych pod uwagę przy ocenie jakości życia. Wiele istotnych działań wpływających na stan bezpieczeństwa ujęto m.in. w obszarze infrastrukturalnym, mobilności i transportu, zdrowia publicznego i sportu, integracji społecznej czy przestrzeni publicznej.

ŚRODOWISKO

Problematyka **ochrony środowiska** została także uwzględniona w Programach Operacyjnych. Jej zagadnienia obejmują mnóstwo działań – od etapu planowania przestrzennego, poprzez aspekty inwestycyjne, równoważenie transportu, po działania miękkie związane z edukacją ekologiczną. Przedsięwzięcia i inwestycje, które będą realizowane, powinny uwzględniać dbałość o ochronę bioróżnorodności i zasobów przyrodniczych, tak aby zwiększać atrakcyjność miasta jako miejsca zamieszkania, pracy i spędzania czasu wolnego.

SMART CITY

Istotnym elementem realizacji działań określonych w Programach Operacyjnych będzie **wdrażanie innowacyjnych narzędzi informatycznych i telekomunikacyjnych, z uwzględnieniem – tam, gdzie to możliwe – rozwiązań open source**. Z jednej strony nowoczesne technologie przyczynią się do usprawnienia zarządzania miastem i ułatwią realizację określonych procesów, z drugiej w coraz szerszym zakresie umożliwią mieszkańcom i przedsiębiorcom korzystanie z wysokiej jakości usług publicznych, np. infrastrukturalnych, transportowych czy edukacyjnych. Niezbędny będzie również dalszy rozwój kanałów poprawiających dostępność do informacji dla mieszkańców oraz usprawnienie komunikacji poprzez stosowanie nowoczesnych narzędzi informacyjnych i konsultacyjnych. Realizując **politykę otwartości**, miasto Gdańsk planuje udostępniać obywatelom gromadzone dane i nowe technologie do wspierania przejrzystego rządzenia. Stopniowe uwalnianie danych publicznych poprzez ich publikowanie w otwartych i uporządkowanych formatach umożliwi ich wykorzystanie przez zainteresowanych użytkowników. Dostęp do tych danych pozwoli też mieszkańcom w łatwy sposób zapoznać się ze sposobem funkcjonowania miasta oraz zwiększyć zaangażowanie w sprawy publiczne czy ułatwić realizowanie nowych inicjatyw społecznych i biznesowych. Zarówno innowacyjne narzędzia informatyczne i telekomunikacyjne, jak też polityka otwartości, bycie miastem transparentnym, słuchającym, pozwolą na dalszy rozwój Gdańska w **duchu idei „miasta inteligentnego”, tzw. Smart City** – będącego inicjatorem przemyślanych projektów, przy których tworzeniu wykorzystano dialog oraz partnerską współpracę z organizacjami, biznesem, uczelniami, administracją, młodzieżą uczącą się czy sektorem edukacji. Gdańsk będzie kontynuował działania prowadzące do zwiększania świadomości mieszkańców, ich partycypacji oraz stymulowania zrównoważonego rozwoju miasta we wszystkich jego obszarach.

SYSTEM WDRAŻANIA I EWALUACJI

JAK BĘDZIEMY WDRAŻALI PROGRAMY OPERACYJNE?

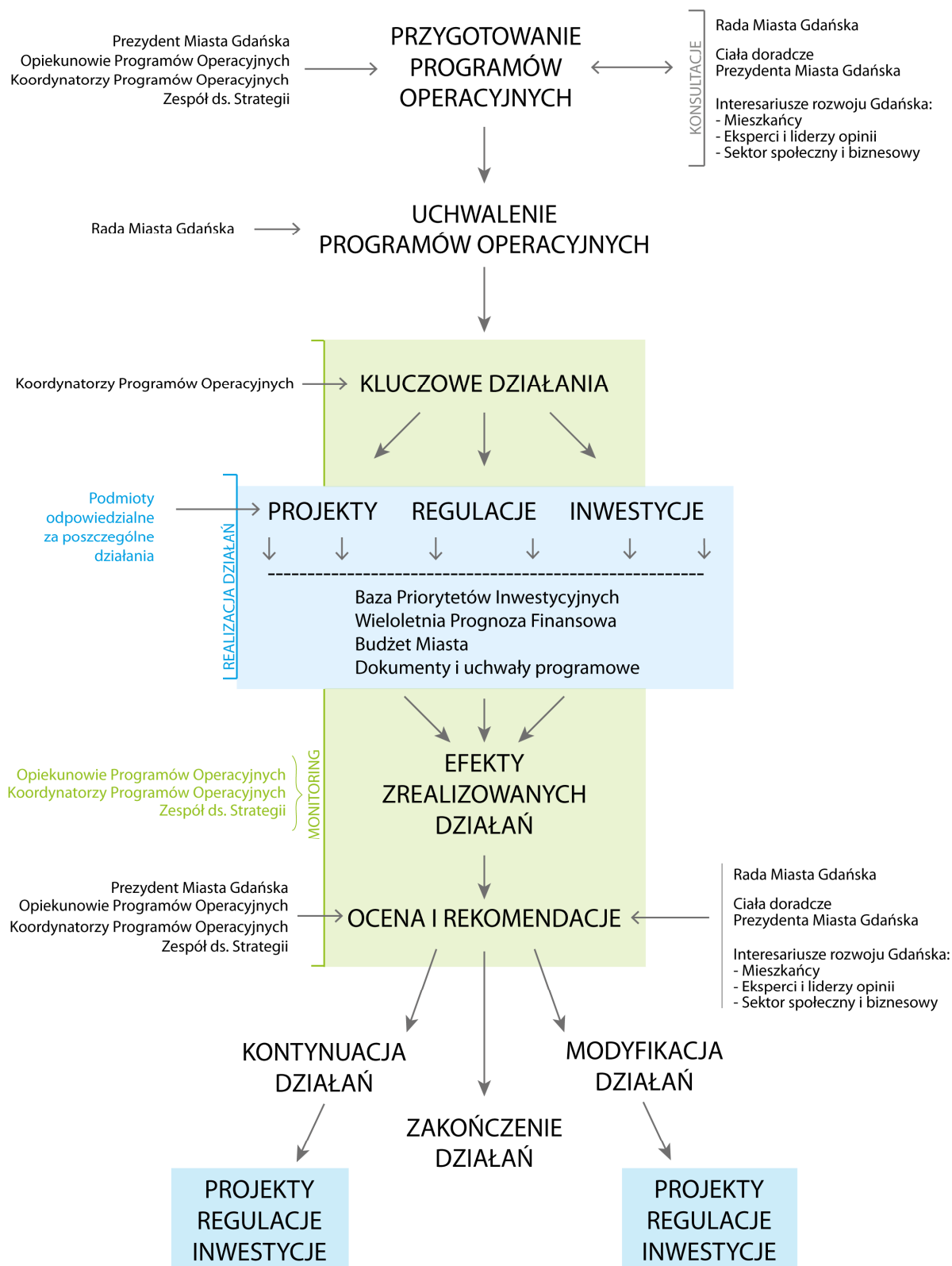
Wszystkie etapy procesu wdrażania Programów Operacyjnych będą:

- realizowane w sposób **przejrzysty, otwarty**, możliwie szeroko **włączający** mieszkańców oraz różne środowiska gdańskiej społeczności, tj. organizacje pozarządowe, świat nauki i gospodarki, liderów lokalnych i innych interesariuszy, w proces podejmowania decyzji realizacyjnych, zacieśniający jednocześnie współpracę w wymiarze metropolitalnym,
- oparte na **przyczynowo-skutkowej ocenie efektów**, analizie zachodzących trendów, doświadczeń i opcji rozwojowych, tak aby na bieżąco dostosowywać działania do zmieniających się możliwości osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych w myśl zasady: cel pozostaje niezmienny, natomiast sposoby na jego osiągnięcie mogą się zmieniać,
- ukierunkowane na osiągnięcie **dobra wspólnego gdańskiej społeczności**, a więc silnie osadzone w wypracowanych w Strategii priorytetach strategicznego rozwoju, stanowiących system wartości i zasad – trwałych fundamentów długofalowego rozwoju Gdańska.

Określone priorytety i cele strategiczne rozpisane zostały w Programach Operacyjnych na zadania, a te skonkretyzowano w formie bardziej szczegółowych działań. Przełożą się one na poszczególne przedsięwzięcia i projekty, które znajdą odzwierciedlenie w Budżecie Miasta, Bazie Priorytetów Inwestycyjnych oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej. Narzędzia te pozwalają efektywnie planować ich finansowanie.

Poszczególne działania rozwojowe, w tym projekty, regulacje i inwestycje realizowane będą przez wskazane podmioty, tj. biura i wydziały Urzędu Miasta, miejskie jednostki organizacyjne, spółki z udziałem miasta oraz przedstawicieli środowisk społecznych i biznesowych.

SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

JAK SFINANSUJEMY PROGRAMY OPERACYJNE?

Finansowanie zaplanowanych działań oparte będzie na pozyskaniu środków z różnych źródeł, każdorazowo z uwzględnieniem **trwałości rezultatów**, w tym sposobów i źródeł finansowania kosztów utrzymania powstających inwestycji czy też nowych rozwiązań organizacyjnych. Z tego punktu widzenia istotne jest – tam, gdzie to będzie uzasadnione i możliwe – korzystanie z formuły partnerstwa publiczno-prywatnego, a także priorytetowe traktowanie rozwiązań organizacyjnych. Często bowiem lepsze i trwalsze efekty finansowe osiąga się dzięki nowemu spojrzeniu na organizację czy regulację danego obszaru niż poprzez włączenie większego finansowania. Dzięki temu, realizując Strategię zachowamy **bezpieczeństwo finansowe naszego miasta**.

Na źródła finansowania Programów Operacyjnych składają się zarówno środki wewnętrzne, jak i zewnętrzne, w tym także potencjalne możliwości pozyskania kapitału, tj.:

- budżet miasta Gdańska,
- budżety podmiotów gospodarczych z udziałem miasta Gdańska,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, w tym Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT),
- programy krajowe (w tym: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Pomoc Techniczna),
- budżet państwa (w tym: Fundusz Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych),
- programy, fundusze i środki instytucji państwowych (w tym: ministerstw, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, Narodowego Centrum Kultury, Narodowego Instytutu Audiowizualnego, Instytutu Książki, Narodowego Funduszu Zdrowia, Narodowego Banku Polskiego),
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (w tym: Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa, URBACT III, ESPON 2020),
- instrumenty Unii Europejskiej dające dodatkowe wsparcie w różnych obszarach (w tym: Program Horyzont 2020, Program COSME, Instrument „Łącząc Europę”, Program Erasmus+, Program Kreatywna Europa, Program „Europa dla Obywateli”, Fundusz Azylu, Migracji i Integracji),
- Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- programy i środki krajowych oraz zagranicznych organizacji pozarządowych i fundacji,
- inwestorzy i partnerzy biznesowi,
- inne.

Należy podkreślić, że dużą rolę w tworzeniu nowoczesnej gospodarki miejskiej odgrywają projekty realizowane wspólnie z partnerami biznesowymi oraz instytucjami o charakterze publicznym, reprezentującymi inne gminy, powiaty czy wreszcie samorząd województwa. Innowacyjność polega na wysokiej atrakcyjności i funkcjonalności tworzonych projektów oraz na nowej formule partnerstwa. Zakłada się,

że przedsięwzięcia i inwestycje realizowane w modelu **partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-publicznego** w dłuższej perspektywie będą miały ogromny wpływ na ilościowy i jakościowy portfel projektów miejskich.

Określone zadania i działania powinny być realizowane w oparciu o formułę **współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w ramach Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot**, co sprzyjać będzie wzmocnieniu konkurencyjności względem innych krajowych i europejskich metropolii.

JAK BĘDIEMY OCENIALI EFEKTY NASZYCH DZIAŁAŃ?

Proces realizacji Strategii wymaga monitorowania i okresowej oceny. System **monitoringu i ewaluacji** Strategii i Programów Operacyjnych spełnia cztery zasadnicze role:

- **społeczną** – dostępność wyników monitoringu i ocen skuteczności działań buduje zaufanie mieszkańców, ich zrozumienie i zaangażowanie w życie miasta, a także podnosi poziom debaty publicznej i ją obiektywizuje,
- **umożliwia zarządzanie Programami** – monitorowanie wskaźników pozwala wyciągać wnioski dotyczące sprawności wdrażania zaplanowanych działań, diagnozować ewentualne problemy i im zaradzać,
- **pomaga w ocenie efektów rozwojowych** – ewaluacja efektów podejmowanych działań pozwala sprawdzić, w jakim stopniu osiągane są cele strategiczne i operacyjne,
- **wspiera zarządzanie rozwojem** – wnioski z ewaluacji przekładają się na ewentualne zmiany zaplanowanych działań czy nawet całych Programów Operacyjnych, gdy zmiany w otoczeniu będą na tyle istotne, że osiągnięcie zaplanowanych celów za pomocą przyjętych metod okaże się niemożliwe.

Zgodnie z powyższymi rolami system monitoringu i ewaluacji obejmuje:

- ocenę **zgodności ze Strategią i Programami Operacyjnymi** działań, w tym inwestycji, które będą podejmowane,
- analizę i ocenę **postępów realizacji Programów Operacyjnych** poprzez obserwację działań prowadzonych w ramach realizacji poszczególnych Programów oraz ich efektów w oparciu o przyjęte wskaźniki,
- analizę **zmian społecznych i gospodarczych** zachodzących w szerszym otoczeniu pod kątem ich wpływu na możliwości osiągania założonych celów,
- wypracowywanie, w konsultacji z mieszkańcami i interesariuszami rozwoju Gdańska, **rekomendacji dotyczących ewentualnych zmian** w przyjętych Programach.

Monitoring i ewaluacja Strategii oraz Programów Operacyjnych oprze się na różnych źródłach i typach informacji: od statystyki publicznej i danych miejskich, poprzez analizy eksperckie i opracowania zewnętrzne, po najważniejsze, czyli badania opinii mieszkańców. Głównym narzędziem rozpowszechniania efektów ewaluacji będą cykliczne raporty ewaluacyjne, gdzie omówiony zostanie nie tylko stan danego obszaru, ale też ocena efektów zrealizowanych zadań. Na podstawie tej oceny wypracowane zostaną rekomendacje, które wskażą kierunki dalszych działań, w tym ich kontynuację czy weryfikację.

Do każdego celu w Programach Operacyjnych przypisane są **wskaźniki**. Ich rolą jest monitorowanie efektów podejmowanych działań, przy czym nacisk położono na kierunki zmian, a nie na wytyczanie konkretnych wartości. Wskaźniki te mają obrazować, jakie działania będą monitorowane, oraz pełnić

funkcję drogowskazów, a nie celów samych w sobie. Praktyka programowania operacyjnego wskazuje, że wyznaczanie konkretnych wartości często nie znajduje racjonalnego uzasadnienia. Dodatkowo należy oczekiwać, że zachodzące coraz bardziej dynamicznie zmiany w otoczeniu makroekonomicznym wpłyną mocniej na lokalny poziom rozwoju społecznego i gospodarczego, zaburzając możliwości oszacowania właściwego poziomu poszczególnych wskaźników.

Tworzone w oparciu o bieżący monitoring cykliczne raporty ewaluacyjne, poza wyznaczonymi wskaźnikami, zaprezentują również wartości innych, dodatkowych wskaźników, w tym danych kontekstowych. Pozwolą one na pogłębioną analizę zmian zachodzących w poszczególnych obszarach ujętych w Programach Operacyjnych. Ewaluację uzupełni także informacja na temat kwestii finansowania poszczególnych działań, a jej istotnym elementem staną się oceny zewnętrznych ekspertów, zapewniające niezależny i obiektywny komentarz na temat podejmowanych działań i ich wpływu na jakość życia w Gdańsku.

Najważniejszą wartością dobrej ewaluacji nie powinno być tylko i wyłącznie wzajemne rozliczanie ewentualnych niepowodzeń ani promowanie sukcesów. Wartością tą jest **wspólne szukanie jak najlepszych dróg osiągnięcia celów rozwojowych.**

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

I. PROGRAM OPERACYJNY EDUKACJA

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Kształcenie się to nieustanny proces zdobywania wiedzy, doświadczenia, kompetencji i umiejętności, związany z kreowaniem postaw, cech i zachowań, które są niezbędne w nowoczesnym, demokratycznym i podmiotowym społeczeństwie. Kształcenie to nie tylko dobra edukacja pozwalająca realizować aspiracje zawodowe i finansowe, ale też podstawa świadomego, spełnionego życia oraz fundament rozwoju społecznego i kulturowego.

Wdrożenie działań przewidzianych w Programie Operacyjnym ma prowadzić do podniesienia jakości i dostępności edukacji tak, aby stworzyć każdemu mieszkańcowi, w tym także osobom ze specjalnymi potrzebami, warunki dla rozwoju osobistego. Podejmowane będą także działania upowszechniające ideę uczenia się przez całe życie. Całościowe podejście do kształcenia służyć ma rozwojowi zaradności życiowej. Szczególną rolę w tym względzie powinni odegrać – jako życiowi doradcy i mentorzy – rodzice oraz nauczyciele. Wymaga to udoskonalenia metod i form rozwoju zawodowego i osobistego kadr gdańskiej edukacji, lepszych sposobów współpracy z rodzicami i osobami z otoczenia szkoły, jak również wdrożenia nowych metod odkrywania i wspierania gdańskich talentów.

Realizacja Programu Operacyjnego wspiera wartości leżące u podstaw rozwoju Gdańska. Egalitarne i wysokiej jakości **KSZTAŁCENIE przez całe życie** daje każdemu **MIESZKAŃCOWI równe szanse** do rozwijania **cech, postaw, kompetencji i umiejętności** pozwalających na osiągnięcie wysokiej **jakości życia**. Takie kształcenie z jednej strony **OTWIERA** jednostkę na **innowacyjność, przedsiębiorczość, kreatywność, różnorodność, elastyczność**, a zatem wspiera **mobilność** przestrzenną i **zawodową**, z drugiej zaś rozwija poczucie **odpowiedzialności** za sprawy **wspólnoty** lokalnej oraz poczucie **solidarności** (sąsiedzkiej, **międzypokoleniowej**, z osobami niepełnosprawnymi) i mobilizuje do **współdecydowania** o losach własnych czy społeczności. Kształcenie przez całe życie wymaga szerokiego **dialogu** społecznego, a także **włączenia** do stałej i efektywnej **WSPÓŁPRACY** pracodawców, organizacji społecznych, administracji samorządowej oraz innych aktorów sceny lokalnej.

B. Wyzwania rozwojowe wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, na które odpowiada Program Operacyjny

- Poprawa dostępności usług edukacyjno-opiekuńczych.
- Poprawa jakości nauczania w szkołach.
- Zwiększenie spójności społecznej oraz wsparcie dla osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta.
- Wzrost poziomu utożsamiania się mieszkańców z Gdańskiem.
- Wzrost poziomu aktywności fizycznej wśród mieszkańców.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.

C. Cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, realizowane przez Program Operacyjny

- Tworzenie skutecznego systemu wielostopniowej edukacji na każdym etapie życia, w tym zawodowej, elastycznie podążającego za rozwojem technologicznym oraz potrzebami gospodarki, dającego miejsce na rynku pracy wszystkim uczestnikom procesu kształcenia.
- Rozwijanie partnerstwa edukacyjnego: rodziny, szkoły, społeczności lokalnej we współpracy z pracodawcami, uczelniami i innymi instytucjami sektora publicznego i niepublicznego.

- Kształtowanie mobilności społecznej i zawodowej oraz wspieranie uczestnictwa w życiu społecznym poprzez uczenie się w formalnych i nieformalnych systemach edukacji na różnych etapach życia.
- Zapewnienie uczniom gdańskich szkół warunków, które w istotny sposób przyczyniają się do odkrywania i wspierania zainteresowań oraz talentów dzieci i młodzieży, zarówno w placówkach oświatowych, jak i innych podmiotach sieci społecznej.
- Tworzenie warunków do budowania postaw przedsiębiorczych od pierwszych lat edukacji wczesnodziecięcej dzięki wspieraniu działań na rzecz aktywnych i praktycznych form nauki, kształtujących kompetencje przedsiębiorcze.
- Tworzenie warunków dla aktywności obywatelskiej, samoorganizacji, wdrażania innowacji społecznych, współodpowiedzialności oraz solidarności społecznej.
- Kształtowanie postaw i kompetencji służących rozwojowi kreatywnej i innowacyjnej gospodarki.
- Wzrost konkurencyjności i współpraca podmiotów gospodarczych, szkół, uczelni i instytucji, zwłaszcza w zakresie promowania przedsiębiorczości, edukacji w zakresie kreatywności, gospodarki morskiej, energetyki, IT, przemysłu czasu wolnego oraz przemysłów kreatywnych, owocująca komercjalizacją wiedzy i powstawaniem nowych innowacyjnych projektów.
- Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju rodzin, wzrostu liczby mieszkańców, wyrównywania szans i włączania społecznego.
- Wzrost zadowolenia mieszkańców z dostępności i jakości usług publicznych.
- Umacnianie wspólnoty i tożsamości kulturowej gdańszczan oraz tworzenie warunków dla integracji sąsiedzkiej.
- Pobudzanie pasji i zainteresowań, aktywnego udziału w kulturze oraz tworzenie warunków służących rozwojowi osobistemu.
- Kształtowanie prozdrowotnych nawyków i postaw mieszkańców, zwiększenie ich aktywności fizycznej oraz propagowanie zdrowego stylu życia, skutkujące poprawą stanu zdrowia mieszkańców, w tym ograniczeniem zachorowań na choroby cywilizacyjne.

2. DIAGNOZA

Diagnoza edukacji w Gdańsku, obejmująca ocenę jakości kształcenia oraz mechanizmów zarządzania kadrą i infrastrukturą edukacyjną, wykazała kilka rodzajów problemów, które wymagają interwencji. Zaliczono do nich: niewystarczający stopień włączenia wyrównującego szanse edukacyjne każdej osoby, w tym osoby niepełnosprawnej, ubogiej, wykluczonej społecznie, imigranta, osoby ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi, osoby wybitnie uzdolnionej; polaryzację gdańskich szkół (co jest efektem zróżnicowanej jakości pracy placówek gdańskiego systemu edukacji); zbytne zorientowanie szkół na wyniki egzaminów zewnętrznych – niewystarczający nacisk położony na kreowanie postaw i zachowań obywatelskich, identyfikacji ze swoim miastem, wykształcanie kompetencji kluczowych, kreatywności; niską świadomość uczniów szkół ponadgimnazjalnych przy wyborze ścieżki rozwoju (zawodowego) oraz niedostatki infrastrukturalne w edukacji wszystkich szczebli.

Niewystarczający stopień egalitaryzmu gdańskiej edukacji wiąże się z trudnościami w dostosowywaniu programów nauczania do faktycznych potrzeb ucznia oraz w tworzeniu programów indywidualnych. Coraz większym wyzwaniem staje się dziedziczenie negatywnych wzorców edukacyjnych (związane m.in. z dziedziczeniem bierności czy też biedy). Wyzwanie dla edukacji stanowi również napływ imigrantów. Większa liczba imigrantów oznaczać będzie konieczność sprostania wyzwaniu integracji z lokalną społecznością oraz zapewnienia i dostosowania edukacji, służby zdrowia,

mieszkalnictwa itd. Z diagnozy wynika też, że nauczyciele nisko oceniają swoje kompetencje dotyczące umiejętności pracy z uczniem niepełnosprawnym. Uczniowie niepełnosprawni w oddziałach ogólnodostępnych korzystają ze społecznych kontaktów, ale uczą się w mniej korzystnych warunkach – klasy są zbyt liczne, a wsparcie specjalistyczne niedostateczne.

Kolejny problem to polaryzacja gdańskich szkół, mająca źródło w bardzo zróżnicowanych wynikach edukacyjnych. Problem ten jest złożony, gdyż z jednej strony wynika z rozliczania szkół głównie z wyników egzaminów zewnętrznych, a z drugiej – z faktu, że brakuje narzędzi do mierzenia jakości pracy nauczycieli, dyrektorów szkół i samych uczniów, którzy powinni być diagnozowani pod kątem swoich predyspozycji i umiejętności. Do tego dochodzą naciski rodziców żądających często rozliczania uczniów z testów. W konsekwencji szkoła notująca wysokie wyniki egzaminów zewnętrznych jest określana mianem szkoły „dobrej” i do takiej szkoły dzieci są często dowożone z odległych dzielnic Gdańska. W konsekwencji na mapie miasta obserwujemy „wyspy” szkół określanych mianem „dobrych” i całą gamę szkół przeciętnych oraz „gorszych”. Pogłębiający się podział na szkoły o niskich i wysokich wynikach jest bardzo poważnym problemem społecznym, ponieważ prowadzi do pogłębiania się nierówności, a w konsekwencji – do konfliktów skutkujących brakiem poczucia bezpieczeństwa mieszkańców i obniżeniem ich jakości życia. Sytuacja ta ma szczególnie negatywne konsekwencje w dzielnicach zdegradowanych.

Z problemem polaryzacji gdańskich szkół wiąże się testocentryczny charakter kształcenia, który sprawia, że uczniowie nie myślą twórczo, ale odpowiadają zgodnie z ustalonym ogólnie kluczem odpowiedzi. Trudno wówczas o kreatywność, innowacyjne, niestandardowe podejście, wątpliwości, dyskusję itd. Kształci się w ten sposób realizatorów wyuczonych procedur i technologii. Ich wiedzę sprawdza się poprzez schematy i testy. Tak przygotowany uczeń w zderzeniu z rzeczywistością nie umie odnaleźć dla siebie satysfakcjonującego miejsca. Nowe trendy – pojawienie się nowoczesnych technologii, zmiana charakteru pracy, zmiana stylu życia – sprawiły, że uczniowie, mimo że osiągają dobre wyniki na egzaminach zewnętrznych, nie zdobywają kompetencji i umiejętności, które pozwolą im poradzić sobie w świecie nieustannych zmian. Kładzie się niewystarczający nacisk na wykształcanie kreatywności, przedsiębiorczości, kompetencji kulturowych, budowanie poczucia własnej wartości, świadomości swoich mocnych stron oraz kreowanie postaw i zachowań obywatelskich. Niedostatki tych kompetencji utrudniają tworzenie społeczeństwa solidarnego i odpowiedzialnego za dziedzictwo kulturowe, za jednostki i społeczność jako całość, za przestrzeń, którą współtworzą i przyszłość, którą razem tworzą. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy należy wymienić: brak rzeczywistej oceny pracy kadry, mało efektywną diagnozę potrzeb, talentów i zasobów osobistych uczniów i nauczycieli, niewystarczającą koordynację i spójność działań wszystkich etapów edukacyjnych, niedostosowanie struktur edukacyjnych do aktualnych wymagań. Poza tym kadra nauczycielska nie jest przygotowana do diagnozy funkcjonalnej uczniów i dostosowania do ich możliwości oferty edukacyjnej. Chodzi o coś więcej niż indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne (stosowane w przypadkach specjalnych potrzeb edukacyjnych ucznia) – o nauczycieli potrafiących w elastyczny, kreatywny sposób, realizując podstawę programową, łączyć wyzwania ze strony zmieniającej się rzeczywistości, w której znajdują się uczniowie, z ich zdiagnozowanym, zróżnicowanym potencjałem.

Efektem takiej edukacji jest ograniczenie naturalnego potencjału człowieka, co ostatecznie sprawia, że gorzej radzi sobie w życiu, gdyż funkcjonuje poniżej swoich możliwości. Niedopasowanie kompetencyjne wpływa negatywnie na: stan zdrowia (powodując stres, lęki, choroby somatyczne, nadciśnienie, uzależnienia, co podnosi ryzyko bezrobocia, ubóstwa), relacje społeczne (brak zdolności budowania trwałych relacji, nieumiejętność korzystania z pomocy), skłonność do nauki (trudności w nauce, co skutkuje niską chęcią do uczenia się i skłonnością do rozwijania swojego potencjału), lokalną gospodarkę i rynek pracy (nieumiejętność wykorzystania swoich zdolności, nieumiejętność znalezienia pracy na miarę swoich potrzeb, niska skłonność do przekwalifikowania, ryzyko bezrobocia, ryzyko ubóstwa i uzależnienia od pomocy społecznej, niewystarczająca jakość kapitału ludzkiego skutkująca niską atrakcyjnością inwestycyjną).

Inny problem dotyczy niepełnej świadomości uczniów szkół ponadgimnazjalnych przy wyborze ścieżki rozwoju (zawodowego), co jest niewątpliwie konsekwencją poprzedniego problemu, ale

również wynika z faktu, że w niewystarczający sposób propagowana jest idea uczenia się przez całe życie, w świetle której doradca (mentor) jest dostępny na każdym etapie kształcenia i w każdym momencie życia. Starzenie się społeczeństwa i wydłużenie życia skutkuje koniecznością dłuższej aktywności na rynku pracy i koniecznością uczenia się przez całe życie. Ponadto dynamiczne zmiany na rynku pracy wymuszają zmianę charakteru kształcenia się (pojawiają się nowe, alternatywne formy nauki), konieczność oduczania się treści nabytych i przyswajania nowych, rozwijanie nowych kompetencji ułatwiających zaradność życiową. Dynamiczny rozwój nowoczesnych technologii spowodował również, że nauczyciel przestał pełnić rolę omnibusa. W związku z tymi trendami doradztwo zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych nie spełnia swojej roli; można powiedzieć, że praktycznie go nie ma. Dostęp młodych ludzi do poradnictwa edukacyjno-zawodowego jest niedostateczny. Z diagnozy wynika, że nie wszyscy uczniowie szkół ponadgimnazjalnych potrafią świadomie wybrać ścieżki rozwoju. Konieczne jest zwiększenie dostępu do takich usług, które pozwoliłyby na różnych etapach życia rozwijać drogę zawodową tak, aby jak najdłużej być aktywnym. Z badań Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową wynika, że bycie aktywnym i potrzebnym, szczególnie w starszym wieku, sprzyja dobrostanowi psychicznemu i fizycznemu oraz poprawia stan zdrowia. Dlatego również z tego względu konieczna jest popularyzacja wśród mieszkańców idei uczenia się przez całe życie.

W ramach konsultacji społecznych projektu Strategii Gdańsk 2030 Plus mieszkańcy podkreślali kwestię zbyt niskiego dostępu do edukacyjnych usług publicznych. Wskazali na duże deficyty, zwłaszcza jeśli chodzi o żłobki i przedszkola. Problem dotyczy szczególnie nowych dzielnic Gdańska, mimo że liczba wymienionych obiektów w tych dzielnicach wzrosła. O niewystarczającym dostępie do usług edukacyjnych w Gdańsku świadczą również wyniki badania ankietowego przeprowadzonego na zlecenie Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową na potrzeby badania jakości życia i jakości usług publicznych w województwie pomorskim.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
I.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych.	Zapewnienie równego startu edukacyjnego i powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług instytucji opiekuńczych i edukacyjnych na różnych poziomach kształcenia przez całe życie leży u podstaw polityki edukacyjnej miasta Gdańska odpowiadającej na potrzeby każdego mieszkańca. Dla osiągnięcia celu, jakim jest wyrównywanie szans edukacyjnych, konieczne jest przede wszystkim objęcie dzieci w wieku przedszkolnym pełną diagnozą i wsparciem rozwoju, realizowanymi przez specjalistów, dobrze przygotowaną kadrę wychowania przedszkolnego i świadomych rodziców. Proces ten powinien odbywać się w dobrze przystosowanej i wyposażonej infrastrukturze. Konieczne należy wprowadzić nauczanie zróżnicowane i pełną indywidualizację kształcenia, która uwzględnia dostosowanie treści, form i metod przekazu do tempa pracy i stylu uczenia się osoby. Aby to osiągnąć, trzeba podjąć działania w obszarach dotyczących świadomości, postaw, relacji i organizacji całej społeczności edukacyjnej. Muszą więc być adresowane do kadry placówek edukacyjnych, rodziców i grup rówieśniczych, jak również partnerów społecznych i biznesowych. Wszyscy partnerzy procesu wyrównywania szans potrzebują zrozumienia zróżnicowania potrzeb i możliwości edukacyjnych, solidarności i współpracy. Równie istotne będzie zbudowanie narzędzi i procesów oraz poprawianie warunków organizacyjnych, wspierających wyrównywanie szans edukacyjnych, w szczególności dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w ramach gdańskiego systemu edukacji.

I.2. Podniesienie jakości pracy placówek gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki.	Wyrównywanie szans edukacyjnych może nastąpić przede wszystkim dzięki poprawie jakości pracy gdańskich placówek edukacyjnych. Podniesienie jakości będzie realizowane poprzez rozwinięcie systemu wsparcia i organizacji pracy tych placówek, które obejmie kompleksową pomoc, wsparcie pracy dyrektorów oraz rozwijanie współpracy między szkołami, w tym lepszą komunikację między poszczególnymi etapami kształcenia, np. w zakresie informacji o postępach ucznia. Kolejnym zadaniem stanie się poprawa warunków rozwoju zawodowego i osobistego kadry gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki. Nauczyciel powinien nieustannie rozwijać kompetencje zawodowe, w tym psychologiczne, diagnostyczne, umiejętności pomiaru osiągnięć uczniów oraz wspierania ich w wyborze indywidualnej ścieżki rozwoju osobistego. Służyć temu ma wspieranie grup samodoskonalenia się nauczycieli i wymiany doświadczeń czy zapewnienie wsparcia metodycznego. Szczęólnego znaczenia nabiera również podnoszenie kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego, zwłaszcza we współpracy z pracodawcami i przedsiębiorcami. Inne wyzwanie to wzmocnienie dialogu społecznego w sferze edukacji, w tym przede wszystkim włączenie rodziców i społeczności lokalnych w działania służące rozwojowi placówek.
I.3. Wspieranie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży.	Najważniejszym efektem kształcenia powinno być wyposażenie dzieci i młodzieży w wiedzę, doświadczenie oraz kapitał relacji, tak by wykreować mechanizmy radzenia sobie w życiu. Zaradność życiowa w najwyższym stopniu wpływa na jakość i satysfakcję z życia. Osoba zaradna notuje u siebie wyższy dobrostan, bo potrafi zaspokajać swoje potrzeby (fizyczne i psychiczne, w różnych, zmiennych warunkach). Poprzez rozwój umiejętności społecznych, komunikacyjnych, pracę w grupie, pracę metodą projektu, pokazywanie wolontariatu jako sposobu na rozwój czy warsztaty dzieci i młodzież winni wzmacniać poczucie własnej wartości i wartości kontaktów z drugim człowiekiem. Cele te będą realizowane poprzez: wzmocnienie roli najbliższego otoczenia ucznia w kształtowaniu ścieżki rozwoju osobistego, udoskonalenie systemu odkrywania własnego potencjału, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, przezwyciężanie barier i rozwijania talentów, kształtowanie postaw młodych gdańszczan i zwiększenie zaangażowania podmiotów zewnętrznych w proces rozwijania kompetencji uczniów.
I.4. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców dla sprostania wyzwaniom dynamicznie zmieniającego się świata.	Nieustanne rozwijanie kompetencji zawodowych to odpowiedź na wyzwania globalne związane ze starzeniem się społeczeństwa, zmianą charakteru pracy i stylu życia, przemianami społecznymi i technologicznymi. Takie podejście zakłada postawę otwartości na zmianę, która staje się nieodzowna w życiu osobistym i zawodowym. Człowiek otwarty na zmianę jest w stanie zaadaptować się do wszystkich warunków, co daje mu poczucie pewności, bezpieczeństwa, sprawczości, kontroli nad własnym życiem, a w konsekwencji – satysfakcję z życia. Tę ważną postawę należy więc kształtować już na etapie edukacji wczesnodziecięcej, tak by stało się naturalne, że całonocowe uczenie się nie ogranicza się do etapu uczenia ustawicznego po zakończeniu edukacji formalnej. Uczenie się przez

	całe życie obejmuje wszystkie formy uczenia (formalnego, pozaformalnego i nieformalnego) oraz każdy wiek. Wiedza o tym i popularność takiego podejścia nie są jeszcze powszechne, dlatego polityka edukacyjna stawia sobie za cel upowszechnienie uczenia się przez całe życie, co również zakłada uświadamianie i rozbudzanie potrzeb osób w każdym wieku. Realizacja tego celu będzie odbywała się poprzez: ułatwienie mieszkańcom dostępu do poradnictwa edukacyjno-zawodowego, kształcenie poszczególnych umiejętności i kompetencji, towarzyszące edukacji na wszystkich etapach i w ciągu całego życia, a także zwiększenie zaangażowania przedsiębiorstw w proces kształcenia zawodowego i ustawicznego. Rozwój oferty kształcenia zawodowego będzie miał miejsce w kluczowych dla miasta branżach, takich jak: transport, logistyka i motoryzacja; ICT i elektronika; energetyka i ekoenergetyka; turystyka, sport i rekreacja oraz budownictwo.
I.5. Rozwijanie zasobów infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki.	Infrastruktura pełni rolę służebną względem pozostałych celów – musi sprostać wyzwaniom, takim jak dostępność i wysoka jakość, na każdym etapie kształcenia i edukacji. Współcześnie bardzo trudno zaprojektować infrastrukturę „na miarę chwili”, dlatego tak istotnego znaczenia nabiera stały monitoring zasobów i potrzeb mieszkańców wszystkich dzielnic Gdańska, w myśl idei egalitarności wysokiej jakości edukacji. Dostępność do infrastruktury edukacyjnej ułatwia życie i podwyższa jego standard. Dojeżdżanie do żłobków, przedszkoli czy szkół do odległych dzielnic i w korkach powoduje frustrację i obniża jakość życia. Aby zrealizować ten cel, planuje się: modernizację i unowocześnienie istniejącej infrastruktury oraz efektywne nią zarządzanie. W szczególności chodzi o rozwijanie zasobów dzięki skutecznemu wykorzystywaniu istniejącej infrastruktury szkolnej oraz innych obiektów o profilu edukacyjnym na terenie całego miasta; racjonalne projektowanie obiektów, które w łatwy sposób można zaadaptować do zmieniających się potrzeb; uwspólnianie zakupów inwestycyjnych, co pozwoli szybciej osiągnąć określone standardy.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: I.1. Wyrównanie szans edukacyjnych.	
Zadanie	Kluczowe działanie
I.1.1. Zwiększenie kompetencji społeczności edukacyjnej (grupa rówieśnicza, rodzice, nauczyciele) dla realizacji pełnej edukacji wyrównującej szanse edukacyjne.	I.1.1.1. Podnoszenie kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie zindywidualizowanego wspierania rozwoju dzieci i młodzieży na wszystkich poziomach edukacji.
	I.1.1.2. Uwrażliwianie społeczne w grupie rówieśniczej.
	I.1.1.3. Tworzenie aktywnych zespołów współpracy nauczycieli i rodziców wokół procesu edukacji dziecka.
I.1.2. Zbudowanie mechanizmów i poprawienie warunków	I.1.2.1. Rozwijanie zasobów lokalnej pomocy specjalistycznej w zakresie wspierania społeczności edukacyjnej w działaniach diagnostycznych i rozwojowych.

ków organizacyjnych wspierających wyrównywanie szans edukacyjnych.	I.1.2.2.	Tworzenie i standaryzacja narzędzi badania, monitorowania oraz ewaluacji możliwości i rozwoju kompetencji społeczności edukacyjnej.
	I.1.2.3.	Tworzenie bazy różnorodnych programów edukacyjnych służących podnoszeniu indywidualnych kompetencji i umiejętności.
	I.1.2.4.	Rozwijanie miejskich programów stypendialnych wspierających edukację, rozwój aktywności sportowej i społecznej uczniów.
I.1.3. Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej.	I.1.3.1.	Różnicowanie oferty przedszkolnej w powiązaniu z wysokimi kompetencjami kadry.
	I.1.3.2.	Objęcie przedszkolaków badaniami rozwoju i wczesnym wspomaganiem.
	I.1.3.3.	Budowanie partnerskiej współpracy rodziców i nauczycieli w stymulacji rozwoju dziecka.
Cel operacyjny: I.2. Podniesienie jakości pracy placówek gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki.		
Zadanie	Kluczowe działanie	
I.2.1. Rozwinięcie systemu wsparcia i organizacji pracy placówek gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki.	I.2.1.1.	Kompleksowe indywidualne wsparcie rozwoju placówki poprzez wsparcie jej potrzeb, wsparcie w budowaniu programów wychowawczych i profilaktycznych oraz w zarządzaniu placówką.
	I.2.1.2.	Wspieranie dyrektorów w zarządzaniu placówką edukacyjną.
	I.2.1.3.	Sieciowanie i wspieranie współpracy placówek w dzielnicy.
	I.2.1.4.	Wspieranie innowacyjności w pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz organizacji pracy szkoły.
	I.2.1.5.	Zapewnienie kompleksowej edukacji dzieciom oraz młodzieży niepełnosprawnej i przewlekle chorej na wszystkich etapach edukacji.
I.2.2. Poprawienie warunków rozwoju zawodowego i osobistego kadry gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki.	I.2.2.1.	Organizowanie sieci współpracy przedmiotowych i problemowych – wspieranie wymiany doświadczeń gdańskiej kadry pedagogicznej.
	I.2.2.2.	Wspieranie nauczyciela doradztwem metodycznym.
	I.2.2.3.	Zapewnienie dostępu do usługi trenera rozwoju osobistego.
	I.2.2.4.	Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego.
	I.2.2.5.	Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli w zakresie kształcenia dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

I.2.3. Wzmocnienie dialogu społecznego w sferze edukacji, wychowania i opieki.	I.2.3.1. Angażowanie społeczności lokalnej do współpracy z placówką edukacyjną dla rozwoju tej społeczności.
	I.2.3.2. Podnoszenie jakości relacji rodzic - dziecko - kadra systemu edukacji.
Cel operacyjny: I.3. Wspieranie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży.	
Zadanie	Kluczowe działanie
I.3.1. Wzmocnienie roli najbliższego otoczenia ucznia w kształtowaniu ścieżki rozwoju osobistego.	I.3.1.1. Zwiększanie kompetencji rodziców/opiekunów jako naturalnych i pierwszych przewodników dziecka.
	I.3.1.2. Zwiększanie kompetencji nauczycieli jako życiowych doradców, mentorów.
	I.3.1.3. Włączanie uczniów i szkoły w życie intelektualne i społeczne środowiska lokalnego.
I.3.2. Wspomaganie rozwoju talentów dzieci i młodzieży.	I.3.2.1. Doskonalenie procesu odkrywania oraz rozwijania talentów i predyspozycji osobistych dzieci i młodzieży.
I.3.3. Kształtowanie w procesie edukacji formalnej i nieformalnej postaw młodych gdańszczyzan.	I.3.3.1. Systemowe wdrożenie i realizacja w gdańskich placówkach oświatowych programów edukacyjnych w obszarze: kultury, aktywności obywatelskiej, przedsiębiorczości, zdrowia, aktywności fizycznej i ekologii.
I.3.4. Zwiększenie zaangażowania podmiotów zewnętrznych w procesie rozwijania kompetencji uczniów.	I.3.4.1. Budowanie wielosektorowych partnerstw projektowych ze szczególnym zaangażowaniem pracodawców, uczelni wyższych, NGO, służb społecznych i innych podmiotów.
	I.3.4.2. Wymiana doświadczeń partnerstw w mieście, kraju i świecie.
	I.3.4.3. Tworzenie bazy kompetentnych uczniów-wolontariuszy, ułatwiającej angażowanie ich w projekty.
Cel operacyjny: I.4. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców dla sprostania wyzwaniom dynamicznie zmieniającego się świata.	
Zadanie	Kluczowe działanie
I.4.1. Zwiększenie dostępu do poradnictwa edukacyjno-zawodowego, wspierającego każdego mieszkańca w procesie wyboru ścieżki rozwoju osobistego i zawodowego.	I.4.1.1. Promowanie roli doradztwa w wyborze właściwej drogi edukacyjnej i rozwoju zawodowego.
	I.4.1.2. Poszerzenie i koordynowanie oferty doradztwa zawodowego dla mieszkańców.
I.4.2. Zwiększanie zaangażowania i wpływu przedsiębiorstw w procesie kształcenia zawodowego i ustawicznego.	I.4.2.1. Opracowanie i wdrożenie modeli współpracy szkół zawodowych z pracodawcami.
	I.4.2.2. Utworzenie przez pracodawców i sektor edukacji pilotażowych przedsiębiorstw przystosowanych do zatrudniania osób niepełnosprawnych.
	I.4.3.1. Poprawa infrastruktury i wyposażenia sieci szkół w obszarze branż kluczowych.

I.4.3. Rozwój oferty kształcenia zawodowego w branżach kluczowych.	I.4.3.2. Rozwijanie współpracy między pracodawcami a nauczycielami zawodu w zakresie wprowadzania nowych technologii i materiałów.
I.4.4. Upowszechnienie i podniesienie jakości uczenia się przez całe życie.	I.4.4.1. Kompleksowa oferta ustawicznego kształcenia odpowiadająca potrzebom rozwoju mieszkańców i potrzebom rynku pracy.
	I.4.4.2. Doskonalenie kadry pedagogicznej dla realizacji kompleksowej oferty uczenia się przez całe życie.
Cel operacyjny: I.5. Rozwijanie zasobów infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki.	
Zadanie	Kluczowe działanie
I.5.1. Modernizacja i unowocześnienie istniejącej infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki.	I.5.1.1. Wypracowanie standardowego pakietu usług w zakresie nauczania, wychowania i opieki.
	I.5.1.2. Dostosowanie zasobów infrastruktury edukacyjnej do standardowego pakietu usług w zakresie nauczania, wychowania i opieki.
	I.5.1.3. Unowocześnienie specjalistycznych centrów kształcenia praktycznego.
I.5.2. Efektywne zarządzanie infrastrukturą edukacyjną, wychowania i opieki.	I.5.2.1. Rozwijanie oraz dostosowanie sieci placówek edukacyjnych, wychowania i opieki do sytuacji demograficznej miasta i dzielnic.
	I.5.2.2. Optymalizacja wykorzystania zasobów lokalowych i infrastruktury oraz ich udostępnianie lokalnym organizacjom i mieszkańcom zależnie od potrzeb.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego **EDUKACJA**:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – podniesienie jakości systemu integracji społecznej przyczyni się do wyrównywania szans edukacyjnych, zwłaszcza osób z grup defaworyzowanych. Dzięki poprawieniu jakości systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze będą miały lepsze warunki do rozwoju osobistego i kształcenia. Rozwinięcie i uspołnienie systemu usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska w zakresie edukacji nieformalnej, rozwoju hobby i zainteresowań pozwoli na podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży oraz przyczyni się do popularyzacji uczenia się przez całe życie. Z kolei zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej stać się może ważnym elementem procesu kształtowania postaw gdańszczan oraz zdobywania kompetencji zawodowych.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – poprawa stanu zdrowia mieszkańców sprzyjać będzie wyrównywaniu szans edukacyjnych, z kolei większa liczba lat przeżytych w zdrowiu zwiększy możliwości uczenia się przez całe życie. Edukacja dotycząca zachowań służących zdrowiu i promocja zdro-

wego stylu życia, w tym sportu, wspierać będzie proces rozwoju osobistego mieszkańców. Modernizacja i rozbudowa przyszłolnej bazy sportowej wpłynie na poprawę warunków kształcenia dzieci i młodzieży.

- **KULTURA I CZAS WOLNY** – zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska, w tym promowanie czytelnictwa, będzie elementem procesu wspierania rozwoju osobistego. Udział w kulturze sprzyja nabywaniu kompetencji niezbędnych w innych dziedzinach życia, wzmacnia kreatywność i umiejętność samodzielnego myślenia. Opracowanie i wdrożenie Gdańskiego Programu Edukacji Kulturowej służyć będzie kształtowaniu postaw młodych gdańszczyzan.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – tworzenie środowiska wzmacniającego postawy przedsiębiorcze i kreatywne przełoży się na podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży. Lepsza identyfikacja potrzeb kompetencyjnych i kadrowych zgłaszanych przez gdańskie przedsiębiorstwa sprzyjać będzie dostosowaniu systemu edukacji do bieżącej sytuacji na rynku pracy, uwarunkuje również upowszechnianie uczenia się przez całe życie oraz pozwoli na podniesienie jakości pracy placówek oświatowych, zwłaszcza szkolnictwa zawodowego.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – rozwój inwestycyjny może wpływać na zapotrzebowanie na nowe kompetencje zawodowe na lokalnym rynku pracy oraz wyznaczać kierunki w zakresie tworzenia oferty edukacyjno-szkoleniowej.
- **INFRASTRUKTURA** – zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego, w tym dla osób potrzebujących wsparcia społecznego, będzie sprzyjać wyrównywaniu szans edukacyjnych. Warunki mieszkaniowe mają duże znaczenie w tworzeniu przestrzeni do nauki i rozwijania talentów. Edukacja ekologiczna może stać się częścią procesu podnoszenia kompetencji i kształtowania postaw mieszkańców. Modernizacja energetyczna będzie jednym z elementów unowocześniania infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – polepszenie warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego pozytywnie wpłyną na czas dojazdu do placówek oświatowych. Uspokojenie ruchu i ograniczenie możliwości dowozu dzieci samochodem bezpośrednio pod szkołę podniesie bezpieczeństwo na terenach przyszłolnych.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – działania edukacyjne, związane z popularyzacją problematyki zagospodarowania przestrzeni publicznej, mogą stać się aspektem procesu kształtowania postaw gdańszczyzan. Informacje umieszczone w przestrzeni publicznej (o mieście, jego historii, środowisku przyrodniczym i kulturowym) będą stanowiły łatwą do przyswojenia wiedzę.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **EDUKACJA** na osiąganie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – wyższy poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców wpłynie na zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych. Wyrównywanie szans edukacyjnych, w szczególności poprzez wspieranie skutecznych i nowatorskich rozwiązań, przyczyni się do podniesienia poziomu integracji i spójności społecznej, w tym

kształtowania postawy solidarności. Wyższa jakość kształcenia, udoskonalenie procesu odkrywania oraz rozwijania talentów i predyspozycji osobistych, a także rozwój kompetencji zawodowych dostosowanych do zmian zachodzących na rynku pracy zaskutkują wykształceniem zaradności życiowej i zwiększeniem zdolności adaptacji do zmieniających się warunków, a w rezultacie sprzyjać będą ograniczeniu liczby osób wykluczonych społecznie. Wspieranie rozwoju osobistego, a zwłaszcza kształtowanie postaw młodych gdańszczan podczas edukacji obywatelskiej i kulturowej, wzmocni poczucie więzi z Gdańskiem, zwiększy świadomość obywatelską i wpłynie na wzrost aktywności mieszkańców w działaniach lokalnych oraz w procesie współdecydowania o kierunkach rozwoju miasta. Udostępnianie zasobów infrastruktury edukacyjnej lokalnym organizacjom oraz mieszkańcom przyczyni się do polepszenia bazy dla inicjatyw dzielnicowych i sąsiedzkich oraz działań organizacji pozarządowych. Przedsięwzięcia zmierzające do zwiększenia kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie wspierania rozwoju dzieci i wyboru ścieżki rozwoju osobistego posłużą wsparciu rodziny.

- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – wysoka jakość edukacji zwiększa szanse na wysoką jakość życia, która przekłada się na potencjał zdrowotny człowieka. Realizacja w gdańskich placówkach oświatowych projektów edukacji zdrowotnej znacznie zwiększy wiedzę mieszkańców o wpływie stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie oraz ich udział w kulturze fizycznej. Wspieranie rozwoju osobistego poprzez możliwość realizacji pasji i zainteresowań oraz nabywanie nowych kompetencji i rozwój talentów wpłynie pozytywnie na stan zdrowia mieszkańców, w tym ich dobrostan psychiczny.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – wspieranie rozwoju osobistego mieszkańców oraz kształtowanie ich postaw poprzez edukację kulturową przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej oraz do rozwijania poczucia tożsamości gdańszczan z miastem. Wprowadzenie nowych, atrakcyjnych form edukacji kulturowej sprzyjać będzie aktywizacji dzieci i młodzieży do uczestnictwa w kulturze.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży, w tym nauka przedsiębiorczości, jest istotnym warunkiem poprawy innowacyjności i konkurencyjności lokalnej gospodarki. Rozwój kompetencji zawodowych oraz kształtowanie świadomości swojego potencjału, a także dostęp do wiedzy o wymaganiach współczesnego rynku pracy ułatwią mieszkańcom dostosowanie do zmieniającego się otoczenia. Zwiększenie zaangażowania przedsiębiorców w proces kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz podnoszenie kompetencji nauczycieli będzie ważnym elementem budowania środowiska dla wzmocnienia postaw przedsiębiorczych i kreatywnych.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – wspieranie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży wzmocni miękkie kompetencje przyszłych pracowników, a rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców ułatwi dostosowanie do zmieniającego się otoczenia. Zwiększenie jakości pracy placówek gdańskiego systemu edukacji oraz rozwijanie zasobów infrastruktury edukacyjnej podniesie poziom wiedzy i umiejętności absolwentów. Realizacja wymienionych celów zwiększy skuteczność pozyskiwania inwestorów, gdyż wielkość i jakość zasobów pracy należy do najważniejszych czynników lokalizacji inwestycji.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – dostosowanie sieci szkół do sytuacji demograficznej miasta i dzielnic sprzyjać będzie realizacji koncepcji miasta krótkich odległości. Realizacja w gdańskich placówkach oświatowych projektów w zakresie aktywności fizycznej, promocji zdrowego stylu życia oraz

kształtowania nawyków i postaw w sferze mobilności aktywnej sprzyjać będzie zmianie modelu transportowego na bardziej zrównoważony.

- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – wspieranie rozwoju osobistego mieszkańców, w tym w zakresie rozwijania postaw obywatelskich i wzmocnienia więzi z miastem może przyczynić się do szerszego społecznienia planowania i działań w przestrzeni publicznej. Szerokie udostępnienie infrastruktury edukacyjnej w sąsiedztwie przestrzeni publicznej podniesie jej atrakcyjności dla większej rzeszy użytkowników.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego są zgodne z celami **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do osiągnięcia celów: I.3 – Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (w zakresie rozwoju kapitału społecznego), II.4 – Rozwój kapitału ludzkiego, II.5 – Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych, a w szczególności upowszechnienie ich wykorzystania, III.1 – Integracja społeczna, III.2 – Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, oraz III.3. – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Program Operacyjny jest również spójny z zapisami ogólnokrajowej **Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020**. Przede wszystkim mowa tu o celu 1 – Wzrost zatrudnienia, celu 2 – Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, celu 3 – Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, oraz celu 5 – Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli. Program Operacyjny jest zbieżny ze **Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2020**, w szczególności z celem 1 – Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji, celem 3 – Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy, i celem 4 – Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. Program jest zgodny z zapisami **Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”** w zakresie celu 2 – Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy. Zapisy Programu Operacyjnego są również spójne z dokumentem strategicznym **Perspektywa uczenia się przez całe życie** w zakresie realizacji celu 1 – Kreatywność i innowacyjność, celu 2 – Przejrzysty i spójny krajowy system kwalifikacji, celu 3 – Różnorodna i dostępna oferta form wczesnej opieki i edukacji, celu 4 – Kształcenie i szkolenie dopasowane do potrzeb zrównoważonej gospodarki, zmian na rynku pracy i potrzeb społecznych, oraz celu 5 – Środowisko pracy i zaangażowania społecznego sprzyjające upowszechnieniu uczenia się dorosłych. Program Operacyjny jest również kompatybilny z zapisami ogólnokrajowego dokumentu **Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020** w obszarze Aktywność edukacyjna, w tym priorytetów: Rozwój oferty edukacyjnej dla osób starszych w obszarach zgodnych z potrzebami oraz Wspieranie rozwoju systemowych rozwiązań dla organizacji różnych form uczenia się osób starszych, w tym ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Program jest spójny z celem 5 – Efektywne świadczenie usług publicznych – **Strategii Sprawne Państwo 2020**. Niniejszy Program Operacyjny jest także zgodny z następującymi celami operacyjnymi **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**: 2.1 – Wysoki poziom zatrudnienia, 2.2 – Wysoki poziom kapitału społecznego, oraz 2.3 – Efektywny system edukacji. Wpisuje się on również w oś priorytetową 3 – Edukacja, 4 – Kształcenie zawodowe, 5 – Zatrudnienie, 6 – Integracja, **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**, jak również osie priorytetowe I, II, III i IV **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój**. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030** i **Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020**.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH		
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
I.1. Wyrównanie szans edukacyjnych.	I.1.a. Samoocena nauczycieli pod względem kompetencji w zakresie rozpoznawania potrzeb i możliwości rozwojowych uczniów.	↗
	I.1.b. Samoocena nauczycieli pod względem kompetencji w zakresie wspomagania rozwoju uczniów.	↗
	I.1.c. Samoocena nauczycieli pod względem kompetencji w zakresie indywidualizacji procesu nauczania.	↗
	I.1.d. Warunki dla osób niepełnosprawnych w szkole w ocenie rodziców.	↗
	I.1.e. Dostępność usług poradni psychologiczno-pedagogicznych w ocenie rodziców.	↗
I.2. Podniesienie jakości pracy placówek gdańskiego systemu edukacji, wychowania i opieki.	I.2.a. Jakość kształcenia w szkole w ocenie rodziców.	↗
	I.2.b. Jakość opieki w szkole w ocenie rodziców.	↗
	I.2.c. Wyniki sprawdzianu w szóstych klasach szkół podstawowych w Gdańsku.	↗
	I.2.d. Wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gdańsku.	↗
	I.2.e. Zdawalność egzaminów maturalnych w Gdańsku.	↗
	I.2.f. Poczucie bezpieczeństwa w szkole w ocenie uczniów.	↗
	I.2.g. Wsparcie ze strony miasta w procesie zarządzania placówką w ocenie dyrektorów szkół.	↗
	I.2.h. Możliwość współpracy i wymiany doświadczeń w ocenie nauczycieli.	↗
I.3. Wspieranie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży.	I.3.a. Samoocena nauczycieli pod względem kompetencji w zakresie tutoringu wychowawczo-rozwojowego.	↗
	I.3.b. Samoocena nauczycieli pod względem umiejętności rozpoznania i rozwijania talentów uczniów.	↗
	I.3.c. Oferta zajęć pozalekcyjnych w ocenie rodziców.	↗
	I.3.d. Możliwości rozwijania pasji i zainteresowań w szkole w ocenie uczniów.	↗
	I.3.e. Wpływ współpracy szkoły z podmiotami zewnętrznymi na proces rozwoju osobistego uczniów w ocenie nauczycieli.	↗
I.4. Rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców dla sprostania wyzwaniom dynamicznie zmieniającego się świata.	I.4.a. Odsetek uczniów szkół gimnazjalnych, którym przeprowadzono diagnozę predyspozycji zawodowych.	↗
	I.4.b. Dostępność usług doradztwa edukacyjno-zawodowego w ocenie rodziców.	↗
	I.4.c. Dostępność pomocy w zakresie wyboru dalszej ścieżki edukacji w ocenie rodziców.	↗

	I.4.d. Dostępność pomocy w zakresie wyboru dalszej ścieżki edukacji w ocenie uczniów.	↗
	I.4.e. Odsetek absolwentów szkół gimnazjalnych kontynuujących naukę w szkołach zawodowych.	↗
	I.4.f. Odsetek absolwentów szkół zawodowych przystępujących do egzaminu zawodowego.	↗
	I.4.g. Odsetek absolwentów szkół zawodowych, którzy zdali egzamin zawodowy.	↗
	I.4.h. Liczba osób, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy.	↗
	I.4.i. Liczba osób, które ukończyły kurs umiejętności zawodowych.	↗
I.5. Rozwijanie zasobów infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki.	I.5.a. Liczba miejsc w placówkach opieki nad dzieckiem do lat 3 w stosunku do liczby chętnych.	↗
	I.5.b. Liczba miejsc w przedszkolach w stosunku do liczby chętnych.	↗
	I.5.c. Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do internetu przeznaczony do użytku uczniów.	↘
	I.5.d. Dostępność opieki w świetlicach szkolnych w ocenie rodziców.	↗
	I.5.e. Jakość opieki w świetlicach szkolnych w ocenie rodziców.	↗
	I.5.f. Lokalizacja szkoły pod względem odległości i czasu dojazdu w ocenie rodziców.	↗
	I.5.g. Wyposażenie szkoły w materiały dydaktyczne w ocenie nauczycieli.	↗
	I.5.h. Jakość infrastruktury szkolnej w ocenie rodziców.	↗
	I.5.i. Dostępność szkolnej infrastruktury w ocenie mieszkańców.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

II.

PROGRAM OPERACYJNY ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Zdrowie jest jednym z najważniejszych aspektów udanego życia. Zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne wpływa na możliwości rozwoju osobistego i życie rodzinne, a także ułatwia pełne uczestnictwo w przestrzeni zawodowej i międzyludzkiej. Jego stan w największym stopniu zależy od stylu życia. Właściwe zachowania żywieniowe, aktywność fizyczna, umiejętność radzenia sobie ze stresem czy korzystania ze wsparcia społecznego odgrywają zasadniczą rolę w budowaniu potencjału zdrowotnego człowieka. W dążeniu do zachowania zdrowia sport (rozumiany jako każda forma aktywności fizycznej), zwłaszcza powszechny, ma duże znaczenie, gdyż sprzyja ugruntowaniu właściwych zachowań prozdrowotnych. Sport jest również narzędziem samorealizacji i rozwoju osobistego, a ukierunkowany na uczciwe współzawodnictwo stanowi nośnik społecznie pożądanых wartości i postaw.

Wdrożenie działań przewidzianych w Programie Operacyjnym ma przede wszystkim sprzyjać zachowaniu i umocnieniu zdrowia wszystkich mieszkańców. Służyć temu będą działania z zakresu szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej i tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu. Rozszerzone i udoskonalone zostaną również działania z zakresu profilaktyki chorób, skierowane do grup zwiększonego ryzyka zachorowań. W ramach Programu planuje się także zabiegi mające na celu podniesienie jakości opieki medycznej i społecznej. Wiązać się one będą m.in. z doposażeniem placówek ochrony zdrowia, kształtowaniem postaw personelu i pacjentów zwiększających skuteczność leczenia i upowszechnieniem umiejętności z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej.

Wdrażanie Programu Operacyjnego wspiera wartości leżące u podstaw rozwoju Gdańska. Zdrowie jest **wartością** bardzo wysoko cenioną przez **MIESZKAŃCÓW**. Bezpośrednio wpływa na **jaakość życia** i sprzyja **równości szans**. Ułatwia również znalezienie i utrzymanie **pracy**. Aby żyć w zdrowiu, należy przyjąć odpowiednie **postawy i zachowania**, upowszechniane w toku **KSZTAŁCENIA przez całe życie**. **Mobilność aktywna** powinna być ważnym elementem codziennej aktywności fizycznej, stając się, dzięki regularności codziennego poruszania się po mieście, jednym ze sposobów na zachowanie zdrowia. Zdrowie zależy również od relacji społecznych. W szczególności są one ważne dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych. **Współpraca międzypokoleniowa** oraz **OTWARTOŚĆ** ułatwiająca **integrację** to zatem wymogi konieczne dla zachowania zdrowia mieszkańców Gdańska, szczególnie w okresie nasilającego się starzenia społeczeństwa. Realizacja celów tego Programu Operacyjnego nie będzie możliwa bez działań podejmowanych w innych Programach Operacyjnych. Kompleksowe, ukierunkowane działanie stanowi gwarancję budowania warunków i środowiska sprzyjających zdrowiu.

B. Wyzwania rozwojowe wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, na które odpowiada Program Operacyjny

- Poprawa dostępności usług edukacyjno-opiekuńczych.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.
- Wzrost poziomu aktywności fizycznej wśród mieszkańców.
- Zwiększenie spójności społecznej oraz wsparcie dla osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Wzrost udziału komunikacji publicznej, pieszej i rowerowej w podróżach mieszkańców.
- Poprawa jakości i dostępności terenów rekreacyjnych.

C. Cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, realizowane przez Program Operacyjny

- Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju rodzin, zwiększenie liczby mieszkańców, wyrównywania szans i włączenia społecznego.
- Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców z dostępności i jakości usług publicznych.

- Kształtowanie prozdrowotnych nawyków i postaw mieszkańców, zwiększenie ich aktywności fizycznej oraz propagowanie zdrowego stylu życia, skutkujące poprawą stanu zdrowia mieszkańców, w tym ograniczeniem skali zachorowań na choroby cywilizacyjne.
- Współpraca międzysektorowa dla tworzenia innowacyjnych rozwiązań w obszarze zdrowia publicznego.
- Rozbudowa oferty w zakresie aktywności fizycznej w oparciu o miejską bazę sportowo-rekreacyjną.
- Współpraca amatorów, zawodowców, mieszkańców, animatorów kultury fizycznej, podnosząca społeczną rolę sportu oraz wspomaganie aktywności fizycznej mieszkańców.

2. DIAGNOZA

Stan zdrowia, rozumianego jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny, w największym stopniu kształtowany jest przez styl i środowisko życia. Czynniki biologiczne i genetyczne oraz sposób funkcjonowania systemu ochrony zdrowia mają znaczący wpływ na potencjał zdrowotny człowieka, ale ich siła oddziaływania jest mniejsza. Ważny aspekt stylu życia wspierającego zdrowie stanowi aktywność fizyczna, w tym sport powszechny, który – oprócz pełnienia funkcji prozdrowotnej – służy samorealizacji i rozwojowi osobistemu człowieka.

Prowadzenie zdrowego stylu życia (podejmowanie szeregu zachowań służących zdrowiu) nie jest powszechne wśród gdańszczan, choć coraz bardziej popularne. Badanie zwyczajów zdrowotnych mieszkańców Gdańska wskazuje na występowanie niekorzystnych zjawisk. Około jedna trzecia respondentów ma nadwagę, 41% podejmuje niewystarczającą, w stosunku do zaleceń WHO, aktywność fizyczną, około jedna trzecia badanych może potrzebować wsparcia w zakresie dobrostanu psychicznego. Ponadto znaczny odsetek badanych nie wykonuje badań profilaktycznych.

Pierwsze dwa zjawiska zaczynają pojawiać się już wśród dzieci. Problem nadwagi narasta w wieku dziecięcym. Jak wskazują badania w okresie od 6 do 9-10 roku życia, odsetek otyłych dzieci rośnie dwukrotnie. W województwie pomorskim problem ten jest szczególnie dotkliwy, ponieważ należy ono do grupy regionów o najwyższym odsetku dzieci w wieku 13-15 lat z nadwagą albo otyłością. Wśród chłopców odsetek ten wynosi około 13%. Dane z 2009 roku dla Gdańska określały odsetek nadwagi i otyłości odpowiednio u 15% i 7% dzieci w wieku 8-12 lat. Biorąc pod uwagę nasilanie się zjawiska w skali kraju, należy założyć, że problem narasta mimo podejmowanych działań profilaktycznych. Problemem, także ogólnopolskim, jest niska frekwencja uczniów na zajęciach wychowania fizycznego. Biorąc pod uwagę kolejne poziomy nauczania, obserwuje się jej systematyczny spadek. W gdańskich liceach ogólnokształcących w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła 82%, w liceach profilowanych i technikach – odpowiednio 82% i 83%, a zasadniczych szkołach zawodowych – jedynie 66%.

Gdańsk od 2011 roku podejmuje systemowe przeciwdziałania, realizując interwencyjny program prewencji i wykrywania chorób cywilizacyjnych, szczególnie u dzieci i młodzieży. Poważne problemy zdrowotne, których źródło kryje się w braku postaw prozdrowotnych i złych nawykach, to rozpowszechniona próchnica oraz uzależnienia nie tylko od tytoniu i substancji psychoaktywnych, ale także behawioralne – od hazardu, internetu, zakupów czy pracy. Większość z nich jest stosunkowo nowa i wiąże się z możliwościami, jakie pojawiły się w efekcie transformacji ustrojowej i rozwoju nowych technologii. Ogólnopolskie badania CBOS mogą świadczyć o tym, że wymienione problemy występują stosunkowo rzadko. Zagrożonych uzależnieniem od hazardu jest około 4%, od internetu – 2,5%, od zakupów – 3,5% populacji. Wyjątek stanowi uzależnienie od pracy, którym zagrożone może być nawet 10% mieszkańców. Podstawowym czynnikiem, który sprzyja rozprzestrzenianiu się wymienionych uzależnień, jest brak wiedzy na temat tych zagrożeń. Często postrzega się je stereotypowo – jako element rozrywki ludzi zamożnych (hazard, zakupy), jako zachowanie powszechne (internet) lub wręcz pożądane (praca). Z racji tego, że zakupy, korzystanie z internetu

i praca są codziennymi aktywnościami większości ludzi, edukacja w zakresie zagrożeń i profilaktyka ukierunkowana na grupy ryzyka (w tym: dzieci i młodzież) jest niezwykle potrzebna.

Mimo wymienionych problemów dotyczących stylu życia obserwuje się jednocześnie rosnącą popularność niektórych zachowań prozdrowotnych. Świadczy o tym choćby rosnący ruch rowerowy w Gdańsku. O ile w 2011 roku pomiary ruchu w szczycie porannym i popołudniowym wykazały 17,7 tys. rowerzystów, o tyle w 2014 roku było ich 29,2 tys. Rozkład najpopularniejszych tras oraz bardzo wyraźny wzrost ruchu w szczycie porannym wskazują na rosnącą grupę regularnych użytkowników omawianego środka transportu. Upowszechnia się także bieganie, o czym świadczy cieszący się coraz większym powodzeniem Rodzinny Bieg Gdańszczan. W 2014 roku wzięło w nim udział około 2,5 tys. uczestników. Coraz większa zamożność i coraz wyższe wykształcenie mieszkańców Gdańska, a w efekcie zmieniające się postawy, będą raczej sprzyjać dalszemu upowszechnieniu zdrowego stylu życia, choć nadal konieczne są działania związane z promocją zdrowia i zapewnianiem warunków dla uprawiania aktywności fizycznej.

W zakresie środowiskowych warunków dla rekreacji i sportu Gdańsk cechuje się przeciętnym odsetkiem powierzchni lasów i terenów zielonych. Posiada jednak atrakcyjne tereny – plaże, niektóre obszary nad rzekami i potokami oraz w strefie krawędzi wysoczyzny. Dostępność do terenów zielonych jest przez mieszkańców Gdańska oceniana pozytywnie – 71% respondentów ocenia ją dobrze albo bardzo dobrze. Dostępność do miejsc spacerowo-wypoczynkowych oraz ich jakość oceniana jest podobnie – około dwie trzecie badanych formułuje pozytywne opinie. Nisko oceniana jest dostępność do obiektów sportowych (basenów, lodowisk, sal gimnastycznych) – blisko 43% respondentów wyraziło raczej negatywne opinie. Lepiej, przy znacznym udziale opinii negatywnych (na poziomie 20-30%), ale i pozytywnych (około 40%), oceniono dostępność do boisk i ich jakość. Od 2006 roku do końca roku szkolnego 2013/2014 powstały w Gdańsku 53 boiska sportowe ze sztuczną nawierzchnią. Dwa z nich ma charakter osiedlowy, a pozostałe to boiska przyszkolne. Ze środków miasta wybudowano 25 obiektów: w ramach programu Junior Gdańsk 2012 powstało 17 boisk, kolejne dziewięć z rządowego programu Moje Boisko – Orlik 2012, dwa boiska powstały ze środków sponsorów.

Istotnym uzupełnieniem infrastruktury sportu i rekreacji są dwa duże obiekty umożliwiające organizację zawodów sportowych najwyższej rangi: stadion piłkarski położony w Gdańsku Letnicy mogący pomieścić 41,6 tys. kibiców oraz hala widowiskowo-sportowa, położona na granicy z Sopotem, przeznaczona dla maksymalnie 15 tys. widzów i będąca wspólnym przedsięwzięciem obu miast. Stadion jest miejscem rozgrywania meczy Lechii Gdańsk, natomiast w hali widowiskowo-sportowej odbywają się spotkania gdańskich i sopockich klubów siatkarskich. W obu obiektach organizuje się również inne duże imprezy o charakterze sportowym, kulturalnym i rozrywkowym, co w przypadku imprez sportowych przyczynia się do popularyzacji sportu i zdrowego stylu życia. W 2012 roku Gdańsk był jednym z czterech polskich miast, gdzie odbywały się rozgrywki Mistrzostw Europy w piłce nożnej UEFA Euro 2012. Do popularyzacji sportu przyczynia się również działalność klubów sportowych, szczególnie tych występujących w najwyższych klasach rozgrywkowych najpopularniejszych w Polsce dyscyplin – siatkówki (Lotos Trefl Gdańsk), piłki ręcznej (Wybrzeże Gdańsk), piłki nożnej (Lechia Gdańsk), rugby (Lechia Gdańsk) czy hokeja (Energa Stoczniowiec Gdańsk). Wszystkie ww. są zespołami męskimi. Damskie drużyny z Gdańska występują w większości w niższych klasach rozgrywkowych. Wyjątkiem jest tu damski zespół hokeja na lodzie (GKS Stoczniowiec Gdańsk) oraz uni-hokeja (Energa Olimpia Osowa Gdańsk). Wysoką rangę Gdańska jako ośrodka sportu wyczynowego ugruntowują regularne zawody piłki siatkowej. Polska liga męska należy do najsilniejszych w Europie, a jednym z jej liderów jest Lotos Trefl Gdańsk. Ponadto w Gdańsku rozgrywane są mecze w ramach Ligii Światowej i Ligii Mistrzów.

Wszystkie działania na rzecz zachowania zdrowia nie wyeliminują chorób i konieczności leczenia pacjentów. Niestety, personel ochrony zdrowia jest zbyt mało liczny, aby sprostać wyzwaniom starzejącego się społeczeństwa. Do 2030 roku odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej może wzrosnąć do 24%. W 2013 roku wynosił on 17%. Oznacza to, że liczba ludności w tym przedziale wiekowym wzrośnie z 79 do 106 tys. osób. Proces starzenia się społeczeństwa, jaki nastąpi w najbliższej dekadzie, pogłębi się z powodu wchodzenia w wiek poprodukcyjny roczników powojennego

wyżu demograficznego. Najbardziej bezpośrednią jego konsekwencją będzie wzrost liczby osób chorujących i umierających z powodu chorób nowotworowych, układu krążenia i innych degeneracyjnych. Zwiększy się zatem i zmieni popyt na usługi medyczne i opiekuńcze, choć ich podaż najprawdopodobniej nie nadąży za rosnącymi potrzebami. Choć w przypadku Gdańska liczba lekarzy oraz pielęgniarek i położonych na 100 tys. mieszkańców (według podstawowego miejsca pracy) jest, jak na polskie warunki, wysoka (odpowiednio 331 i 754), to już w porównaniu z innymi ośrodkami akademickimi – przeciętna. Z punktu widzenia dostępności do usług medycznych dla mieszkańców Gdańska ważny jest fakt, że personel pracujący w mieście obsługuje nie tylko gdańszczan, ale za sprawą szpitali i poradni specjalistycznych także ludność całego województwa i w mniejszej skali sąsiednich regionów.

Mieszkańcy wskazują na duże trudności w dostępie do lekarzy specjalistów. Liczebność personelu ochrony zdrowia w Gdańsku należy postrzegać w kontekście sytuacji regionalnej i krajowej. W skali województwa omawiane wskaźniki są wyraźnie niższe niż przeciętne dla Polski, a Polska zamyka stawkę państw UE. Ponadto w ciągu dekady liczba lekarzy w Polsce malała. W UE trendy były odwrotne. Nożyce popytu na usługi medyczne i opiekuńcze oraz podaży pracy w zawodach je świadczących rozwierają się. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy należy wskazać fakt, że liczba miejsc na studiach medycznych nie wzrasta. Ministerstwo Zdrowia dla Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego przewidziało na rok akademicki 2012/2013 limit przyjęć na studia lekarskie na poziomie 220 miejsc. Od lat nie ulega on istotnemu zwiększeniu (pomijając rosnącą liczbę studiujących obcokrajowców). Dzieje się tak, mimo że populacja lekarzy i pielęgniarek starzeje się i w najbliższych latach wyraźnie wzrośnie liczba osób przechodzących na emerytury. Napływ do tych zawodów jest ograniczony. W przypadku lekarzy głównym czynnikiem jest liczba miejsc na studiach. W przypadku pielęgniarek mało atrakcyjne warunki pracy w Polsce. Lekarze i pielęgniarki mają alternatywę w postaci korzystnej finansowo, a często także pod kątem rozwoju zawodowego, pracy w innych państwach UE.

Problemem systemu ochrony zdrowia jest także zbyt mały nacisk na profilaktykę. Zwraca uwagę duży odsetek gdańszczan niewykonyjących badań profilaktycznych – szczególnie jeśli chodzi o mammografię lub usg piersi u kobiet czy badań prostaty u mężczyzn powyżej 50 roku życia. W efekcie rośnie liczba zachorowań, które późno wykryte są trudne do leczenia. Konsekwencje to ubytek zdrowia pacjentów i znaczne obciążenie systemu kosztownymi procedurami medycznymi, których znacznej części, przy odpowiedniej profilaktyce chorób, udałoby się uniknąć. Efektywność funkcjonowania systemu ochrony zdrowia obniżona jest także z powodu powszechnego nieprzestrzegania zaleceń terapeutycznych. Dotyczy to ponad połowy polskich pacjentów. Funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia w zakresie ratownictwa medycznego utrudnia słaba znajomość zasad udzielania pierwszej pomocy. Na temat skali tego zjawiska w Gdańsku brak jest dokładnych danych. Jak pokazują częściowe badania, praktyczne umiejętności udzielania pierwszej pomocy nie są rozpowszechnione – szczególnie w przypadku postępowania z osobą nieprzytomną i opatrywania krwawiących ran.

Miasto Gdańsk wspiera funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia, głównie w zakresie profilaktyki chorób. W ramach Programu Promocji Zdrowia i Przeciwdziałania Wybranim Chorobom Społecznym dla Gminy Miasta Gdańsk na lata 2014-2016 prowadzone są działania w zakresie prewencji i wczesnego wykrywania chorób cywilizacyjnych u dzieci i młodzieży, zapobiegania chorobie próchnicowej u dzieci w wieku 1-3 lat, przygotowania ciężarnej i ojca dziecka do aktywnego porodu, wspierania i propagowania karmienia piersią, szczepień osób w wieku 65 lat i więcej przeciwko grypie oraz opieki geriatrycznej. W 2014 roku na wymienione działania przeznaczono 1 265 tys. zł.

Wczesne zdiagnozowanie zaburzeń rozwojowych u dzieci, wdrożenie właściwych działań terapeutycznych i medycznych pozwala skutecznie im przeciwdziałać, a nawet całkowicie wyrównać deficyty. Z tego względu bardzo ważne jest wsparcie edukacji rodziców małych dzieci, lekarzy, pielęgniarek, personelu żłobków i przedszkoli o problemach rozwojowych dzieci.

W związku z wyraźnie rosnącym popytem na usługi medyczne, głównie za sprawą starzejącego się społeczeństwa, podaż usług medycznych i opiekuńczych może być nie wystarczająca. Można także oczekiwać nasilającej się presji płacowej ze strony personelu medycznego oraz dalszego wzrostu znaczenia sektora prywatnego niefinansowanego ze środków publicznych. Bieżące

problemy w sferze medycyny naprawczej najprawdopodobniej rozwiąże się kosztem długofalowych działań o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym, mających największy wpływ na kształtowanie zdrowia publicznego. Działania podejmowane w ramach Programu Operacyjnego będą przeciwdziałać temu niekorzystnemu trendowi. Powyższa analiza wskazuje na następujące obszary, w których konieczna jest interwencja: są to edukacja zdrowotna oraz profilaktyka chorób i uzależnień – działania stosunkowo tanie, nakierowane na upowszechnienie zdrowego stylu życia, w konsekwencji zwiększające potencjał zdrowotny mieszkańców Gdańska. Jednocześnie ważne jest tworzenie warunków dla podejmowania prozdrowotnych zachowań – to również ugruntowuje zachowania korzystne dla zdrowia. W tym kontekście ważna jest poprawa warunków uprawiania sportu. Jako że wszystkie te działania nie wyeliminują potrzeby korzystania z usług medycyny naprawczej, niezbędne jest wspieranie funkcjonowania jednostek prowadzących działalność leczniczą.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
II.1. Zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie.	Edukacja zdrowotna, jako część promocji zdrowia, kształtuje świadomość i zwiększa szansę na podejmowanie zachowań służących zdrowiu. W pierwszej kolejności działania w tym zakresie kierowane będą do osób najmłodszych, jako wsparcie wychowania do zdrowia realizowanego w rodzinie oraz żłobkach, przedszkolach, szkołach i innych ośrodkach edukacji, aby skutecznie utrwalać postawy i zachowania służące zdrowiu. W odpowiedniej formie alfabetyzacja zdrowia kontynuowana będzie wśród dorosłych i seniorów. W celu efektywnego prowadzenia edukacji zdrowotnej konieczna jest wielosektorowa współpraca różnych środowisk: rodzinnego, oświatowego, naukowego oraz wsparcia organizacji pozarządowych, instytucji publicznych czy prywatnych przedsiębiorców i publicznych pracodawców. Do jej realizacji należy wykorzystać narzędzia marketingu społecznego w zdrowiu, w tym: przestrzeń publiczną, środki transportu oraz media. Ważna jest także edukacja zdrowotna kierowana do rodzin dzieci obciążonych różnymi zaburzeniami rozwoju. Winna ona być nieodłącznym elementem wczesnej, kompleksowej, wielospecjalistycznej i ciągłej diagnozy oraz stymulacji rozwoju, angażującej rodziców, wychowawców, nauczycieli i organizatorów wsparcia na wszystkich etapach rozwoju osoby niepełnosprawnej.
II.2. Zwiększenie udziału mieszkańców miasta w kulturze fizycznej.	Kultura fizyczna, w tym: sport i wychowanie fizyczne, jako dziedzina życia społecznego, wpływa na jakość życia mieszkańców i ich zdrowie. Aktywność fizyczna (sport ukierunkowany na poprawę zdrowia) jest podstawowym elementem stylu życia, który umacnia potencjał fizyczny, społeczny, emocjonalny i finansowy człowieka. Sport ukierunkowany na wynik w ramach uczciwej rywalizacji na wszystkich poziomach (sport powszechny i wyczynowy) jest nie tylko narzędziem zdrowia publicznego, ale przede wszystkim stanowi ścieżkę rozwoju osobistego człowieka, kształtuje postawy, wartości i charakter. Konieczne jest wzmocnienie wszelkich aktywności mobilizujących mieszkańców do podejmowania aktywności fizycznej. Ważną tego częścią będzie promowanie udziału w zorganizowanych formach aktywności fizycznej, takich jak: zrzeszanie w klubach sportowych, udział w zawodach, masowych biegach czy organizacja wydarzeń sportowych, które budują kulturę kibicowania i motywują

	do stawiania sobie wyzwań. Podejmowanie aktywności fizycznej w znaczący sposób uzależnione jest od dostępnej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, która zostanie zmodernizowana i poszerzona.
II.3. Podniesienie efektywności programów profilaktyki chorób i uzależnień.	Profilaktyka chorób i uzależnień to działania ukierunkowane na grupy osób narażonych na rozwój zaburzeń zdrowotnych i służące wczesnej diagnostyce, redukcji czynników ryzyka chorób oraz przewidywaniu uzależnień. Działania zapobiegające występowaniu chorób poprzez wczesne ich wykrywanie oraz walkę z czynnikami ryzyka i wzmacnianiu czynników chroniących mają ogromne znaczenie w ograniczaniu niepożądanych konsekwencji zdrowotnych. Badania przesiewowe mające udowodnioną skuteczność w wykrywaniu najczęstszych zagrożeń zdrowotnych są dostępnym narzędziem, które przy współpracy z placówkami ochrony zdrowia i organizacjami pozarządowymi będą stosowane w szerszym niż dotychczas zakresie. Mieszkańcy znajdujący się w grupach podwyższonego ryzyka zachorowań zostaną objęci większym wsparciem prowadzącym do zmiany stylu życia i terapeutycznym, co pozwoli również zmniejszyć nierówności w stanie zdrowia.
II.4. Podniesienie jakości opieki medycznej.	Ogromne zasoby instytucji publicznych są niewykorzystywane z powodu braku należytej integracji usług społecznych i zdrowotnych. Koordynacja usług opiekuńczych, świadczonych przez ośrodki pomocy rodzinie i leczniczych, finansowanych przez płatnika publicznego zwiększy efektywność oddziaływań terapeutycznych. Właściwe wykorzystanie zasobów, w tym: wolontariatu, zwiększy poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego i społeczno-ekonomicznego osób chorych. Intensywniejsza współpraca jednostek miasta z jednostkami ochrony zdrowia polepszy efektywność oddziaływań terapeutycznych zarówno przez dofinansowanie programów leczniczych, jak i wykorzystanie zasobów dla lepszej dostępności podstawowej opieki zdrowotnej. Konsekwentne budowanie zaufania do środowiska medycznego i wsparcie pracowników socjalnych zwiększy poziom przestrzegania zaleceń lekarskich. Współkształtowanie opieki medycznej nad pacjentem odbywać się będzie poprzez działania wspierające i komplementarne do zadań finansowanych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: II.1. Zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie.	
Zadanie	Kluczowe działanie
II.1.1. Promocja zdrowego odżywiania.	II.1.1.1. Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących zasad zdrowego żywienia, kierowanych do różnych grup odbiorców.
	II.1.1.2. Realizacja projektów edukacyjnych promujących karmienie piersią.

	II.1.1.3.	Realizacja kampanii edukacyjnych w zakresie promocji zdrowych zachowań żywieniowych, kierowanych do różnych grup odbiorców.
	II.1.1.4.	Prowadzenie działań ograniczających dostęp na terenie placówek oświatowych do żywności o dużej zawartości cukru, tłuszczu i soli.
	II.1.1.5.	Prowadzenie działań zwiększających dostępność do zdrowej żywności oraz wody do picia w placówkach oświatowych.
	II.1.1.6.	Realizacja i wsparcie działań podnoszących kwalifikacje środowiska szkolnego w obszarze edukacji żywieniowej i wychowania do zdrowia.
II.1.2. Promocja aktywności fizycznej.	II.1.2.1.	Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia, kierowanych do różnych grup odbiorców.
	II.1.2.2.	Realizacja imprez sportowych i rekreacyjnych kierowanych do różnych grup odbiorców zawierających komponent edukacyjny dotyczący znaczenia dla zdrowia aktywności fizycznej.
	II.1.2.3.	Realizacja kampanii edukacyjnych dotyczących roli aktywności fizycznej w budowaniu potencjału zdrowotnego mieszkańców.
	II.1.2.4.	Realizacja i wsparcie działań podnoszących kwalifikacje środowiska szkolnego w obszarze promocji aktywności fizycznej i wychowania do zdrowia.
II.1.3. Promocja higieny osobistej.	II.1.3.1.	Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących higieny osobistej, kierowanych w szczególności do dzieci, z uwzględnieniem higieny jamy ustnej.
II.1.4. Promocja zdrowia psychicznego.	II.1.4.1.	Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych dotyczących psychospołecznych aspektów zdrowia.
	II.1.4.2.	Realizacja projektów pomocy psychologicznej dla mieszkańców Gdańska.
	II.1.4.3.	Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych na rzecz podnoszenia wiedzy i świadomości o prawidłowym rozwoju dzieci i młodzieży.
II.1.5. Promocja zdrowia seksualnego.	II.1.5.1.	Realizacja projektów edukacyjnych kierowanych do młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dotyczących zdrowia seksualnego człowieka.
II.1.6. Promocja zdrowego środowiska życia i pracy.	II.1.6.1.	Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących tworzenia zdrowego środowiska życia i pracy.
II.1.7. Edukacja w zakresie przygotowania rodziców do porodu i opieki nad dzieckiem we wczesnym okresie życia.	II.1.7.1.	Wsparcie działań dotyczących przygotowania rodziców do porodu i opieki nad dzieckiem we wczesnym okresie życia.

II.1.8. Promocja aktywnego starzenia.	II.1.8.1. Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących procesu starzenia się organizmu i metod utrzymania sprawności psychofizycznej w wieku podeszłym.
	II.1.8.2. Wsparcie działań dotyczących przygotowania rodzin do sprawowania opieki nad seniorem.
Cel operacyjny: II.2. Zwiększenie udziału mieszkańców miasta w kulturze fizycznej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
II.2.1. Tworzenie warunków dla rozwoju sportu powszechnego, w tym: szkolnego, wspieranie wychowania fizycznego.	II.2.1.1. Tworzenie i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury sportowej oraz sportowej bazy szkolnej, w tym: basenów, hal i sal sportowych, boisk.
	II.2.1.2. Realizacja i wsparcie projektów umożliwiających aktywność fizyczną osób z różnych grup wiekowych.
	II.2.1.3. Realizacja i wsparcie projektów umożliwiających podejmowanie aktywności fizycznej przez osoby niepełnosprawne oraz zagrożone uzależnieniami, chorobami cywilizacyjnymi i wykluczeniem społecznym – wspieranie profilaktyki.
	II.2.1.4. Wspieranie działań dotyczących badań stanu zdrowia, służących kwalifikacji do sportu powszechnego osób z różnych grup wiekowych.
	II.2.1.5. Realizacja i wsparcie organizacji ogólnodostępnych zawodów sportowych.
II.2.2. Tworzenie warunków dla rozwoju sportu wyczynowego.	II.2.2.1. Tworzenie i modernizacja infrastruktury sportowej ze szczególnym uwzględnieniem bazy dla dyscyplin cieszących się największym zainteresowaniem i mających sportowe tradycje w mieście.
	II.2.2.2. Wspieranie szkolenia sportowego różnych grup wiekowych, w szczególności dzieci i młodzieży.
	II.2.2.3. Wspieranie organizacji imprez sportowych mających znaczenie dla rozwoju sportu gdańskiego i promocji miasta.
	II.2.2.4. Wspieranie rozwoju sportu poprzez przyznawanie stypendiów i nagród za wybitne osiągnięcia sportowe.
	II.2.2.5. Wspieranie projektów naukowo-badawczych dotyczących rozwoju sportu.
	II.2.2.6. Realizacja działań podnoszących kompetencje kadry trenerkiej.
II.2.3. Tworzenie warunków zwiększających udział mieszkańców w roli kibiców w wydarzeniach sportowych.	II.2.3.1. Realizacja i wsparcie działań promujących udział mieszkańców w wydarzeniach sportowych w roli kibica.
	II.2.3.2. Wsparcie organizacji wydarzeń na najwyższym poziomie sportowym w popularnych dyscyplinach.

Cel operacyjny: II.3. Podniesienie efektywności programów profilaktyki chorób i uzależnień.	
Zadanie	Kluczowe działanie
II.3.1. Przeciwdziałanie chorobom niezakaźnym, w szczególności chorobom cywilizacyjnym, w tym: chorobom układu krążenia, otyłości, cukrzycy, nowotworom.	II.3.1.1. Realizacja i wspieranie projektów badań przesiewowych dotyczących wykrywania behawioralnych czynników ryzyka rozwoju chorób cywilizacyjnych wśród różnych grup wiekowych, w tym: niezdrowych zachowań żywieniowych, niskiego poziomu aktywności fizycznej.
	II.3.1.2. Realizacja projektów interwencji zdrowotnych ukierunkowanych na redukcję czynników ryzyka rozwoju chorób cywilizacyjnych w różnych grupach wiekowych.
	II.3.1.3. Realizacja projektów badań przesiewowych dotyczących wczesnego wykrywania chorób, w tym: chorób układu krążenia, otyłości, cukrzycy, nowotworów.
	II.3.1.4. Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu chorób niezakaźnych.
	II.3.1.5. Realizacja projektów i kampanii społecznych promujących profilaktykę chorób niezakaźnych.
II.3.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom od nikotyny, w tym: papierosów i e-papierosów, oraz narażeniu na tzw. bierne palenie.	II.3.2.1. Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych (z wykorzystaniem marketingu społecznego) dotyczących zdrowotnych konsekwencji palenia tytoniu i e-papierosów oraz biernego narażania osób na dym tytoniowy.
	II.3.2.2. Wspieranie działań realizowanych wobec osób uzależnionych od nikotyny, starających się zerwać z nałogiem, w tym: poradnictwo antytytoniowe oraz promocja i wsparcie poradni leczenia zespołu uzależnienia od nikotyny.
	II.3.2.3. Realizacja projektów badań przesiewowych dotyczących wczesnego wykrywania chorób odtytoniowych.
	II.3.2.4. Wspieranie projektów naukowo-badawczych dotyczących problemu uzależnienia od nikotyny.
II.3.3. Przeciwdziałanie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, w tym: uzależnieniu od alkoholu i narkotyków.	II.3.3.1. Realizacja projektów identyfikowania osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób przejawiających zachowania ryzykowne w tym zakresie.
	II.3.3.2. Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych (z wykorzystaniem marketingu społecznego) dotyczących zapobiegania uzależnieniom oraz zdrowotnych konsekwencji uzależnienia od substancji psychoaktywnych.
	II.3.3.3. Realizacja i wspieranie działań terapeutycznych prowadzonych wobec osób (rodzin) uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym: poradnictwo psychologiczne stacjonarne i on-line.
	II.3.3.4. Realizacja działań wspierających i podnoszących kompetencje zawodowe realizatorów profilaktyki uzależnień, w tym: podnoszenie jakości usług.

	II.3.3.5. Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych.
II.3.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, w tym: uzależnieniu od hazardu, internetu i gier komputerowych.	II.3.4.1. Realizacja projektów dotyczących identyfikowania osób uzależnionych m.in. od hazardu, internetu i gier komputerowych oraz osób przejawiających zachowania ryzykowne w tym zakresie.
	II.3.4.2. Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych dotyczących zapobiegania uzależnieniom oraz zdrowotnych konsekwencji uzależnienia m.in. od hazardu, internetu i gier komputerowych.
	II.3.4.3. Realizacja i wspieranie działań terapeutycznych prowadzonych wobec osób uzależnionych m.in. od hazardu, internetu i gier komputerowych.
	II.3.4.4. Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu uzależnień behawioralnych.
II.3.5. Przeciwdziałanie chorobom jamy ustnej.	II.3.5.1. Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania chorobom jamy ustnej.
	II.3.5.2. Realizacja badań przesiewowych dotyczących wczesnego wykrywania chorób jamy ustnej, w szczególności próchnicy u dzieci.
	II.3.5.3. Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu chorób jamy ustnej.
II.3.6. Przeciwdziałanie chorobom zakaźnym.	II.3.6.1. Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących problemu zakażeń wirusem HIV, skierowanych do różnych grup wiekowych (w szczególności młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej).
	II.3.6.2. Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących zakażeń przenoszonych drogą płciową, skierowanych do osób o zwiększonym poziomie zachowań ryzykownych.
	II.3.6.3. Realizacja programów szczepień przeciwko wybranym chorobom zakaźnym zgodnie z rekomendacjami Ministerstwa Zdrowia oraz Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji wśród wybranych grup odbiorców.
	II.3.6.4. Wsparcie działań promujących szczepienia dzieci zgodnie z kalendarzem szczepień MZ.
	II.3.6.5. Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu chorób zakaźnych.
	II.3.6.6. Realizacja projektów i kampanii społecznych promujących profilaktykę chorób zakaźnych.
II.3.7. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym i rozwojowym.	II.3.7.1. Realizacja projektów dotyczących wczesnego wykrywania czynników ryzyka rozwoju zaburzeń psychicznych w różnych grupach wiekowych oraz zaburzeń rozwojowych u dzieci i młodzieży.

	II.3.7.2.	Realizacja projektów dotyczących interwencji zdrowotnych ukierunkowanych na redukcję czynników ryzyka rozwoju zaburzeń psychicznych i rozwojowych, w tym: organizacja systemu poradnictwa i pomocy psychologicznej dostępnej w stanach kryzysu psychicznego oraz pomoc środowiskowa.
	II.3.7.3.	Realizacja kampanii edukacyjnych dotyczących zaburzeń psychicznych i depresji oraz promujących postawy zrozumienia i akceptacji osób zagrożonych dyskryminacją z powodu zaburzeń psychicznych.
	II.3.7.4.	Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu zaburzeń psychicznych i rozwojowych.
	II.3.7.5.	Realizacja i wsparcie działań podnoszących kwalifikacje środowiska medycznego w zakresie wczesnego wykrywania zaburzeń psychicznych i rozwojowych.
II.3.8. Zapobieganie nadużywaniu leków i suplementów diety.	II.3.8.1.	Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych dotyczących zasad stosowania leków i suplementów diety.
	II.3.8.2.	Realizacja i wsparcie działań podnoszących kwalifikacje środowiska medycznego w zakresie przeciwdziałania nadużywaniu leków i suplementów diety przez pacjentów, w tym: poszerzanie wiedzy dotyczącej interakcji leków.
	II.3.8.3.	Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu nadużywania leków i suplementów diety.
II.3.9. Zapobieganie urazom i zatruciom.	II.3.9.1.	Realizacja projektów i kampanii zapobiegania urazom i zatruciom.
	II.3.9.2.	Wsparcie działań naukowo-badawczych dotyczących problemu zatruć i urazów.
Cel operacyjny: II.4. Podniesienie jakości opieki medycznej.		
Zadanie	Kluczowe działanie	
II.4.1. Integrowanie pomocy społecznej, psychologicznej i opieki medycznej, w tym: upowszechnienie wolontariatu w obszarze opieki medycznej.	II.4.1.1.	Wsparcie działań dotyczących tworzenia systemu zintegrowanej opieki zdrowotnej i telemedycyny z wykorzystaniem wolontariatu.
	II.4.1.2.	Wspieranie organizacji pozarządowych budujących zintegrowaną wielospecjalistyczną pomoc dla środowiska, któremu służą.
II.4.2. Tworzenie warunków dla lepszej dostępności i wyższej jakości usług medycznych.	II.4.2.1.	Wspieranie programów terapeutycznych ukierunkowanych na redukcję skutków zdrowotnych: chorób cywilizacyjnych, zaburzeń psychicznych i rozwojowych oraz uzależnień.
	II.4.2.2.	Wspieranie programów terapeutycznych skierowanych do osób chorych na AIDS, ich rodzin i bliskich.
	II.4.2.3.	Udostępnianie gruntów i nieruchomości miejskich, podmiotom świadczącym usługi zdrowotne, w szczególności na rozwijających się terenach Gdańska, w których świadczone będą usługi zdrowotne.

	II.4.2.4. Udzielanie bonifikaty w opłatach za najem podmiotom leczniczym realizującym usługi zdrowotne w budynkach komunalnych.
	II.4.2.5. Zakup aparatury oraz sprzętu medycznego i przekazywanie w użytkowanie placówkom leczniczym w celu ich doposażenia.
	II.4.2.6. Wspieranie działań służących podnoszeniu kompetencji zawodowych realizatorów leczenia chorób cywilizacyjnych.
	II.4.2.7. Wspieranie kompleksowej i ciągłej rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
	II.4.2.8. Zapewnienie miejsc całodobowej opieki dla osób chorych psychicznie i uzależnionych od alkoholu, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku.
II.4.3. Kształtowanie postaw pacjentów i środowiska medycznego zwiększających skuteczność procesu leczenia.	II.4.3.1. Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych dotyczących przestrzegania zaleceń terapeutycznych.
	II.4.3.2. Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych dotyczących zgłaszania niepożądanych działań leków i suplementów diety.
	II.4.3.3. Realizacja i wsparcie działań podnoszących kwalifikacje środowiska medycznego w zakresie przestrzegania przez pacjentów zaleceń terapeutycznych i zgłaszania niepożądanych działań leków i suplementów diety.
II.4.4. Edukacja w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.	II.4.4.1. Realizacja programów i warsztatów edukacyjnych dotyczących zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, kierowanych do różnych grup odbiorców.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT**:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – rozwinięcie i uspołnienie systemu usług oraz działań służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu sprzyjać będzie zwiększeniu udziału mieszkańców w kulturze fizycznej oraz upowszechnieniu wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie. Rozwój usług społecznych, podniesienie jakości działań systemu wspierania rodziny oraz systemu opieki zastępczej nad dzieckiem przyczyni się do wzrostu efektywności profilaktyki chorób i do poprawy potencjału zdrowotnego mieszkańców. Działania służące integracji społecznej ułatwią korzystanie ze wsparcia innych ludzi, w tym poprzez wolontariat. Tego typu wsparcie jest szczególnie potrzebne, jako komplementarne do usług ochrony zdrowia, osobom samotnym, starszym, przewlekle chorym, niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska sprzyja budowaniu otwartej postawy, zacieśnianiu kontaktów społecznych oraz kształtowaniu zaufania społecznego. Są to istotne składniki zdrowego stylu życia.

- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz rozszerzenie stref uspokojonego ruchu pozwolą na łatwiejsze i bezpieczniejsze poruszanie się w przestrzeni publicznej. Dodatkowo zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego może wpłynąć na ograniczenie ruchu samochodowego, a w konsekwencji zmniejszyć emisję zanieczyszczeń, pozytywnie wpływając na środowisko życia mieszkańców. Promocja transportu zrównoważonego i mobilności aktywnej wpłynie na upowszechnienie zdrowego stylu życia.
- **INFRASTRUKTURA** – termomodernizacja budynków, rozszerzenie miejskiej sieci ciepłowniczej o obiekty dotychczas niepodłączone, wspieranie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, wprowadzanie technologii energooszczędnych i ekologicznych, rozwój gospodarki ściekowej i odpadami poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń przyczynią się do poprawy warunków środowiska życia mieszkańców. Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych oraz realizacja innych prac hydrotechnicznych stworzy zaplecze dla rozwoju infrastruktury służącej rekreacji i sportowi powszechnemu. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych zmniejszy zagrożenie dla życia i zdrowia ludności. Odpowiednie zarządzanie zasobem lokalowym gminy zabezpieczy powierzchnię służącą usługom ochrony zdrowia oraz usługom komplementarnym.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – atrakcyjnie wyposażone tereny zielone oraz obszary cenne przyrodniczo mogą sprzyjać częstszemu spędzaniu czasu wolnego na świeżym powietrzu. Zwiększenie dostępności do terenów zielonych, będących popularnymi miejscami rekreacji ruchowej i uprawiania sportu powszechnego, może przyczyniać się do upowszechnienia zdrowego stylu życia, który ma istotny wpływ na stan zdrowia mieszkańców.
- **EDUKACJA** – wysoka jakość edukacji zwiększa szanse na wysoką jakość życia, która przekłada się na potencjał zdrowotny człowieka. Realizacja w gdańskich placówkach oświatowych projektów edukacji zdrowotnej znacznie zwiększy wiedzę mieszkańców o wpływie stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie oraz ich udział w kulturze fizycznej. Wspieranie rozwoju osobistego poprzez możliwość realizacji pasji i zainteresowań oraz nabywanie nowych kompetencji i rozwój talentów wpłynie pozytywnie na stan zdrowia mieszkańców, w tym na ich dobrostan psychiczny.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – poprawa stanu zdrowia mieszkańców sprzyjać będzie podniesieniu poziomu włączenia społecznego, gdyż choroby i niepełnosprawności stanowią jedną z istotnych przyczyn wykluczenia. Sport dla wielu osób stanowi ścieżkę rozwoju osobistego, a tym samym przyczynia się do zwiększenia potencjału rozwojowego społeczności lokalnych i rodzin. Uprawianie sportu, szczególnie dyscyplin zespołowych oraz kibicowanie poprzez swój grupowy charakter ma pozytywny wpływ na poziom integracji społecznej.
- **EDUKACJA** – poprawa stanu zdrowia mieszkańców sprzyjać będzie wyrównywaniu szans edukacyjnych, z kolei większa liczba lat przeżytych w zdrowiu zwiększy możliwości uczenia się przez całe życie. Edukacja dotycząca zachowań służących zdrowiu i promocja zdrowego stylu życia, w tym sportu, wspierać będzie proces rozwoju osobistego mieszkańców. Modernizacja i rozbudowa przyszkolonej bazy sportowej wpłynie na poprawę warunków kształcenia dzieci i młodzieży.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – działania przewidziane w obszarze sportu i rekreacji w dużym stopniu stanowią element oferty związanej z czasem wolnym. Jednym ze sposobów uatrakcyjnienia i tym samym podniesienia konkurencyjności oferty kierowanej do turystów jest kreowanie produktów

turystyki aktywnej bazujących na bogatych walorach przyrodniczych Gdańska i infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej.

- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – lepsza promocja zdrowego trybu życia, skuteczniejsza profilaktyka chorób oraz podniesienie jakości opieki medycznej pozytywnie wpłyną na stan zdrowia oraz efektywność pracowników gdańskich przedsiębiorstw.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – wybitne osiągnięcia sportowe gdańskich klubów i zawodników przyczynią się do trwałej globalnej rozpoznawalności Gdańska i obszaru metropolitalnego oraz lokalnych firm wspierających sport. Ponadto podniesienie jakości opieki medycznej pozytywnie wpłynie na wzrost warunków życia, a w konsekwencji zwiększy napływ pracowników.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców i ich wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie wpisze się w działania popularyzujące zrównoważony transport oraz mobilność aktywną.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Realizacja Programu Operacyjnego Zdrowie Publiczne i Sport przyczyni się do osiągnięcia celów **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**, w szczególności: I.3 – Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, III.2 – Zapewnienie dostępu i określonego standardu usług publicznych, III.3 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Program Operacyjny jest również spójny z zapisami ogólnokrajowej **Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego**. Przede wszystkim mowa tu o celu 4 – Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej, oraz o celu 2 – wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych. Program jest również spójny z celem 5 – Efektywne świadczenie usług publicznych, **Strategii Sprawne Państwo**. W zakresie problematyki sportu Program Operacyjny jest zbieżny ze **Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego** – celem 1 – Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji, celem 2 – Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. Niniejszy Program Operacyjny jest także zgodny z celami operacyjnymi **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**. Chodzi o cel 2.2 – Wysoki poziom kapitału społecznego, i cel 2.4 – Lepszy dostęp do usług zdrowotnych. Program wpisuje się również w oś priorytetową 5 – Zatrudnienie, 6 – Integracja, oraz 7 – Zdrowie, **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030** i **Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020**.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
II.1. Zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie.	II.1.a. Odsetek mieszkańców niepalących papierosów i e-papierosów.	↗
	II.1.b. Odsetek mieszkańców podejmujących odpowiednią dla zachowania zdrowia aktywność fizyczną.	↗
	II.1.c. Odsetek mieszkańców oceniających pozytywnie swój dobrostan psychiczny.	↗
	II.1.d. Odsetek mieszkańców z prawidłową masą ciała.	↗

II.2. Zwiększenie udziału mieszkańców miasta w kulturze fizycznej.	II.2.a. Dostępność obiektów sportowych w ocenie mieszkańców.	↗
	II.2.b. Jakość infrastruktury sportowej w ocenie mieszkańców.	↗
	II.2.c. Odsetek mieszkańców podejmujących aktywność fizyczną ukierunkowaną na wynik i osiągnięcia sportowe.	↗
	II.2.d. Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.	↗
	II.2.e. Liczba trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.	↗
	II.2.f. Atrakcyjność oferty imprez i wydarzeń sportowych w mieście w ocenie mieszkańców.	↗
II.3. Podniesienie efektywności programów profilaktyki chorób i uzależnień.	II.3.a. Liczba mieszkańców w grupie wiekowej 40-60 lat leczących się z powodu cukrzycy typu II w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.	↘
	II.3.b. Liczba mieszkańców w grupie wiekowej 40-60 lat leczących się z powodu chorób układu krążenia w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.	↘
	II.3.c. Liczba mieszkańców w grupie wiekowej 40-60 lat leczących się z powodu chorób nowotworowych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.	↘
	II.3.d. Odsetek mieszkańców palących papierosy i e-papierosy.	↘
	II.3.e. Odsetek mieszkańców oceniających negatywnie swój dobrostan psychiczny.	↘
	II.3.f. Odsetek mieszkańców o nadmiernej masie ciała.	↘
	II.3.g. Odsetek mieszkańców wykazujących niską aktywność fizyczną.	↘
	II.3.h. Odsetek mieszkańców pijących ryzykownie.	↘
	II.3.i. Odsetek mieszkańców korzystających z substancji psychoaktywnych innych niż kofeina, nikotyna, alkohol.	↘
II.4. Podniesienie jakości opieki medycznej.	II.4.a. Dostępność lekarzy pierwszego kontaktu w ocenie mieszkańców.	↗
	II.4.b. Dostępność lekarzy specjalistów w ocenie mieszkańców.	↗
	II.4.c. Możliwość wykonania badań laboratoryjnych i diagnostycznych w ocenie mieszkańców.	↗
	II.4.d. Dostępność pomocy medycznej w nocy, w weekendy i święta w ocenie mieszkańców.	↗
	II.4.e. Dostępność usług stomatologicznych w ocenie mieszkańców.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

III. PROGRAM OPERACYJNY INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Sfera relacji i więzi oraz bezpieczeństwa społecznego ma bardzo istotny wpływ na jakość życia mieszkańców Gdańska. Czynniki takie jak: poczucie więzi, poczucie bezpieczeństwa, poziom zaufania, poczucie przynależności do wspólnoty, zaangażowanie w życie lokalnej społeczności odpowiadają w dużym stopniu za poziom odczuwanego dobrostanu.

Realizowane w ramach Programu Operacyjnego zadania rozbudują i uspoją system działań służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska, podniosą jakość działań systemu wspierania rodziny, pieczy zastępczej i wsparcia społecznego. W ramach realizacji Programu upowszechni się wolontariat i inne formy aktywności społecznej, zwiększające potencjał rozwojowy społeczności lokalnych. Gdańszczanie oraz organizacje czy instytucje działające w Gdańsku zyskają lepsze warunki partycypacji w procesie kreowania polityk miejskich. Otwartość procesu kształtowania miejskiej polityki wymaga istnienia silnego partnera społecznego, dlatego też podejmowane będą działania, mające na celu poprawę warunków rozwoju sektora pozarządowego i jego współpracy z miastem.

Szczególnym wyzwaniem podejmowanym w ramach realizacji Programu jest skoordynowanie interdyscyplinarnego procesu rewitalizacji zdegradowanych dzielnic Gdańska, w szczególności o charakterze społecznym. Programy społeczne, które za cel stawiają sobie wsparcie społeczności lokalnych zdegradowanych dzielnic Gdańska, realizowane będą z wykorzystaniem wszystkich wymienionych w Programie działań, łączonych ze sobą w zależności od potrzeb dzielnicy i samych mieszkańców.

Wdrażanie Programu Operacyjnego wspiera wartości leżące u podstaw rozwoju Gdańska. Ma prowadzić do poprawy **jakości życia wszystkich MIESZKAŃCÓW**, a przede wszystkim tych, którzy są zagrożeni ubóstwem, wykluczeniem społecznym, czy też mieszkają w zdegradowanych dzielnicach. By osiągnąć ten cel, należy zapewnić **równe szanse** oraz **bezpieczeństwo** różnym grupom społecznym. Działania podejmowane w ramach Programu skupią się na **WSPÓŁPRACY międzyrodzinkowej i międzypokoleniowej**, która nie tylko zwiększy szanse na rozwój solidarności społecznej oraz **włączenia i integracji**, ale też podniesie poziom **obywatelskości** mieszkańców oraz ich zaangażowania w sprawy miasta czy **dzielnic**. Dlatego też realizowane w Programie działania prowadzi się w duchu **OTWARTOŚCI** na **samoorganizację i inicjatywę** społeczeństwa, w atmosferze **dialogu** z mieszkańcami.

B. Wyzwania rozwojowe wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, na które odpowiada Program Operacyjny

- Zwiększenie spójności społecznej oraz wsparcie dla osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta.
- Wzrost poziomu utożsamiania się mieszkańców z Gdańskiem.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.
- Wzrost poziomu aktywności fizycznej wśród mieszkańców.

C. Cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, realizowane przez Program Operacyjny

- Tworzenie warunków dla aktywności obywatelskiej, samoorganizacji, wdrażania innowacji społecznych, współodpowiedzialności oraz solidarności społecznej.
- Kształtowanie mobilności społecznej i zawodowej oraz wspieranie uczestnictwa w życiu społecznym.
- Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju rodzin, wzrostu liczby mieszkańców, wyrównywania szans i włączenia społecznego.
- Wzrost zadowolenia mieszkańców z dostępności i jakości usług publicznych.

- Umacnianie wspólnoty i tożsamości kulturowej gdańszczan oraz tworzenie warunków dla integracji sąsiedzkiej.
- Pobudzanie pasji i zainteresowań, aktywnego udziału w kulturze oraz tworzenie warunków służących rozwojowi osobistemu.
- Rozbudowa oferty w zakresie aktywności fizycznej w oparciu o miejską bazę sportowo-rekreacyjną.
- Współpraca amatorów, zawodowców, mieszkańców, animatorów kultury fizycznej podnosząca społeczną rolę sportu oraz wspomaganie aktywności fizycznej mieszkańców.

2. DIAGNOZA

Diagnoza integracji społecznej i aktywności obywatelskiej – obejmująca ocenę dostępności do usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska, aktywność obywatelską oraz ocenę zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym – wykazała kilka problemów wymagających interwencji. Zaliczono do nich: niewystarczającą dostępność do usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu; niskie zaangażowanie społeczne i polityczne gdańszczan wynikające z niskiego poziomu zaufania, szczególnie do władzy samorządowej; negatywne trendy społeczno-gospodarcze skutkujące wzrostem liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; pogorszenie kondycji rodziny skutkujące wzrostem zapotrzebowania na zróżnicowane i specjalistyczne wsparcie.

Niewystarczającą dostępność do usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu podkreślali mieszkańcy w toku konsultacji społecznych projektu Strategii Gdańsk 2030. Na deficytowe wskazywali obiekty kultury, obiekty sportowo-rekreacyjne, żłobki i przedszkola, a także placówki ochrony zdrowia i transportu publicznego. Wiele wniosków wpływających do budżetu obywatelskiego świadczy o dużym zapotrzebowaniu na obiekty sportowo-rekreacyjne. Duże inwestycje w tej sferze okazały się niewystarczające, dlatego niezbędne jest rozwinięcie systemu usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska tak, aby mogli w pełni rozwijać swoje zainteresowania, pasje, aktywnie spędzać czas wolny z rodziną, a dzięki temu budować i zacieśniać więzi rodzinne. Wspólne spędzanie czasu buduje oraz wzmacnia prawidłowe relacje społeczne. Szczególnie ważne jest to w obszarze rodziny, w której realizowane są wszystkie potrzeby i której dotyczą wszystkie aspekty jakości życia, począwszy od zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych – poczucia bezpieczeństwa (opieka, wygoda, spokój), potrzeby miłości i przynależności (więzi, miłość), potrzeby szacunku i uznania we własnych oczach (zaufania do siebie, poczucia własnej wartości) oraz w oczach innych ludzi – do potrzeby samorealizacji (realizacji swojego potencjału). Kondycja rodziny mocno przekłada się na różne aspekty jakości życia, co generuje konsekwencje dla polityki zdrowotnej miasta, polityki edukacyjnej, polityki społecznej, infrastrukturalnej, inwestycyjnej itd. Pojawienie się nowych trendów w gospodarce, kryzys, niepewność na rynku pracy negatywnie wpływają na kondycję rodziny. W związku z tym wiele różnych instytucji musi sprostać wyzwaniom związanym z konsekwencjami tych zjawisk; pojawia się zapotrzebowanie na nowe usługi społeczne.

Z diagnozy wynika, że gdańszczanie ufają sobie w umiarkowanym stopniu, zaś w niewielkim stopniu ufają władzy samorządowej. To przekłada się na ich niskie zaangażowanie społeczne i polityczne. Z badań Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową wynika, że 67% gdańszczan deklaruje ogólne zaufanie do innych ludzi. Zaufanie do najbliższego otoczenia (sąsiedzi, społeczność lokalna) deklaruje zaś 62% z nich. Jedynie 29% gdańszczan deklaruje zaufanie do władz samorządowych. Przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać m.in. w zbyt małej ilości przestrzeni publicznej i półprywatnej o odpowiedniej jakości, wspomagającej tworzenie pozaprywatnych (spoza kręgów rodziny, najbliższych przyjaciół) relacji i więzi społecznych. Gdańsk jest bardzo rozległym miastem, a to negatywnie odbija się na intensywności i częstotliwości kontaktów oraz jakości relacji międzyludzkich. Przyczyny problemu dostrzec można również w systemie edukacji, który bardziej premiuje postawy indywidualistyczne niż grupowe. Niestety, poziom zaufania (społecznego, jak i do konkretnych

grup społecznych, w tym do władzy) jest niski w całym kraju i wypada niekorzystnie w porównaniu z innymi europejskimi krajami.

Niski poziom zaufania skutkuje niskim zaangażowaniem społecznym i politycznym mieszkańców miasta. Wprawdzie liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest przeciętnie wyższa niż w regionie (38, a w pomorskim 30) i od 4 lat nastąpił wzrost tej liczby o 15% (tak jak w pomorskim). Jednak tylko 4,7% gdańszczan deklaruje przynależność do organizacji pozarządowych (pomorskie 2,5%). Jedynie 37% gdańszczan deklaruje zaangażowanie w sprawy najbliższej okolicy, mimo że 56% z nich interesuje się sprawami miasta i chce mieć na nie wpływ. Frekwencja w wyborach samorządowych (w I turze) w 2014 roku wyniosła tylko 39,4%. Pozytywnym zjawiskiem jest za to fakt, że gdańszczanie coraz chętniej pomagają potrzebującym: w ciągu 7 lat (2005-2012) liczba osób przekazujących 1% podatku dochodowego na organizacje pożytku publicznego wzrosła prawie dziesięciokrotnie (z 20 tys. na 198 tys.), a w 2012 roku z tej możliwości skorzystało 71% uprawnionych gdańskich podatników. Co istotne, małe zaangażowanie gdańszczan w sprawy lokalnej społeczności może być wynikiem niskiego poczucia sprawstwa w sprawach lokalnych (tylko 31% gdańszczan ma poczucie współdecydowania o sprawach swojej okolicy). Dlatego tak ważnego wymiaru nabiera zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych i roli mieszkańców w kreowaniu polityk miejskich poprzez włączanie ich w działania dające możliwość współdecydowania, a przez to współodpowiedzialności za społeczność lokalną i miejsce, w którym żyją.

Problemem w Gdańsku jest wzrost liczebności osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Wpłynęły na to niewątpliwie negatywne trendy społeczno-gospodarcze, których odzwierciedleniem jest rynek pracy – kluczowa determinanta kondycji społecznej mieszkańców miasta. Niepokoi tendencja wzrostowa liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w latach 2008-2013, zapoczątkowana światowym kryzysem ekonomicznym. W 2013 roku wyniosła ona 13,9 tys. osób przy 6,5% stopie bezrobocia rejestrowanego. Dane dotyczące bezrobocia za 2014 rok wskazują, że być może trend odwróci się, ponieważ liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia spadły do (odpowiednio) 12 tys. osób i 5,7%. Rośnie liczba osób pozostających bez pracy dłużej niż rok oraz liczba osób długotrwale bezrobotnych. Zwiększa się udział osób bez prawa do zasiłku w ogólnej populacji osób bezrobotnych, a to bardzo podnosi ryzyko wykluczenia. Niekorzystnie kształtują się trendy w zakresie liczby bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej oraz bezrobotnych, którzy nigdy wcześniej nie pracowali. Przy tym na niekorzyść zmienia się struktura wiekowa mieszkańców Gdańska – rośnie liczba osób starszych wymagających specjalistycznego wsparcia. Zmniejsza się liczba rodzin osób z niepełnosprawnościami, które korzystają z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku (w 2013 roku było to 4236 rodzin, natomiast w 2014 roku – 4007 rodzin). Konieczne jest podejmowanie dalszych działań wspierających i usamodzielniających osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny. Nierozwiązanym problemem jest problem bezdomności. W 2015 roku w Gdańsku przebywały 823 osoby bezdomne. Względem 2013 roku to wzrost o 19%, spowodowany w głównej mierze tym, że w 2013 roku około 150 osób bezdomnych zostało skierowanych przez MOPR Gdańsk do placówek poza granicami administracyjnymi miasta Gdańska. Potrzeby osób bezdomnych nie są zaspokojone, szczególnie w zakresie zapewniania perspektywy wyjścia z bezdomności (rozwiązania mieszkaniowe, usamodzielnianie).

Niepokoici rosnąca częstotliwość występowania wśród mieszkańców Gdańska wszystkich kategorii zaburzeń psychicznych. W przypadku województwa pomorskiego wzrost zachorowań jest bardziej dynamiczny niż przeciętnie w Polsce. W Gdańsku rośnie liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi i przewiduje się dalszy wzrost zapotrzebowania na tego typu usługi. Rośnie liczebność osób leczonych z powodu wszelkiego rodzaju uzależnień, w tym behawioralnych. Na te zjawiska duży wpływ wywierają dokonujące się zmiany społeczne, gospodarcze (niepewność, niestabilność), w tym zmiany, jakim podlega współczesna rodzina. Wzrasta liczba rodzin dysfunkcyjnych wychowawczo, co w konsekwencji powoduje, że w dzisiejszej rzeczywistości na zaburzenia psychiczne coraz częściej narażone są dzieci i młodzież. W 2013 roku udzielono wsparcia ponad 10 tys. gdańskich rodzin. Ponad 65,7% klientów korzystało z pomocy długotrwale. Długotrwałość pozostawiania rodzin w systemie pomocy społecznej wpływa na obniżenie zdolności do przezwyciężania trudnej sytuacji. Prognozuje się wzrost liczby rodzin korzystających

ze wsparcia z powodu bezradności. Rośnie liczba rodzin objętych pomocą z powodu problemów alkoholowych. Rośnie liczba rodzin objętych wsparciem asystenta i rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Rośnie liczba rodzinnych domów dziecka i dzieci przebywających w rodzinnych domach dziecka. Niekorzystnie kształtuje się struktura rodzin zastępczych – zmniejsza się liczba rodzin zastępczych zawodowych.

Wszystko to sprawia, że coraz więcej jest osób i rodzin wykluczonych oraz takich, które znajdują się w stanie zagrożenia wykluczeniem społecznym, a którym trzeba pomóc, dostosowując wsparcie do zmieniających się potrzeb – aktywizacji pozazawodowej, usług opiekuńczych, kompleksowego wsparcia rodzin wielopokoleniowych. Kompleksowego charakteru musi nabrać wsparcie osób zagrożonych bezdomnością. Skuteczne narzędzia muszą wykraczać poza sferę polityki mieszkaniowej i uwzględniać zidentyfikowane problemy oraz typy rodzin wymagających zróżnicowanych form pomocy. Konieczna jest dalsza rekonstrukcja systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

Dobre zdrowie, rozumiane w kategoriach dobrostanu psychicznego i fizycznego, wymaga dobrych, trwałych relacji społecznych i towarzyskich, które dają poczucie wspólnoty, przynależności, a dzięki temu poczucie sensu życia. Największą rolę w tym względzie mogą odegrać najbliżsi – rodzina, przyjaciele, sąsiedzi, a gdy ich brakuje – organizacje społeczne i pracujący w nich wolontariusze. Te grupy powinny być możliwie skutecznie wspierane, aby przejść z tradycyjnego modelu wsparcia, który pogłębia uzależnienie od publicznych instytucji, w stronę wsparcia aktywizującego i środowiskowego.

Brak aktywizujących form wsparcia osób objętych pomocą społeczną spowoduje pogłębienie ich uzależnienia od publicznych instytucji wsparcia, co nie przyczyni się do trwałej reintegracji społecznej. Trwanie w tradycyjnym modelu pomocy społecznej prowadziło do wzrostu kosztów usług świadczonych przez publiczne instytucje wsparcia społecznego i w konsekwencji nie przyczyni się do zmniejszenia liczby osób biernych, wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
III.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób.	Rozwinięcie i uspołnienie systemu usług społecznych służących rozwojowi osobistemu i rodzinnemu gdańszczan to ściśle powiązane i uzupełniające się działania budujące kapitał ludzki (umiejętności i kompetencje mieszkańców Gdańska) oraz kapitał społeczny (relacje, powiązania i zaufanie w rodzinach, sąsiedztwie, społecznościach lokalnych). Usługi społeczne, dzięki którym osiągnąć będzie wzrost poziomu kapitału ludzkiego i społecznego, to działania w obszarach: edukacji (w szczególności edukacji nieformalnej), kultury jako narzędzia animacji i integracji, sportu i rekreacji jako narzędzi zwiększających potencjał zdrowotny i kształtujących postawy współdziałania, wsparcia społecznego jako obszaru wyrównującego potencjał indywidualnego rozwoju każdego mieszkańca Gdańska.
III.2. Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityk miejskich.	Uczestnictwo mieszkańców Gdańska w kreowaniu polityk miejskich to, najprościej rzecz ujmując, partycypacja rozumiana jako współdecydowanie czy też współzarządzanie prowadzące do współodpowiedzialności za miejsce, w którym żyją. Tak zwane uspołecznienie zarządzania miastem realizowane będzie poprzez budowanie i wdrażanie nowych narzędzi konsultacji oraz zwiększanie liczby obszarów życia miasta, o których współdecydują jego mieszkańcy i działające w nim podmioty. Dzięki temu Gdańsk stanie się miejscem, w którym uzgadniane są w dialogu wspólne interesy wszystkich stron.

III.3. Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej.	Wolontariat jako dobrowolna, bezpłatna i świadoma praca na rzecz innych osób, wykraczająca poza relacje rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie, to jedno z narzędzi budowania kompetencji. Wolontariat kształtuje zarówno kompetencje społeczne (m.in. umiejętność samorealizacji, budowanie relacji z innymi), jak i kompetencje zawodowe (specyficzne, branżowe umiejętności i doświadczenie). Zwłaszcza drugi z wymienionych komponentów może być działaniem wspierającym zatrudnienie osób młodych, wchodzących na rynek pracy. Wolontariat to także zaangażowanie w działania realizujące hobby gdańszczan, dające możliwość rozwijania pasji i zainteresowań.
III.4. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z miastem.	Organizacje pozarządowe stanowią istotny element społeczeństwa obywatelskiego z racji pełnionych przez nie funkcji uzupełniania działań sektora publicznego. Znaczenie organizacji pozarządowych stale rośnie w związku z rosnącą liczbą zadań publicznych przekazywanych im do realizacji. Stają się one bezpośrednim dostawcą coraz większej liczby usług społecznych, z których na co dzień korzystają mieszkańcy. Aby usługi te były najwyższej jakości i coraz lepiej odpowiadały na ich potrzeby, podjęte zostaną działania wspierające rozwój i profesjonalizację organizacji pozarządowych m.in. podnoszenie kompetencji kadry zarządzającej i specjalistów w poszczególnych obszarach działań organizacji pozarządowych, wprowadzanie nowoczesnych metod i technik zarządzania, indywidualizacja wsparcia organizacji oraz budowanie trwałych relacji w partnerstwach międzysektorowych.
III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.	Prawidłowo funkcjonującej rodziny dzieciom i młodzieży nie zastąpi nikt – ta myśl jest przewodnim motywem działań wspierających rodziny przeżywające kryzys. Wsparcie to udzielane jest m.in. poprzez poradnictwo, asystenturę, placówki wsparcia dziennego, terapię rodzin. Dzieciom, których ze względu na ich dobro lub ze względów obiektywnych nie można pozostawić we własnych rodzinach, zapewnia się opiekę zastępczą, która powinna być najbardziej jak to możliwe zbliżona do opieki rodzicielskiej. W celu zapewnienia dzieciom takiej opieki podejmowane będą działania zwiększające udział rodzinnych form pieczy zastępczej m.in. propagowanie rodzicielstwa zastępczego, stałe wspieranie rodzin zastępczych w pełnieniu opieki nad dziećmi, specjalistyczne wsparcie w sytuacjach kryzysowych.
III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej.	Włączenie społeczne to proces, w którym osoby i grupy wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym uzyskują dostęp do usług społecznych dotychczas im niedostępnych oraz możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Działania podejmowane na rzecz integracji społecznej to zwiększanie dostępności pomocy (m.in. dostęp do specjalistycznych form wsparcia, dostarczanie zasobów zaspokajających podstawowe potrzeby), ale przede wszystkim mobilizowanie do aktywności i uczestnictwa w rynku pracy, edukacji, kulturze, sporcie, życiu lokalnym. Proces włączania i uczestnictwa stanie się skuteczny, jeśli sami włączani będą także ten proces kreować.
III.7. Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną.	Skuteczna polityka społeczna to sprawne zarządzanie oraz spójność i przejrzystość dokumentów strategicznych. W celu zapewnienia skuteczności podjęte zostaną działania uspołniające priorytety

	i wartości między wszystkimi interesariuszami oraz budujące mechanizmy zarządzania procesem tworzenia i realizowania polityki społecznej. Ważnym działaniem będzie włączenie poszczególnych elementów polityki społecznej miasta do innych polityk związanych z przedsiębiorczością, mobilnością czy planowanymi inwestycjami. W efekcie polityka społeczna stanie się skutecznym narzędziem planowania i realizacji rozwoju społecznego miasta.
--	--

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: III.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób.	
Zadanie	Kluczowe działanie
III.1.1. Rozwinięcie i uspołnienie systemu usług i działań służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska.	III.1.1.1. Rozbudowanie, zintegrowanie i dostosowanie do zróżnicowanych potrzeb mieszkańców oferty usług i działań sportowo-rekreacyjno-turystycznych, kulturalno-rozrywkowych oraz w zakresie edukacji nieformalnej.
	III.1.1.2. Rozwinięcie systemu wspomagających usług społecznych ułatwiających dostęp do innych usług.
	III.1.1.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych wspierających rodziny w pełnieniu ich ról.
	III.1.1.4. Rozszerzenie zakresu usług podnoszących bezpieczeństwo rodzin i osób.
	III.1.1.5. Zwiększenie uczestnictwa gdańszczan w miejskiej ofercie usług, poprzez które realizują swoje hobby i zainteresowania.
III.1.2. Rozbudowanie oraz podtrzymywanie sieci inicjatyw i działań dzielnicowych, sąsiedzkich, rodzinnych.	III.1.2.1. Rozbudowanie i wzmocnienie sieci centrów lokalnych, partnerstw lokalnych oraz wsparcie liderów społeczności lokalnych.
	III.1.2.2. Zwiększenie udziału grup nieformalnych w dzielnicowych działaniach animacyjnych.
	III.1.2.3. Popularyzacja postawy solidarności społecznej wśród mieszkańców Gdańska.
III.1.3. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb i działań społeczności lokalnych.	III.1.3.1. Otwarcie i udostępnienie istniejących zasobów infrastruktury społecznej na potrzeby mieszkańców.
	III.1.3.2. Budowa, adaptacja i udostępnianie zasobów lokalowych na potrzeby dzielnicowych centrów lokalnych.
Cel operacyjny: III.2. Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityk miejskich.	
Zadanie	Kluczowe działanie
III.2.1. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w zarządzaniu miastem.	III.2.1.1. Rozbudowanie systemu konsultacji społecznych prowadzonych w sprawach ważnych dla mieszkańców Gdańska.

	III.2.1.2. Zwiększenie roli budżetu obywatelskiego jako narzędzia partycypacji, w tym poprzez wzrost jego udziału w budżecie miasta.
	III.2.1.3. Zwiększenie udziału rad dzielnic w kreowaniu kierunków lokalnego rozwoju.
	III.2.1.4. Wypromowanie postawy samorządności.
	III.2.1.5. Rozwijanie narzędzi i usług wspierających uczestnictwo mieszkańców w zarządzaniu miastem.
III.2.2. Zwiększenie roli organizacji, instytucji i innych podmiotów w budowaniu polityk miejskich.	III.2.2.1. Zwiększenie roli partnerstw branżowych w kreowaniu polityk publicznych.
	III.2.2.2. Zwiększenie udziału partnerstw międzysektorowych w realizacji polityk publicznych.
Cel operacyjny: III.3. Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
III.3.1. Zwiększenie uczestnictwa i wypromowanie wolontariatu jako ścieżki rozwoju osobistego, nabywania kompetencji społecznych i zawodowych.	III.3.1.1. Wypromowanie wolontariatu jako drogi na rynek pracy.
	III.3.1.2. Wypromowanie wolontariatu jako działania realizującego hobby, zainteresowania, wykorzystującego potencjał różnych grup społecznych
	III.3.1.3. Zwiększenie kompetencji podmiotów przyjmujących wolontariuszy.
III.3.2. Rozwinięcie infrastruktury i narzędzi organizowania wolontariatu.	III.3.2.1. Udoskonalenie i rozwinięcie metod oraz narzędzi organizacji wolontariatu.
	III.3.2.2. Udostępnienie lokalnych zasobów miejskich dla działań wolontarystycznych.
Cel operacyjny: III.4. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z miastem.	
Zadanie	Kluczowe działanie
III.4.1. Podniesienie efektywności i skuteczności działań realizowanych w sferze pożytku publicznego.	III.4.1.1. Podniesienie poziomu profesjonalizacji działań organizacji pozarządowych.
	III.4.1.2. Zwiększenie zakresu i liczby zadań zleconych do realizacji przez sektor organizacji pozarządowych.
	III.4.1.3. Zwiększenie liczby działań realizowanych w partnerstwach międzysektorowych.
	III.4.1.4. Prowadzenie akcji i kampanii promujących organizacje i ich działania oraz wyróżniających ich osiągnięcia.
	III.4.1.5. Rozwinięcie i zindywidualizowanie systemu wspierania organizacji pozarządowych.
	III.4.2.1. Zwiększenie kompetencji kadry trzeciego sektora oraz kadry administracji samorządowej w zakresie współpracy międzysektorowej.

III.4.2. Poprawienie warunków rozwoju sektora pozarządowego i jego współpracy z miastem.	III.4.2.2. Rozwinięcie systemu działań inkubujących nowe organizacje pozarządowe.
	III.4.2.3. Usprawnienie systemu komunikacji pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi.
	III.4.2.4. Usprawnienie systemu dofinansowywania i współfinansowania działań realizowanych przez NGO.
	III.4.2.5. Budowa, adaptacja i udostępnianie zasobów lokalnych na potrzeby działań NGO.
Cel operacyjny: III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
III.5.1. Rozszerzenie dostępności i podniesienie jakości działań wspierających rodziny przeżywającej trudności.	III.5.1.1. Wzmocnienie i poprawienie działań interwencyjnych, w szczególności wczesnej interwencji.
	III.5.1.2. Rozwinięcie systemu środowiskowych form wsparcia i usług towarzyszących.
	III.5.1.3. Zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług wspierających rodziny przeżywające kryzys, realizowanych w środowisku lokalnym.
III.5.2. Zwiększenie udziału i podniesienie jakości rodzinnych form pieczy zastępczej.	III.5.2.1. Rozwinięcie systemu rekrutacji rodzin zastępczych.
	III.5.2.2. Rozwinięcie systemu środowiskowych form wsparcia i usług towarzyszących.
	III.5.2.3. Zwiększenie dostępu do specjalistycznych form wsparcia, realizowanych w środowisku lokalnym.
	III.5.2.4. Rozwinięcie aktywnych form integracji społecznej w procesie usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.
III.5.3. Podniesienie jakości opieki i wychowania w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.	III.5.3.1. Indywidualizacja pracy z dziećmi przebywającymi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ich rodzinami.
	III.5.3.2. Rozwinięcie aktywnych form integracji społecznej w procesie usamodzielniania.
	III.5.3.3. Zbudowanie otoczenia wspierającego placówki opiekuńczo-wychowawcze w społecznościach lokalnych.
III.5.4. Zwiększenie kompetencji kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.	III.5.4.1. Zbudowanie systemu superwizji dla kadr systemu.
	III.5.4.2. Rozbudowanie systemu szkoleń i doradztwa.
	III.5.4.3. Wprowadzenie ścieżek rozwoju zawodowego kadry.
III.5.5. Dostosowanie infrastruktury systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.	III.5.5.1. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb i działań systemu wspierania rodziny, realizowanych w środowisku lokalnym.
	III.5.5.2. Dostosowanie infrastruktury do standardów i potrzeb systemu pieczy zastępczej.

Cel operacyjny: III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
III.6.1. Zwiększenie dostępu do przystępnych, trwałych i wysokiej jakości usług społecznych.	III.6.1.1. Wzmocnienie i doskonalenie działań interwencyjnych, w szczególności wczesnej interwencji.
	III.6.1.2. Zwiększenie udziału i podniesienie jakości wsparcia środowiskowego w społecznościach lokalnych.
	III.6.1.3. Zwiększenie dostępu do specjalistycznych form wsparcia.
	III.6.1.4. Podniesienie jakości instytucjonalnych form wsparcia.
III.6.2. Rozwinięcie działań w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.	III.6.2.1. Zwiększenie skuteczności działań edukacyjnych uzupełniających wykształcenie i kwalifikacje zawodowe.
	III.6.2.2. Zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych, wspierających aktywizację społeczno-zawodową.
	III.6.2.3. Podniesienie jakości działań budujących kompetencje społeczne wspierające proces włączenia społecznego.
	III.6.2.4. Zwiększenie skuteczności instrumentów zawodowych wspierających wejście lub powrót na rynek pracy.
III.6.3. Wzmocnienie pracy socjalnej i zmodernizowanie systemu świadczeń socjalnych.	III.6.3.1. Zbudowanie systemu specjalizacji pracy socjalnej.
	III.6.3.2. Zindywidualizowanie pracy socjalnej.
	III.6.3.3. Przygotowanie modelu rozdzielenia świadczeń socjalnych od pracy socjalnej i usług społecznych.
III.6.4. Zwiększenie kompetencji kadr systemu pomocy i integracji społecznej.	III.6.4.1. Zbudowanie systemu superwizji.
	III.6.4.2. Rozbudowanie systemu szkoleń i doradztwa.
	III.6.4.3. Wprowadzenie ścieżek rozwoju zawodowego.
III.6.5. Dostosowanie infrastruktury systemu pomocy i integracji społecznej.	III.6.5.1. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb i działań systemu pomocy i integracji społecznej, realizowanych w środowisku lokalnym.
	III.6.5.2. Dostosowanie infrastruktury pomocy instytucjonalnej do standardów i potrzeb systemu pomocy i integracji społecznej.
Cel operacyjny: III.7. Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną.	
Zadanie	Kluczowe działanie
III.7.1. Zaplanowanie i realizacja polityki społecznej oraz włączenie jej w inne polityki miasta.	III.7.1.1. Rozwinięcie i uspołnienie polityki społecznej na poziomie metropolii i województwa.
	III.7.1.2. Zbudowanie konsorcjów podmiotów polityki społecznej, partnerstw projektowych.
	III.7.1.3. Rozwinięcie i wzmocnienie badań w obszarze polityki społecznej.
	III.7.1.4. Mapowanie potrzeb i zasobów społecznych.

III.7.2. Zintegrowanie działań polityki społecznej m.in. w obszarze pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji, ochrony zdrowia, mieszkalnictwa, bezpieczeństwa publicznego.	III.7.2.1. Koordynacja zadań między różnymi podmiotami (publicznymi, pozarządowymi, prywatnymi).
	III.7.2.2. Wprowadzenie polityki nadzoru i zarządzania jakością.
	III.7.2.3. Wzmocnienie koordynacji i opracowanie nowych oraz uporządkowanie istniejących strategii i programów w zakresie polityki społecznej.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA**:

- **EDUKACJA** – wyższy poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców wpływać będzie na zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych. Wyrównywanie szans edukacyjnych, w szczególności poprzez wspieranie skutecznych i nowatorskich rozwiązań, przyczyni się do podniesienia poziomu integracji i spójności społecznej, w tym kształtowania postawy solidarności. Wyższa jakość kształcenia, udoskonalenie procesu odkrywania oraz rozwijania talentów i predyspozycji osobistych, a także rozwój kompetencji zawodowych dostosowanych do zmian zachodzących na rynku pracy zaskutkują wykształceniem zaradności życiowej i zwiększeniem zdolności adaptacji do zmieniających się warunków, a w rezultacie sprzyjać będą ograniczeniu liczby osób wykluczonych społecznie. Wspieranie rozwoju osobistego, a zwłaszcza kształtowanie postaw młodych gdańszczan podczas edukacji obywatelskiej i kulturowej, wzmocni poczucie więzi z Gdańskiem, zwiększy świadomość obywatelską i wpłynie na wzrost aktywności mieszkańców w działaniach lokalnych oraz w procesie współdecydowania o kierunkach rozwoju miasta. Udostępnianie zasobów infrastruktury edukacyjnej lokalnym organizacjom oraz mieszkańcom, przyczyni się do poprawy bazy dla inicjatyw dzielnicowych i sąsiedzkich oraz działań organizacji pozarządowych. Przedsięwzięcia zmierzające do zwiększenia kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie wspierania rozwoju dzieci i wyboru ścieżki rozwoju osobistego posłużą wsparciu rodziny.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – poprawa stanu zdrowia mieszkańców sprzyjać będzie podniesieniu poziomu włączenia społecznego, gdyż choroby i niepełnosprawności stanowią jedną z istotnych przyczyn wykluczenia. Sport dla wielu osób stanowi ścieżkę rozwoju osobistego, a tym samym przyczynia się do zwiększenia potencjału rozwojowego społeczności lokalnych i rodzin. Uprawianie sportu, szczególnie dyscyplin zespołowych, oraz kibicowanie poprzez swój grupowy charakter ma pozytywny wpływ na poziom integracji społecznej.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – kultura jest jednym ze skuteczniejszych narzędzi integracji społecznej. Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych czy zaangażowanie w działalność instytucji kultury zwiększa szansę na podniesienie poziomu włączenia społecznego. Wzmacnianie życia kulturalnego w dzielnicach podniesie potencjał społeczności lokalnych. Kultura jest źródłem wartości stymulujących rozwój społeczny i mobilizuje gdańszczan do większego włączenia się w życie publiczne. Uczestnictwo w kulturze oferuje mieszkańcom Gdańska możliwość rozwoju osobistego, budowania relacji i wzmacniania zaufania społecznego. Aktywność kulturalna może również inspirować do podejmowania lokalnych inicjatyw, jak i wyrażania siebie za pomocą twórczych środków wyrazu.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – zbudowanie środowiska dla wzmacniania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych przyczyni się do rozwoju rodzinnego i osobistego gdańszczan,

zwiększy potencjał rozwojowy społeczności lokalnych oraz sprzyjać będzie rozwojowi sektora porządkowego. Wsparcie sektora ekonomii społecznej korzystnie wpłynie na podniesienie poziomu włączenia społecznego.

- **INFRASTRUKTURA** – zwiększenie dostępności mieszkań w różnych segmentach rynku i zabezpieczenie zasobów mieszkaniowych dla osób w szczególnej, trudnej sytuacji życiowej oraz zasobów lokalowych gminy na cele społeczne przyczyni się do podniesienia integracji społecznej. Modernizacja zasobu mieszkaniowego wpłynie na zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – transport publiczny ukierunkowany na świadczenie wysokiej jakości usług wszystkim mieszkańcom, niezależnie od ich statusu społecznego, przyczynia się do podniesienia poziomu włączenia społecznego. Poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz wzrost atrakcyjności transportu publicznego zwiększą potencjał rozwojowy społeczności lokalnych oraz podniosą poziom integracji społecznej.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – funkcjonalna przestrzeń publiczna, z którą utożsamiają się mieszkańcy, stwarza miejsce zwiększające potencjał rozwojowy społeczności lokalnych. Szersza partycypacja mieszkańców w planowaniu i działaniu w przestrzeni publicznej zachęci do większego udziału w kreowaniu rozwoju miasta.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **EDUKACJA** – podniesienie jakości systemu integracji społecznej przyczyni się do wyrównywania szans edukacyjnych, zwłaszcza osób z grup defaworyzowanych. Dzięki poprawieniu jakości systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej dzieci z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze będą miały lepsze warunki do rozwoju osobistego i kształcenia. Rozwinięcie i uspołnienie systemu usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska w zakresie edukacji nieformalnej, rozwoju hobby i zainteresowań pozwoli na podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży oraz przyczyni się do popularyzacji uczenia się przez całe życie. Z kolei zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej stać się może ważnym elementem procesu kształtowania postaw gdańszczan oraz zdobywania kompetencji zawodowych.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – rozwinięcie i uspołnienie systemu usług oraz działań służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu sprzyjać będzie zwiększeniu udziału mieszkańców w kulturze fizycznej oraz upowszechnieniu wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie. Rozwój usług społecznych, podniesienie jakości działań systemu wspierania rodziny oraz systemu opieki zastępczej nad dzieckiem przyczyni się do wzrostu efektywności profilaktyki chorób i do poprawy potencjału zdrowotnego mieszkańców. Działania służące integracji społecznej ułatwią korzystanie ze wsparcia innych ludzi, w tym poprzez wolontariat. Tego typu wsparcie jest szczególnie potrzebne, jako komplementarne do usług ochrony zdrowia osobom samotnym, starszym, przewlekłe chorym, niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – rozwinięcie i uspołnienie systemu usług i działań służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej gdańszczan. Wzrost aktywności mieszkańców oraz zwiększenie ich roli w kreowaniu polityk miejskich przyczyni się do wzmocnienia identyfikacji z miastem.

- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – rozwój osobisty gdańszczan, przy jednoczesnym zwiększeniu potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, budowanego m.in. poprzez wolontariat oraz rozwój sektora pozarządowego sprzyjać będzie wzmocnieniu postaw przedsiębiorczych i kreatywnych.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – zwiększenie roli mieszkańców w zarządzaniu miastem oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych przyczyni się do szerszego uspołecznienia procesu planowania i działań w przestrzeni publicznej. Podniesienie poziomu włączenia społecznego jest niezbędne dla osiągnięcia trwałych efektów rewitalizacji obszarów zdegradowanych i zagrożonych degradacją.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – rozwinięcie oferty usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców oraz dostosowanie infrastruktury do potrzeb społeczności lokalnych sprzyjać będzie realizacji koncepcji miasta krótkich odległości.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska są zgodne z celami **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do osiągnięcia celów: I.3 – Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, II.4 – Rozwój kapitału ludzkiego, III.1 – Integracja społeczna, III.2 – Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych, oraz III.3. – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Program Operacyjny jest zbieżny ze **Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego** – celem 1 – Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji, celem 2 – Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne, celem 3 – Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy, i celem 4 – Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. Program Operacyjny jest również spójny z zapisami ogólnokrajowej **Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego**. Przede wszystkim mowa tu o celu 2 – Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, oraz celu 3 – Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zapisy Programu Operacyjnego są również zgodne z dokumentem strategicznym **Perspektywa uczenia się przez całe życie** w zakresie realizacji celu 5 – Środowisko pracy i zaangażowania społecznego sprzyjające upowszechnieniu uczenia się dorosłych. Program Operacyjny jest również zgodny z zapisami ogólnokrajowego dokumentu **Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020** w obszarze: Rozwój usług społecznych i opiekuńczych dostosowanych do potrzeb osób starszych, Rozwój aktywności obywatelskiej osób starszych oraz Rozwój wolontariatu osób starszych. Program jest spójny z celem 5 – Efektywne świadczenie usług publicznych, **Strategii Sprawne Państwo**. Niniejszy Program Operacyjny jest również zgodny ze **Strategią Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**, a także celem operacyjnym 2.2 – Wysoki poziom kapitału społecznego, **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**. Program wpisuje się także w ósą priorytetową 6 – Integracja – **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030** i **Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020**.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH		
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
III.1. Zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, rodzin i osób.	III.1.a. Liczba ofert w poszczególnych usługach społecznych zgodnie z katalogiem usług społecznych.	↗
	III.1.b. Poczucie możliwości realizacji własnych celów życiowych w ocenie mieszkańców.	↗
	III.1.c. Liczba dzielnic, w których działają partnerstwa lokalne.	↗
	III.1.d. Liczba inicjatyw realizowanych w ramach funduszu senioralnego, młodzieżowego, kulturalnego.	↗
	III.1.e. Liczba inicjatyw realizowanych w ramach inicjatywy lokalnej.	↗
III.2. Zwiększenie roli mieszkańców, organizacji, instytucji i innych podmiotów w kreowaniu polityk miejskich.	III.2.a. Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz procesów partycypacyjnych.	↗
	III.2.b. Zadowolenie mieszkańców z możliwości wpływania na działania władz miasta.	↗
	III.2.c. Frekwencja w głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego.	↗
III.3. Zwiększenie roli wolontariatu jako aktywności społecznej.	III.3.a. Liczba zbudowanych „ścieżek wolontariatu”.	↗
	III.3.b. Liczba ofert w poszczególnych „ścieżkach wolontariatu”.	↗
	III.3.c. Liczba wolontariuszy w poszczególnych „ścieżkach wolontariatu”.	↗
	III.3.d. Liczba podmiotów przyjmujących wolontariuszy.	↗
	III.3.e. Znaczenie wolontariatu jako aktywności społecznej w ocenie mieszkańców.	↗
III.4. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy sektora pozarządowego z miastem.	III.4.a. Liczba wdrożonych narzędzi w procesie zarządzania zadaniami realizowanymi przez organizacje pozarządowe.	↗
	III.4.b. Zadowolenie przedstawicieli sektora pozarządowego ze współpracy z miastem.	↗
	III.4.c. Liczba beneficjentów zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe.	↗
III.5. Podniesienie jakości systemu wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.	III.5.a. Liczba usług wspierających rodzinę, dostępnych lokalnie w dzielnicach.	↗
	III.5.b. Liczba indywidualnych ścieżek wsparcia dla rodzin.	↗
	III.5.c. Liczba rodzin na jednego asystenta rodziny.	↘
	III.5.d. Liczba udzielonych usług wspierających rodzinę.	↗

	III.5.e. Liczba wychowanków pieczy zastępczej realizujących „indywidualne ścieżki wejścia na rynek pracy”.	↗
	III.5.f. Liczba rodzin zastępczych na jednego koordynatora pieczy.	↘
	III.5.g. Liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	↗
III.6. Podniesienie jakości systemu integracji społecznej.	III.6.a. Liczba usług wspierających, dostępnych lokalnie w dzielnicach.	↗
	III.6.b. Liczba osób objętych instrumentami aktywnej integracji.	↗
	III.6.c. Liczba klientów na jednego pracownika socjalnego.	↘
III.7. Wzmocnienie koordynacji zarządzania polityką społeczną.	III.7.a. Liczba programów opracowanych według uspołnionego wzoru.	↗
	III.7.b. Liczba zdefiniowanych wspólnych programowych wskaźników.	↗
	III.7.c. Liczba współrealizowanych projektów metropolitalnych.	↗
	III.7.d. Liczba partnerstw interdyscyplinarnych i międzybranżowych.	↗
	III.7.e. Liczba programów i projektów międzysektorowych.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

IV. PROGRAM OPERACYJNY KULTURA I CZAS WOLNY

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Program Operacyjny Kultura i Czas Wolny swoim zakresem obejmuje szeroko pojęty obszar kultury, ofertę spędzania czasu wolnego i turystykę.

Podstawowym wyzwaniem dla stworzenia Programu Operacyjnego w tym zakresie jest dynamicznie zmieniająca się sytuacja społeczno-kulturowa, której przejawami są m.in.: deinstytucjonalizacja kultury (można w niej uczestniczyć poza organizacyjnymi ramami instytucji kultury w czasie i miejscach do tego nieprzeznaczonych), zwiększony zakres kultury tworzonej oddolnie, samodzielne organizowanie czasu wolnego, nowe sposoby ujmowania kultury i uczestnictwa w kulturze i wreszcie – poszerzony zakres traktowania kultury, czyli uznawania jej za środek zwiększający nasze szanse życiowe, poziom kapitału społecznego, wiedzy i umiejętności.

Pytanie o kulturę staje się równocześnie pytaniem o jakość i styl życia, o społeczne kapitały, o aktywność/pasywność społeczną, o podziały, inkluzję/wykluczenie, o rytuały i normy o prywatne/publiczne i wiele innych przejawów życia społecznego. Kultura może dziać się zawsze i wszędzie. Należy zwrócić uwagę na przemiany w organizowaniu i przeżywaniu czasu – rozmywają się granice zwłaszcza w odniesieniu do pewnych typów aktywności, np. praca zawodowa może upodabniać się do realizowanych pasji, a czas wolny staje się pełen zobowiązań, choćby statusowych.

Bardzo trudne jest też wyznaczenie granicy między rozumieniem aktywności kulturalnej a odpoczynkiem i spędzaniem czasu wolnego. Czytanie, spacer, rekreacja, czas spędzany w kawiarniach, restauracjach, z przyjaciółmi, na aktywnościach sportowych, wydarzeniach kulturalnych, w parkach czy w Internecie – to są obszary tzw. przemysłu czasu wolnego, które przenikają się z pojęciem miejskiej kultury.

Kultura tak rozumiana wychodzi poza obszar możliwy do regulowania sektorowymi strategiami. Stąd przyjęte dla Programu Operacyjnego założenie, aby skupić się na celach i działaniach, które mogą być częścią polityk publicznych, na których kształt można wpływać i stwarzać warunki do ich rozwoju.

Jednocześnie bardzo ważnym elementem Strategii jest dbałość, wspieranie i wzmacnianie wszystkiego, co stanowi specyfikę i genius loci Gdańska, materialne i niematerialne dziedzictwo miasta, sfery budujące zarówno tożsamość gdańszczan, jak i zewnętrzny wizerunek Gdańska.

Działania przewidziane w Programie Operacyjnym mają na celu zwiększenie udziału mieszkańców w kulturze oraz zaangażowanie ich we współtworzenie kultury w Gdańsku. Poprawie ulec powinna dostępność do instytucji kulturalnych i ich jakość. Wyzwaniem będzie wypełnienie białych plam na kulturalnej mapie miasta poprzez tworzenie nowych miejsc zaangażowanych w działalność kulturalną lub otwartych na aktywność kulturalną. Zwiększenie uczestnictwa w kulturze to także zwiększenie współudziału mieszkańców w szeroko rozumianej ofercie spędzania czasu wolnego, a także aktywnym działaniu na rzecz zmian w mieście i współdecydowaniu o zagospodarowaniu miejskiej przestrzeni publicznej. Zwiększanie uczestnictwa gdańszczan w kulturze jest też stymulowane przez działania rozwijające kompetencje kulturowe i kulturalne, czyli edukację kulturową adresowaną do różnych grup odbiorców.

O kulturalnym potencjale miasta decydują w dużej mierze działający w nim twórcy i artyści, dlatego jednym z celów Programu jest podniesienie atrakcyjności Gdańska jako miejsca sprzyjającego ich rozwojowi. Ludzie kultury współtworzą i wzbogacają ofertę kulturalną miasta, a ta, obok miejskiego klimatu czy dziedzictwa kulturowego, wzmacnia ponadlokalny i międzynarodowy potencjał gdańskiej kultury i zwiększa szansę na przyciągnięcie odbiorców i turystów nie tylko z miasta, metropolii i regionu, ale też z innych części kraju i świata.

Innym celem Programu jest zmiana postrzegania kultury w perspektywie gospodarczej – kultura ma być nie tylko beneficjentem rozwoju gospodarczego (wsparcie, dotacje, mecenat), ale też aktywnie go współtworzyć poprzez stymulowanie kreatywności, rozwój przemysłów kultury i wspomnianej wcześniej oferty turystycznej.

Wdrażanie Programu Operacyjnego wspierać będzie wartości leżące u podstaw rozwoju Gdańska. **Kultura** otwarta na potrzeby **MIESZKAŃCÓW** pełni ważne funkcje w procesie kształtowania

jakości życia mieście. Odpowiednio zaprogramowane działania kulturalne rozwijają więzi międzyludzkie, przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, budują **OTWARTOŚĆ i tolerancję**, stymulują **WSPÓŁPRACĘ i integrację** różnych grup i środowisk. Kultura spełnia także ważną rolę w procesie budowania **tożsamości** – i to zarówno miejskiej, jak i w mniejszej skali, np. **dzielnicowej**. **KSZTAŁTUJE** szereg niezbędnych w dzisiejszym świecie **kompetencji kulturowych**, związanych z **przedsiębiorczością** oraz rozwojem **kreatywności i innowacyjności**, będących fundamentami nowoczesnej gospodarki.

B. Wyzwania rozwojowe wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, na które odpowiada Program Operacyjny

- Wzrost poziomu uczestnictwa mieszkańców i turystów w kulturze.
- Wzrost poziomu utożsamiania się mieszkańców z Gdańskiem.
- Wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta.
- Zwiększenie spójności społecznej oraz wsparcie dla osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Wzrost liczby miejsc pracy.

C. Cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, realizowane przez Program Operacyjny

- Ochrona i wzmacnianie materialnego i duchowego dziedzictwa Gdańska.
- Umacnianie wspólnoty i tożsamości kulturowej gdańszczan oraz tworzenie warunków dla integracji sąsiedzkiej.
- Budowanie pozycji Gdańska jako międzynarodowego centrum kultury.
- Urozmaicanie oferty kulturalnej, zwiększanie dostępności kultury oraz pobudzanie rozwoju kreatywności i sztuki.
- Pobudzanie pasji i zainteresowań, aktywnego udziału w kulturze oraz tworzenie warunków służących rozwojowi osobistemu.
- Kształtowanie postaw i kompetencji służących rozwojowi kreatywnej i innowacyjnej gospodarki.
- Wykorzystywanie potencjału i zasobów turystycznych dla zwiększenia konkurencyjności oraz atrakcyjności miasta.
- Zapewnienie uczniom gdańskich szkół warunków, które w istotny sposób przyczyniają się do odkrywania i wspierania zainteresowań oraz talentów, zarówno w placówkach oświatowych, jak i innych podmiotach sieci społecznej.
- Tworzenie warunków dla aktywności obywatelskiej, samoorganizacji, wdrażania innowacji społecznych, współodpowiedzialności oraz solidarności społecznej.

2. DIAGNOZA

Diagnoza obszaru kultury w Gdańsku wskazuje wiele wyzwań strategicznych, przed którymi stoi ten sektor, wynikających ze zmian we współczesnej kulturze i z przemian zachodzących w mieście.

Jednym z zasadniczych problemów jest niezadowolający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym Gdańska – w ofercie kulturalnej wspieranej ze środków publicznych. U jego źródła leży m.in.: niedostateczne dopasowanie oferty kulturalnej w wymiarze celów (poszukiwanie innych wartości niż symbolicznych – na przykład edukacyjnych), przestrzeni (kultura jest za mało obecna w dzielnicach miasta i skoncentrowana w Śródmieściu, niedostatecznie otwarta na potrzeby małych społeczności), grup odbiorców (istnieje konieczność większego dopasowania oferty w kwestiach dostępności przestrzennej i kosztowej do zróżnicowanych potrzeb odbiorców kultury, w tym dzieci i młodzieży szkolnej, seniorów, niepełnosprawnych czy turystów) czy też czasu (nacisk należy kłaść na ofertę całoroczną, a nie skoncentrowaną na letnim sezonie turystycznym). Brak dostatecznej integracji pomiędzy ww. obszarami a charakterem oferty kulturalnej miasta jest jedną z ważniejszych przyczyn niskiego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym Gdańska. Problemem jest więc nie sama liczba imprez kulturalnych (mówi się wręcz o nadpodaży wydarzeń), a ich rodzaj w niewystarczającym stopniu odpowiadający zróżnicowanym potrzebom odbiorców.

W toku konsultacji społecznych dotyczących Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus gdańszczanie wskazywali na potrzebę włączenia mieszkańców we współtworzenie kultury w mieście poprzez współorganizowanie wydarzeń i angażowanie się w inicjatywy kulturalne. Większe zaangażowanie społeczności lokalnych przyczyni się do rozwoju relacji społecznych w często spolaryzowanych środowiskach.

Na poziom uczestnictwa w kulturze wpływają też jakość i dostępność przestrzeni, w których toczy się życie kulturalne miasta, zwłaszcza na poziomie dzielnicowym i lokalnym. Poszerzanie pola kultury winno odbywać się przy większym wykorzystaniu zasobów takich jak: świetlice, szkoły, biblioteki, kluby, kawiarnie, lokale komunalne, ale też przestrzenie publiczne (jako sceny wydarzeń, centra aktywizacji, miejsca spotkań twórczych, pracownie czy galerie), Internet.

Obszar kompetencji – zarówno mieszkańców, jak i ludzi kultury – to kolejny, który ma istotny wpływ na poziom uczestnictwa w kulturze. 15% mieszkańców miasta jako barierę w uczestniczeniu w kulturze wskazuje brak odpowiednich kompetencji. Pojawia się więc potrzeba zwiększenia roli kultury w procesie edukacji dzieci i młodzieży oraz wypracowania oferty edukacyjnej wzmacniającej kompetencje, kierowanej do wszystkich grup wiekowych. Systemem kształtowania odpowiednich kompetencji powinni zostać objęci także animatorzy i liderzy – bez ich wsparcia proces włączania mieszkańców w aktywne życie kulturalne będzie znacznie utrudniony.

O kulturalnym potencjale miasta, jego klimacie i bogactwie oferty kulturalnej decydują w dużej mierze działający w nim twórcy i artyści. Wyzwaniem stojącym przed Gdańskiem jest stworzenie systemu wsparcia dla tego środowiska: zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju, w wymiarze materialnym (lokalne, niezbędny sprzęt, programy rezydencjalne), jak i niematerialnym (promocji twórczości, sieciowania, wyposażania w niezbędne, pozaartystyczne kompetencje: biznesowe, prawne, społeczne), ale też ram czy rozwiązań pozwalających na aktywne włączenie w działania na rzecz mieszkańców i wspólnie z nimi. Niezwykle ważne w tym kontekście jest przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom występującym w obecnym procesie wspierania twórców: uzależnieniu od wsparcia publicznego czy też brakowi przejrzystych mechanizmów mecenatu prywatnego i małej stabilności otrzymywanego wsparcia.

Gdańsk jest miastem o dużym potencjale kulturalnym i turystycznym, jednak nie w pełni wykorzystywanym w wymiarze ponadlokalnym czy międzynarodowym. To, czego brakuje, to „opakowania” tego potencjału w odpowiednie produkty kulturalne i turystyczne budujące markę Gdańska na zewnątrz. Wskazywaną luką jest też nieobecność spójnej strategii promocyjnej, odwołującej się do gdańskiej specyfiki. Trudności sprawia również zidentyfikowanie gdańskiej tożsamości kulturowej, przez co miejska kultura na zewnątrz postrzegana jest raczej przez pryzmat pojedynczych wydarzeń (festiwal Solidarity of Arts czy Jarmark św. Dominika), instytucji (Gdański

Teatr Szekspirowski) czy twórców (Paweł Huelle), nie zaś przez pryzmat stałej i rozpoznawalnej marki czy „etykiety”. To zjawisko osłabia pozycję miasta jako ośrodka kultury o ponadlokalnym znaczeniu. Priorytetami w dziedzinie wzmocnienia pozycji gdańskiej kultury na arenie ogólnopolskiej czy międzynarodowej powinno być zatem: stworzenie katalogu atrakcyjnych produktów kulturowych i turystycznych, dbałość o materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Gdańska, a także stworzenie i realizacja spójnej strategii promocji miasta, wykorzystującej wypracowaną markę, strategiczne obszary kultury, bogactwo dziedzictwa kulturowego, instytucje kultury i znanych gdańskich twórców.

Wyzwaniem stojącym przed gdańską kulturą jest także wzmacnianie jej obecności i znaczenia w życiu gospodarczym. Chodzi tu przede wszystkim o otwieranie się instytucji kultury na działania o charakterze gospodarczym, zwiększenie atrakcyjności miejskiej kultury dla turystów, rozwój przemysłów kreatywnych, a także zwiększenie udziału sektora prywatnego w systemie wspierania kultury. Dziś gdańskie instytucje kultury rzadko widzą swoją rolę w obszarze polityki gospodarczej i mają raczej ambiwalentny stosunek do koncepcji włączania kultury w obszar życia społeczno-gospodarczego. Pewnym problemem napotykanym na styku kultury i gospodarki jest też uzależnienie sektora kultury od finansowania publicznego i bariery (organizacyjne, formalne, ale też mentalne) w wykorzystaniu środków prywatnych na potrzeby wspierania instytucji i ludzi kultury, co z kolei obniża skuteczność i stabilność całego systemu wsparcia. Brakuje w mieście spójnej polityki dotyczącej przemysłów kultury (moda, design, film, architektura, oprogramowanie), które w dużej mierze stanowią o gospodarczej konkurencyjności i wartości dodanej kreowanej przez lokalną gospodarkę (a tym samym o zamożności społeczeństwa i jakości życia w mieście).

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
IV.1. Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska.	Zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, a tym samym w życiu miasta, to jedno z wyzwań rozwojowych wskazanych w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus. Kultura buduje współczesną tożsamość miasta i jego mieszkańców, wspiera ich aktywność, wpływa na jakość życia w mieście. Niezbędne jest zatem stworzenie w Gdańsku warunków do aktywnego działania i inicjowania lokalnych inicjatyw, tworzenia miejsc otwartych, dostępnych, wspólnie kreowanych, sprzyjających spotkaniom, budowaniu więzi sąsiedzkich i dzielnicowych. Istotą niniejszego celu operacyjnego jest szereg działań zachęcających mieszkańców do współtworzenia kultury miasta i uczestnictwa w większych i mniejszych wydarzeniach kulturalnych, sąsiedzkich spotkaniach i innych formach spędzania czasu wolnego, a także wspólnym działaniu na rzecz ożywiania przestrzeni publicznej. Zasadniczą kwestią, którą przybliży cel operacyjny, jest również pozyskanie przez mieszkańców Gdańska kompetencji do uczestnictwa w kulturze, czemu ma służyć oferta edukacji kulturowej.
IV.2. Zwiększenie atrakcyjności Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury.	Gdańsk wspiera kulturę w dużym stopniu poprzez działalność miejskich instytucji, które powinny podnosić jakość prezentowanej przez siebie oferty, urozmaicać ją, dbać o relacje z publicznością, budować otoczenie. Deklaracje pozainstytucjonalnego sektora kultury wyrażają potrzebę mocniejszego wsparcia alternatywnych obiegów kultury, działań prowadzonych przez małe organizacje, grupy nieformalne czy indywidualnych twórców i artystów. Aby w Gdańsku funkcjonowały silne i zróżnicowane środowiska kulturalne i artystyczne, niezbędne jest stworzenie im ku temu warunków

	poprzez edukację, narzędzia wsparcia oraz budowanie atrakcyjności miasta sprzyjającego rozwojowi twórczości. Tak jak podkreślana jest rola i waga kultury dla budowania więzi społecznych, zwiększenia zaangażowania i pobudzania aktywności mieszkańców, tak samo należy zmienić postrzeganie kultury w perspektywie gospodarczej. Kultura stymuluje kreatywność i rozwój przemysłów kultury. Zależności te muszą zostać dostrzeżone, a ich rozwój wspierany od najwcześniejszych etapów edukacji. Chcąc przyciągać innowacyjne przedsiębiorstwa, konieczne trzeba stymulować twórczy klimat miasta.
IV.3. Wzmocnienie ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia Gdańska poprzez kulturę.	Gdańsk dysponuje unikalnym i istotnym dla europejskiej kultury dziedzictwem oraz posiada znaczny potencjał turystyczny. Chcąc, aby Gdańsk postrzegano jako atrakcyjne kulturowo i turystycznie miejsce, a współczesna oferta kulturalna przyciągała ludzi spoza miasta, należy wzmacniać ją na kilku poziomach: dbałości o dziedzictwo, jakości oferty kulturalnej i turystycznej, infrastruktury, kluczowych wydarzeń, projektów i produktów turystycznych, spójnej strategii identyfikacji na poziomie miasta i poszczególnych marek kulturalnych, dobrej komunikacji z konkretnymi grupami odbiorców. Aspiracją miasta jest tworzenie sprzyjających warunków do międzynarodowej współpracy kulturalnej.
IV.4. Podnoszenie jakości zarządzania w kulturze i turystyce.	Skuteczne realizowanie założeń dotyczących rozwoju kultury oraz wzmacniania atrakcyjności turystycznej Gdańska możliwe jest tylko wtedy, gdy prowadzi się ewaluację działań oraz badania pozwalające na obserwację zmian. Istotą niniejszego celu jest profesjonalizacja zarządzania kulturą na każdym szczeblu – od zarządzania polityką kulturalną miasta, instytucjami i projektami po stworzenie i realizację systemu podnoszenia kompetencji kadr kultury. Obszar kultury to pole aktywności i wpływu bardzo zróżnicowanych grup. Obszarem wymagającym monitoringu jest również rynek turystyczny w Gdańsku. Badanie trendów w tym zakresie pozwoli na dostosowanie oferty turystycznej do oczekiwań odbiorców.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: IV.1. Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska.	
Zadanie	Kluczowe działanie
IV.1.1. Tworzenie nowych oraz poprawa dostępności i jakości istniejących instytucji oraz innych miejsc kultury i spędzania czasu wolnego.	IV.1.1.1. Otwieranie się instytucji kultury i przestrzeni publicznych na potrzeby mieszkańców i lokalnych wspólnot.
	IV.1.1.2. Stworzenie mapy miejsc z potencjałem wykorzystania do działań kulturalnych prowadzonych przez mieszkańców i grupy nieformalne.
	IV.1.1.3. Stworzenie bazy komunalnych lokali użytkowych i przestrzeni miejskich ze wskazaniem przeznaczenia ich na centra aktywizacji oraz działalność kulturalną.
	IV.1.1.4. Zapewnienie możliwości realizacji działań kulturalnych, spotkań i oferty spędzania czasu wolnego w ramach

	istniejących i nowo powstających lokalnych centrów aktywności.
	IV.1.1.5. Zwiększanie atrakcyjności i doposażanie istniejących miejsc kultury, także pod kątem dostępności i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
	IV.1.1.6. Poprawa atrakcyjności, jakości i użyteczności przestrzeni publicznych poprzez działania kulturalne.
	IV.1.1.7. Uwzględnianie miejsc i obiektów kultury w działaniach rewitalizacyjnych i rewaloryzacyjnych oraz w opracowaniach studialnych, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentach planistycznych.
	IV.1.1.8. Zrealizowanie inwestycji lub pozyskanie przestrzeni istotnych z punktu widzenia zaspokojenia potrzeb kulturalnych i atrakcyjnej oferty czasu wolnego mieszkańców Gdańska, w szczególności w południowych dzielnicach Gdańska.
IV.1.2. Rozwój oferty kulturalnej i usług czasu wolnego uwzględniającej potrzeby różnych grup odbiorców.	IV.1.2.1. Zrównoważenie oferty podmiotów kultury z uwzględnieniem potrzeb różnych grup odbiorców oraz otwieranie się instytucji na działania kierowane do różnych grup.
	IV.1.2.2. Rozwój urozmaiconych form i metod współuczestnictwa w kulturze.
	IV.1.2.3. Wzrost dostępności informacji o ofercie kulturalnej i ofercie spędzania czasu wolnego, w tym: wprowadzenie ogólnodostępnej internetowej bazy wydarzeń uwzględniającej ofertę instytucji kultury i innych organizatorów kultury, a także inicjatyw osiedlowych, lokalnych i indywidualnych.
	IV.1.2.4. Tworzenie polityk otwartości dla instytucji kultury, wprowadzanie odpowiednich regulacji w programach grantowych w celu zapewnienia dostępu do kultury m.in. poprzez publikowanie utworów na wolnych licencjach.
	IV.1.2.5. Wzmacnianie tożsamości gdańszczan oraz promowanie specyfiki wyjątkowych gdańskich miejsc, np. dzielnic, oraz lokalnej aktywności kulturalnej jako czynników wpływających na jakość życia w mieście i tworzących jego unikalny charakter.
	IV.1.2.6. Tworzenie wysokiej jakości dzieł artystycznych w przestrzeni publicznej Gdańska z uwzględnieniem specyfiki miejsca.
IV.1.3. Rozwijanie kompetencji kulturalnych i kulturowych	IV.1.3.1. Stworzenie i rozwijanie Gdańskiego Programu Edukacji Kulturowej (obejmującego m.in. edukację obywatelską, tożsamościową, pobudzającego kreatywność, artystyczną i międzykulturową) oraz wypracowanie zasad

mieszkańców Gdańska poprzez edukację kulturową.	współdziałania placówek kultury i placówek gdańskiego systemu edukacji, a także programu skierowanego do nauczycieli i pracowników oświaty.
	IV.1.3.2. Stworzenie i aktualizowanie mapy oferty edukacji kulturowej pod kątem typu prowadzonych działań, rozmieszczenia w dzielnicach, cykliczności i dostępności oferty edukacyjnej.
	IV.1.3.3. Wyodrębnienie programu grantowego, którego priorytetem będą systematyczne działania edukacji kulturowej kierowane do dzieci i młodzieży.
	IV.1.3.4. Stworzenie Gdańskiego Programu Rozwoju Czytelnicstwa.
	IV.1.3.5. Zwiększenie dostępności oferty edukacyjnej wzmacniającej kompetencje uczestnictwa w kulturze, służące rozwijaniu aktywności twórczej i realizowaniu pasji, kierowanej do wszystkich grup wiekowych.
	IV.1.3.6. Wzmacnianie współpracy organizatorów działań kulturalnych z gdańskimi uczelniami (dziedziny: muzyka, sztuki wizualne, nauki humanistyczne i społeczne, urbanistyka i architektura, zarządzanie kulturą) w celu współtworzenia oferty edukacji kulturowej.
Cel operacyjny: IV.2. Zwiększenie atrakcyjności Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury.	
Zadanie	Kluczowe działanie
IV.2.1. Wspieranie twórczości i działalności artystycznej.	IV.2.1.1. Udostępnianie miejsc przeznaczonych do prowadzenia i prezentowania twórczości artystycznej oraz stworzenie spójnego systemu zasad przyznawania lokali na pracownie twórcze, w tym: wdrożenie Programu Otwartych Pracowni.
	IV.2.1.2. Stworzenie jednolitego systemu ulg dla komunalnych lokali użytkowych wykorzystywanych na cele kulturalne.
	IV.2.1.3. Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla artystów, twórców, animatorów, kuratorów i promotorów, w tym: system grantowy, programy rezydencyjne, zakup dzieł.
IV.2.2. Wspieranie przedsiębiorczości kulturalnej i kreatywnej oraz zwiększenie gospodarczego znaczenia kultury w Gdańsku.	IV.2.2.1. Stworzenie w ramach powstających inkubatorów przedsiębiorczości programów kierowanych do artystów wchodzących na rynek oraz dla przedsiębiorców działających w przemysłach kultury.
	IV.2.2.2. Realizacja projektów kulturalnych angażujących do współpracy jednostki z różnych sektorów m.in. szkoły, twórców, instytucje kultury, placówki badawcze oraz przedstawicieli biznesu.

Cel operacyjny: IV.3. Wzmocnienie ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia Gdańska poprzez kulturę.	
Zadanie	Kluczowe działanie
IV.3.1. Wsparcie i rozwój gdańskiej oferty kulturalnej i oferty spędzania czasu wolnego o ponadlokalnym i międzynarodowym potencjale.	IV.3.1.1. Wyodrębnienie strategicznych marek i produktów kulturowych o ponadlokalnym i międzynarodowym potencjale oraz wzmocnienie ich poprzez podnoszenie jakości infrastruktury, finansowania i promocji.
	IV.3.1.2. Rozwój oferty produktów turystyki kulturowej – unikalnych produktów, jak np. szlaków poznawania Gdańska, stworzonych w oparciu o kluczowe idee i elementy tożsamości Gdańska, takich jak: wolność i otwartość, dziedzictwo Solidarności, dziedzictwo postindustrialne, bursztyn, port, morze, Kaszubi, II wojna światowa, Hanza, Jarmark św. Dominika, Jan Heweliusz, Daniel Fahrenheit, Hans Memling, Artur Schopenhauer, Daniel Chodowiecki, Günter Grass, Filip Kluwer, Hugo Conventz, tradycje muzyczne, miasto wielu kultur, system fortyfikacji miejskich i inne wynikające ze specyfiki miasta.
	IV.3.1.3. Tworzenie zintegrowanych pakietów turystycznych uwzględniających ofertę noclegową, restauracyjną, kulturalną oraz spędzania czasu wolnego w Gdańsku.
	IV.3.1.4. Wspieranie działań kulturalnych o znaczeniu ponadlokalnym: sieci współpracy, koprodukcji oraz zagranicznych prezentacji prac artystycznych.
	IV.3.1.5. Koordynacja i wzmacnianie współpracy branży turystycznej.
	IV.3.1.6. Rozwój systemu informacji turystycznej oraz przystępnej komunikacji i oznakowania wielojęzycznego w przestrzeni miasta.
	IV.3.1.7. Wypracowanie standardów komunikacji gdańskich instytucji kultury kierujących swą ofertą do zagranicznych odbiorców, w tym: poprzez wielojęzyczne opisy prac, katalogi, strony internetowe, wzrost jakości obsługi.
	IV.3.1.8. Dbłość o zachowanie dziedzictwa kulturowego, materialnego i niematerialnego w oparciu o istniejące instrumenty, w tym: prawne i finansowe, takie jak: status pomnika kultury, wpis do rejestru zabytków, ochrona konserwatorska, system zachęt dla inwestorów podejmujących ochronę obiektów zabytkowych, ochrona historycznego krajobrazu miejskiego, dbałość o zachowanie i rozwój dziedzictwa mniejszości narodowych i etnicznych, w tym języka kaszubskiego, oraz różnorodności kulturowej.

IV.3.2. Promocja oferty kulturalnej i turystycznej Gdańska w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej.	IV.3.2.1. Zintegrowanie działań promocyjnych w zakresie marki miasta i gdańskiej oferty kulturalnej z uwzględnieniem różnych grup docelowych.
	IV.3.2.2. Promocja i komunikacja oferty kulturalnej Gdańska z uwzględnieniem strategicznych obszarów kultury, produktów flagowych, gdańskich instytucji kultury, szlaków kulturowych, obiektów dziedzictwa kulturowego, parków kulturowych, szlaków zwiedzania.
	IV.3.2.3. Promocja i komunikacja oferty turystycznej i oferty spędzania czasu wolnego w Gdańsku.
	IV.3.2.4. Udział w sieciach współpracy, w międzynarodowych organizacjach kulturalnych i turystycznych.
IV.3.3. Inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym i międzynarodowym w sferze kultury i turystyki.	IV.3.3.1. Modernizacja istniejących miejsc kultury i sztuki.
	IV.3.3.2. Kontynuacja działań rewaloryzacyjnych obiektów o istotnym znaczeniu historycznym, kulturalnym i turystycznym.
	IV.3.3.3. Nowe inwestycje w obszarze kultury, rozrywki i spędzania czasu wolnego.
Cel operacyjny: IV.4. Podnoszenie jakości zarządzania w kulturze i turystyce.	
Zadanie	Kluczowe działanie
IV.4.1. Wspieranie rozwoju kompetencji osób działających w kulturze i turystyce.	IV.4.1.1. Utworzenie stałego punktu konsultacji i doradztwa dla twórców kultury w takich dziedzinach, jak: prawo autorskie, księgowość, pozyskiwanie finansowania i innych.
	IV.4.1.2. Stworzenie programów rozwijania kompetencji kierowanych do liderów działalności kulturalnej, animatorów, managerów kultury, edukatorów, kadry nauczycielskiej, przedstawicieli branży turystycznej.
IV.4.2. Monitorowanie i ewaluacja działalności w obszarach kultury, turystyki i spędzania czasu wolnego.	IV.4.2.1. Prowadzenie i udostępnianie badań dotyczących gdańskiej kultury.
	IV.4.2.2. Prowadzenie i udostępnianie badań dotyczących rynku turystycznego oraz usług czasu wolnego.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego **KULTURA I CZAS WOLNY**:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – rozwinięcie i uspojnienie systemu usług i działań służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców Gdańska przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej gdańszczan. Wzrost aktywności mieszkańców oraz zwiększenie ich roli w kreowaniu polityk miejskich przyczyni się do wzmocnienia identyfikacji z miastem.

- **EDUKACJA** – wspieranie rozwoju osobistego mieszkańców oraz kształtowanie ich postaw poprzez edukację kulturową przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej oraz do rozwijania poczucia tożsamości gdańszczan z miastem. Wprowadzenie nowych, atrakcyjnych form edukacji kulturowej sprzyjać będzie aktywizacji dzieci i młodzieży do uczestnictwa w kulturze.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – działania przewidziane w obszarze sportu i rekreacji w dużym stopniu stanowią element oferty związanej z czasem wolnym. Jednym ze sposobów uatrakcyjnienia i tym samym podniesienia konkurencyjności oferty kierowanej do turystów jest kreowanie produktów turystyki aktywnej bazujących na bogatych walorach przyrodniczych Gdańska i infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – poprawa konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, poprzez wzrost dochodów gdańszczan, przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej. Dobrze prosperujący sektor przedsiębiorstw będzie sprzyjał rozwojowi kultury dzięki różnym formom mecenatu. Wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych wesprze i rozwój przemysłów kreatywnych. Ekspansja międzynarodowa gdańskich firm i organizacji zwiększy ponadlokalne i międzynarodowe znaczenie gdańskiej kultury. Przyciąganie inwestycji i osadzanie się w Gdańsku wysoko wyspecjalizowanych firm przyciągnie pracowników o wysokich wymaganiach w zakresie oferty kulturalnej miasta.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – wysokiej jakości przestrzeń publiczna, odpowiednio doposażona i uporządkowana, umożliwi jej szersze wykorzystanie jako sceny dla działalności kulturalnej. Realizacja wydarzeń kulturalnych w przestrzeni publicznej zachęci do uczestnictwa w kulturze mieszkańców oraz zwiększy atrakcyjność Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury.
- **INFRASTRUKTURA** – wykorzystanie zasobów komunalnych miasta na pracownie dla twórców kultury oraz do realizacji projektów kulturalnych otworzy przestrzeń dla wydarzeń i inicjatyw kulturalnych, wpłynie na zwiększenie atrakcyjności Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców Gdańska w kulturze i aktywności kulturalnej.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego będą sprzyjać obecności ludzi w przestrzeni publicznej, która może być sceną wydarzeń i inicjatyw kulturalnych. Przełoży się to na wzrost popytu na kulturę, zarazem stymulując jej rozwój. Poprawa dostępności transportowej miasta ułatwi organizację wysokiej rangi wydarzeń kulturalnych, sprzyjając wzrostowi ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia gdańskiej kultury. Łączenie oferty transportu publicznego z wydarzeniami kulturalnymi stanowi jeden z elementów zachęcających mieszkańców do udziału w tych wydarzeniach.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **KULTURA I CZAS WOLNY** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – kultura jest jednym ze skuteczniejszych narzędzi integracji społecznej. Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych czy zaangażowanie w działalność instytucji kultury zwiększa szansę na podniesienie poziomu włączenia społecznego. Wzmacnianie życia kulturalnego w dzielnicach podniesie potencjał społeczności lokalnych. Kultura jest źródłem wartości stymulujących rozwój społeczny i mobilizuje gdańszczan do większego włączenia się w życie publiczne. Uczestnictwo w kulturze oferuje mieszkańcom

Gdańska możliwość rozwoju osobistego, budowania relacji i wzmacniania zaufania społecznego. Aktywność kulturalna może również inspirować do podejmowania lokalnych inicjatyw, jak i wyrażania siebie za pomocą twórczych środków wyrazu.

- **EDUKACJA** – zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska, w tym promowanie czytelnictwa, będzie elementem procesu wspierania rozwoju osobistego. Udział w kulturze sprzyja nabywaniu kompetencji niezbędnych w innych dziedzinach życia, wzmacnia kreatywność i umiejętność samodzielnego myślenia. Opracowanie i wdrożenie Gdańskiego Programu Edukacji Kulturowej służyć będzie kształtowaniu postaw młodych gdańszczan.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska sprzyja budowaniu otwartej postawy, zacieśnianiu kontaktów społecznych oraz kształtowaniu zaufania społecznego. Są to istotne składniki zdrowego stylu życia.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – wzmocnienie wizerunku Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury oraz wzrost ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia gdańskiej kultury zwiększy atrakcyjność osiedleńczą, co – poprzez rynek pracy – przełoży się na wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności gdańskich przedsiębiorstw. Zwiększenie gospodarczego znaczenia kultury polegać będzie na rozwoju przemysłów kreatywnych, a więc bardzo konkurencyjnego i innowacyjnego sektora gdańskich przedsiębiorstw.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – wzmocnienie ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia gdańskiej kultury sprzyjać będzie wizerunkowi miasta jako ośrodka sukcesu gospodarczego. Bogate życie kulturalne jest jednym z czynników lokalizacji zwiększających skuteczność przyciągania inwestorów z branż zatrudniających pracowników o wysokich kwalifikacjach.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – działalność instytucji kultury w przestrzeni publicznej wzbogaci ofertę, zwiększy uczestnictwo mieszkańców w przedsięwzięciach kulturalnych, co może wpłynąć na wzmocnienie funkcjonalności i tożsamości tej przestrzeni.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego Kultura i Czas Wolny są zgodne z celami **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do realizacji składowej wizji Polska 2020, odnoszącej się do realizacji aspiracji kulturalnych i cywilizacyjnych, co ma przełożyć się na wzrost zaufania społecznego, jak i osiągnięcia celów: I.3 – Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (I.3.2 – Rozwój kapitału społecznego), II.4 – Rozwój kapitału ludzkiego, III.1 Integracja społeczna, oraz III.2 – Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych. Program Operacyjny jest również spójny z celami strategicznymi **Narodowej Strategii Rozwoju Kultury 2004-2020** i jej programami operacyjnymi oraz **Marketingową Strategią Polski w sektorze turystyki na lata 2012-2020**. Program Operacyjny Kultura i Czas Wolny jest zgodny ze **Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego do 2020 roku**, w tym przede wszystkim z celem szczegółowym 4 – Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego. Niniejszy Program Operacyjny jest także zgodny z celami operacyjnymi **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**: 1.1 – Wysoka efektywność przedsiębiorstw, 1.3 – Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna, 2.2 – Wysoki poziom kapitału społecznego, oraz 2.3 – Efektywny system edukacji. Wpisuje się on również w oś priorytetową 2 – Przedsiębiorstwa, oś priorytetową 3 – Edukacja, oraz oś priorytetową 6 – Integracja, **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa**

Pomorskiego na lata 2014-2020. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030 i Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020.

7.WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH		
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczeki- wany trend
IV.1. Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej mieszkańców Gdańska.	IV.1.a. Dostępność dzielnicowych instytucji kultury w ocenie mieszkańców.	↗
	IV.1.b. Liczba osób, które skorzystały z oferty o charakterze kulturalnym i edukacyjnym w miejskich instytucjach kultury oraz w lokalnych centrach aktywności.	↗
	IV.1.c. Uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych w Gdańsku.	↗
	IV.1.d. Atrakcyjność oferty kulturalnej Gdańska w ocenie mieszkańców.	↗
	IV.1.e. Atrakcyjność oferty spędzania czasu wolnego w Gdańsku w ocenie mieszkańców.	↗
	IV.1.f. Dostępność informacji na temat imprez i wydarzeń kulturalnych oraz oferty czasu wolnego w Gdańsku w ocenie mieszkańców.	↗
	IV.1.g. Czytelnicy bibliotek publicznych w Gdańsku w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców.	↗
	IV.1.h. Liczba książek przeczytanych w ciągu roku przez mieszkańca Gdańska.	↗
IV.2. Zwiększenie atrakcyjności Gdańska, jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury.	IV.2.a. Liczba beneficjentów programów stypendialnych i rezydencjalnych prowadzonych przez Miasto Gdańsk.	↗
	IV.2.b. Liczba działań międzysektorowych realizowanych przez instytucje kultury angażujących np. placówki oświatowe, socjalne, twórców oraz przedstawicieli biznesu.	↗
	IV.2.c. Liczba lokali komunalnych udostępnionych do działań kulturalnych i artystycznych.	↗
IV.3. Wzmocnienie ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia Gdańska poprzez kulturę.	IV.3.a. Liczba wydarzeń i imprez kulturalnych i rozrywkowych o znaczeniu ponadlokalnym i międzynarodowym finansowanych bądź współfinansowanych przez miasto.	↗
	IV.3.b. Liczba turystów krajowych przyjeżdżających do Gdańska.	↗
	IV.3.c. Liczba turystów zagranicznych przyjeżdżających do Gdańska.	↗
	IV.3.d. Odsetek turystów, których głównym celem przyjazdu do Gdańska jest udział w wydarzeniach kulturalnych, rozrywkowych, sportowych.	↗
	IV.3.e. Atrakcyjność oferty kulturalnej Gdańska w ocenie turystów.	↗
	IV.3.f. Liczba pakietów turystycznych dostępnych na rynku w danym roku.	↗
	IV.3.g. Przystępność i jakość wielojęzycznego oznakowania miasta w ocenie turystów.	↗

	IV.3.h. Odsetek turystów, którzy poleciliby swoim znajomym lub rodzinie odwiedzenie Gdańska.	↗
IV.4. Podnoszenie jakości zarządzania w kulturze i turystyce.	IV.4.a. Liczba osób działających w kulturze i turystyce, które wzięły udział w działaniach podnoszących kompetencje (warsztaty, szkolenia).	↗
	IV.4.b. Liczba działań podnoszących kompetencje (warsztaty, szkolenia) skierowanych do osób działających w kulturze i turystyce.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

V. PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Dobrze prosperujące przedsiębiorstwa stanowią istotny element rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. Korzystnie wpływają na lokalny rynek pracy tworząc dużą podaż atrakcyjnych miejsc pracy, co pozwala na podniesienie jakości życia mieszkańców oraz uniknięcie bądź zmniejszenie skali wielu problemów społecznych. To także – dzięki ich funkcjonowaniu – najzdolniejsi absolwenci pomorskich uczelni coraz częściej skłonni są pozostawać i rozwijać się dalej w Gdańsku. Zjawiska te umacniają pozycję miasta na gospodarczej mapie nie tylko Polski, ale i Europy, czego obojętne korzyści oddziałują zarówno na sektor przedsiębiorstw, jak i mieszkańców Gdańska.

Zaproponowane w niniejszym Programie działania mają na celu stworzenie warunków przyczyniających się do rozwoju gdańskich przedsiębiorstw. Odpowiadają one zarówno na specyficzne potrzeby rozpoczynających działalność start-upów, jak i dostosowują ofertę wsparcia do wymagań istniejących już firm, w tym małych i średnich przedsiębiorstw z branż tradycyjnych. Duży nacisk położono na budowanie współpracy przedsiębiorstw z otoczeniem biznesowym, w tym kooperacji z innymi firmami. Jest to obszar o ogromnym potencjale, którego uwolnienie korzystnie wpłynęłoby na warunki prowadzenia działalności biznesowej. Program koncentruje się również na kwestii wzmacniania innowacyjności i kreatywności gdańskich przedsiębiorstw. Tworzy warunki zapewniające podmiotom z najnowocześniejszych branż odpowiednie wsparcie do wprowadzenia na rynek nowatorskich i konstruktywnych rozwiązań. Wspiera jednocześnie budowanie powiązań umożliwiających zwiększenie transferu wiedzy między gospodarką a światem nauki, prowadzące do większej komercjalizacji wyników badań. Jednym z elementów niniejszego Programu jest stworzenie oferty ułatwiającej przedsiębiorstwom dokonywanie zagranicznej ekspansji. Niezwykle istotną rolę w tworzeniu środowiska korzystnego dla rozwoju firm oraz innowacyjności odgrywa edukacja – ważne, by kształtowała ona postawy oraz kompetencje służące rozwojowi kreatywnej gospodarki oraz odpowiadała potrzebom lokalnego rynku pracy. Program dedykuje także część działań sektorowi ekonomii społecznej.

Wdrożenie opisywanego Programu Operacyjnego będzie zgodne z wartościami, które leżą u podstaw dalszego rozwoju Gdańska. Przede wszystkim jego realizacja wpłynie na **podwyższenie jakości życia MIESZKAŃCÓW** oraz zapewni im atrakcyjne możliwości **pracy i rozwoju przedsiębiorczości**. Rozwój **WSPÓŁPRACY** w wymiarze międzyinstytucjonalnym stworzy sieć relacji między gdańskimi przedsiębiorstwami a ich szerszym otoczeniem. Wykreuje to swego rodzaju gdańską **solidarność** biznesową. Program zakłada budowanie **OTWARTOŚCI** gdańskich firm na rozwiązania kreatywne i innowacyjne. Aby było to możliwe, konieczne jest jednak **KSZTAŁCENIE kompetencji, postaw oraz umiejętności** odpowiadających potrzebom gdańskich przedsiębiorstw.

B. Wyzwania rozwojowe wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, na które odpowiada Program Operacyjny

- Wzrost jakości życia.
- Wzrost liczby miejsc pracy.

C. Cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, realizowane przez Program Operacyjny

- Kreowanie innowacyjnych i otwartych rozwiązań biznesowych, umożliwiających powstawanie nowych miejsc pracy, przyciąganie zewnętrznych podmiotów gospodarczych do Gdańska oraz tworzenie kompleksowej i dostosowanej do potrzeb oferty wsparcia przedsiębiorczości, w tym start-upów.
- Wzmacnianie przepływu towarów, usług i wiedzy, przechodzących przez Gdańsk.
- Kształtowanie postaw i kompetencji służących rozwojowi kreatywnej i innowacyjnej gospodarki.
- Wzrost konkurencyjności i współpraca podmiotów gospodarczych, szkół, uczelni i instytucji, zwłaszcza w zakresie kreatywności, gospodarki morskiej, energetyki, IT, przemysłu czasu

wolnego oraz przemysłów kreatywnych, owocuująca komercjalizacją wiedzy i powstawaniem nowych, innowacyjnych projektów.

2. DIAGNOZA

Poziom przedsiębiorczości w Gdańsku nie odpowiada w pełni wysokim aspiracjom gospodarczym naszego miasta. Choć stosunek liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON do liczby ludności wyróżnia się pozytywnie w skali regionu, to odstaje od wartości notowanych w polskich miastach o podobnej wielkości, takich jak Kraków, Poznań czy Wrocław. Pozytywem jest jednak stosunkowo wysoka przeżywalność gdańskich firm. Przyczyn obecnego stanu rzeczy należy szukać przede wszystkim w problemach trapiących nie tyle Gdańsk czy Pomorze, lecz szerzej – całą polską gospodarkę. W ostatnich latach nasz kraj dotknęło spowolnienie gospodarcze, które poskutkowało nie najlepszymi wskaźnikami koniunktury w przemyśle, budownictwie oraz handlu. Znalazło to odzwierciedlenie w opiniach przedsiębiorców z małych i średnich firm (MŚP), którzy twierdzą, że sytuacja na rynku uległa w ostatnim czasie pogorszeniu i nie tworzy obecnie wystarczająco dobrych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Oprócz czynników makroekonomicznych należy przywołać również aspekty kulturowo-mentalne. Charakterystyczny dla polskiego społeczeństwa brak kultury współpracy oraz zaufania społecznego rodzi barierę dla rozwijania się przedsiębiorstw, stwarza bowiem trudności w tworzeniu dobrych relacji biznesowych i budowy swego rodzaju biznesowej społeczności. Nie lepiej od kooperacji samych przedsiębiorstw wyglądają też ich powiązania z sektorem nauki czy samorządem lokalnym, które z zasady powinny korzystnie wpływać na możliwości rozwojowe firm. Kolejnym istotnym czynnikiem jest polski system edukacji, który rzadko kreuje możliwości rozwoju dostosowane do obecnych realiów. Nie wytwarza on wśród młodych ludzi postaw przedsiębiorczych, nie przekazuje im nowoczesnych kompetencji, często wręcz hamuje ich kreatywność. Nie sprzyja to podejmowaniu oraz rozwijaniu przez nich działalności gospodarczej w dorosłym życiu. Problem tkwi również w niedopasowaniu możliwości przekwalifikowywania pracowników do potrzeb zgłaszanych przez gdańskie przedsiębiorstwa. W takiej sytuacji wiele z tych podmiotów nie ma możliwości uzupełnienia zidentyfikowanych wewnątrz braków kadrowych czy kompetencyjnych, co negatywnie wpływać może na ich funkcjonowanie, a w konsekwencji również na ich rynkową konkurencyjność. W tym kontekście widać wyraźnie potrzebę dalszego poszerzania form wsparcia dla start-upów oraz istniejących przedsiębiorstw. Jednakże nie każda działalność gospodarcza jest nastawiona na maksymalizowanie zysku – celem niektórych jest osiąganie korzyści społecznych dzięki sprzedaży dóbr i usług. Tego typu działania podejmuje się w ramach ekonomii społecznej, działającej na rzecz m.in. tworzenia miejsc pracy dla osób, które w warunkach gospodarki rynkowej miałyby z tym kłopot oraz stymulowania aktywności obywatelskiej mieszkańców. Sektor ten w Gdańsku w ostatnich latach cechuje się dynamicznym rozwojem. W istotny sposób wpływa na niego w szczególności działalność Ośrodka Wspierania Ekonomii Społecznej oraz coraz szersza ekonomizacja działalności statutowej prowadzonej przez organizacje pozarządowe.

Struktura gdańskich przedsiębiorstw jest korzystna z punktu widzenia prowadzenia działalności eksportowej. Szczególnie korzystnie należy ocenić dobrze rozwinięty – w porównaniu z innymi polskimi miastami podobnej wielkości – sektor przemysłowy, który w gospodarce rynkowej najczęściej generuje produkty przeznaczone na zagraniczną sprzedaż. Gdańsk może to zawdzięczać przede wszystkim obecności portu morskiego. Ten pomyślny obraz osłabia jednak fakt, że polską gospodarkę jako całość cechuje niska innowacyjność. Jesteśmy raczej podwykonawcami i to zazwyczaj niezbyt zaawansowanych technologicznie produktów. Na taki stan rzeczy wpływa m.in. brak odpowiedniej jakości kontaktów pomiędzy biznesem a nauką, brak wiedzy o potrzebach i możliwościach obu stron, demotywujący system oceny jednostek naukowych i naukowców czy też relatywnie niewielka wysokość nakładów przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową. Utrudnia to powstawanie innowacyjnych rozwiązań zarówno na poziomie uczelni, jak i wewnątrz firm. Duży problem stanowi też kwestia komercjalizacji wiedzy – efektywność mechanizmów przekuwających ją w nowe technologie, procesy lub produkty stoi w naszym kraju na niskim poziomie. Nie inaczej sytuacja wygląda

w Gdańsku, co negatywnie wpływa na rozwój i innowacyjność gdańskich przedsiębiorstw. Nawet jeżeli wykreują one innowacje, często nie są w stanie wprowadzić ich w życie, zmaterializować. Hamowany w ten sposób rozwój firm skutkuje niewykorzystaniem potencjału eksportowego – produkty zaawansowane technologicznie należą bowiem do najchętniej nabywanych przez zagranicznych odbiorców. Szczególną grupą przedsiębiorstw są podmioty prosperujące w tzw. branżach kreatywnych, jak np. w reklamie, jubilerstwie czy fotografii. Sektor ten w zdecydowanej większości tworzą mikroprzedsiębiorstwa. Jest on w Gdańsku dobrze rozwinięty, co spowodowane jest m.in. wielkością i chłonnością lokalnego rynku czy rosnącą świadomością potrzeb kształcenia przyszłych kreatywnych przedsiębiorców oraz potencjałem szkół i uczelni w tym zakresie. Ważne, by dalej zapewniać warunki sprzyjające powstawaniu oraz rozwijaniu się tych firm.

W dzisiejszej, zglobalizowanej gospodarce granice państw nie wyznaczają już, tak jak to miało miejsce w przeszłości, granic funkcjonowania przedsiębiorstw. Gdańskie firmy są m.in. ze względu na obecność Polski w Unii Europejskiej czy dostępność do portu morskiego oraz lotniczego, dosyć mocno umiędzynarodowione. Należy mieć jednakże na uwadze, że generowana przez nie zagraniczna sprzedaż dotyczy przede wszystkim sektora przemysłowego o relatywnie dużej skali działalności. Tymczasem zdecydowaną większość struktury funkcjonujących w Gdańsku przedsiębiorstw stanowią podmioty mikro, małe oraz średnie. I choć dynamika wzrostu eksportujących firm tej wielkości była w ostatnich latach wyższa niż dużych przedsiębiorstw, to wydaje się, że – w przeciwieństwie do większych firm – wciąż nie zawsze są one świadome szans, jakie może dla nich przynieść zagraniczna ekspansja, bądź też dysponują ograniczoną wiedzą odnośnie tego, jak się jej podjąć. Brak odpowiedniej promocji internacjonalizacji działalności gospodarczej sprawia, że podmioty te rzadko ukierunkowują się na osiągnięcie sukcesu na rynkach międzynarodowych. Zwykle ograniczają się wyłącznie do rynku krajowego. W bardzo wyraźny sposób hamuje to ich rozwój i obniża konkurencyjność.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
V.1. Zbudowanie środowiska dogodnego dla wzmocnienia postaw przedsiębiorczych i kreatywnych.	Niezbędne do osiągnięcia celu będzie stworzenie mechanizmu kształcenia kluczowych kompetencji oraz postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży w połączeniu z promocją nowoczesnego podejścia nauczycieli do form kształcenia. Należy dążyć do zwiększenia współpracy edukacji z biznesem, zaangażowania przedsiębiorców w edukację formalną i pozaformalną. Istotnym elementem będzie również wspieranie oraz tworzenie w szkołach i na uczelniach kierunków i specjalności dedykowanych potrzebom rynku, a także utworzenie systemu łatwej i skutecznej zmiany kwalifikacji zawodowych. Kluczowe będzie doskonalenie systemu organizowania programów szkoleniowych, elastycznie reagującego na zgłaszane przez pracodawców niedobory kadrowe. Procesy zdobywania doświadczenia zawodowego i umiejętności praktycznych odpowiadać powinny w jak najwyższym stopniu rzeczywistym warunkom pracy.
V.2. Skuteczne i kompleksowe wsparcie gdańskich przedsiębiorstw i organizacji.	Interwencja w ramach celu ukierunkowana zostanie na rozwój przedsiębiorstw w branżach tradycyjnych oraz innowacyjnych i kreatywnych przy jednoczesnym uwzględnieniu sektora ekonomii społecznej. Realizacja celu będzie bazowała na wyszukiwaniu i uzupełnianiu luk w systemie wsparcia merytorycznego na wszystkich etapach prowadzenia działalności gospodarczej oraz koordynowaniu podejmowanych w tym zakresie działań. Inicjatywy te prowadzone będą przy ścisłej współpracy z pracodawcami, w szczególności w zakresie rekrutacji i selekcji kandydatów do pracy. Zostaną także uzupełnione różnorodną ofertą wsparcia finansowego, sprzyjającego

	tworzeniu miejsc pracy i zatrudnianiu osób bezrobotnych. W ramach wsparcia osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej we wszystkich grupach wiekowych, poza pomocą finansową rozbudowany zostanie system szkoleń, warsztatów oraz mentoringu biznesowego. Dodatkowo duży nacisk położony zostanie na rozwój systemu wsparcia start-upów, m.in. poprzez utworzenie funduszu typu <i>pre-seed</i> oraz programu akceleratorycznego.
V.3. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gdańskich przedsiębiorstw.	Do osiągnięcia celu niezbędny będzie rozwój zinstytucjonalizowanej oraz nieformalnej współpracy w trójkącie przedsiębiorstwa–nauka–administracja, w tym wsparcie małych i średnich przedsiębiorców w kontaktach ze światem nauki oraz administracją. Wzrostowi konkurencyjności gdańskiej gospodarki sprzyjać będą działania wspomagające mechanizmy komercjalizacji wiedzy naukowej poprzez rozwój innowacji oraz koncentracja działań rozwojowych w obszarach inteligentnych specjalizacji. Istotnym aspektem w realizacji celu stanie się tworzenie lokalnych centrów służących rozwojowi kreatywnej i innowacyjnej gospodarki oraz wspieranie inicjatyw budujących społeczność biznesową.
V.4. Ekspansja międzynarodowa gdańskich firm i organizacji.	Cel realizowany będzie poprzez utworzenie mechanizmów umożliwiających rozwój kompetencji gdańskich małych i średnich przedsiębiorców do aktywnego wchodzenia na rynki zagraniczne oraz nawiązywania międzynarodowej współpracy. Przedsiębiorcom zapewnione zostanie stałe wsparcie informacyjne w zakresie funkcjonowania i konkurencyjności na rynku globalnym. Dodatkowo przeprowadzane będą cykliczne spotkania informacyjno-sieciujące dedykowane poszczególnym rynkom.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: V.1. Zbudowanie środowiska dogodnego dla wzmacniania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych.	
Zadanie	Kluczowe działanie
V.1.1. Kształcenie kluczowych kompetencji wśród dzieci i młodzieży.	V.1.1.1. Stosowanie innowacyjnych metod edukacyjnych rozwijających kompetencje przedsiębiorcze dzieci i młodzieży, w tym: gamifikowanie zajęć szkolnych.
	V.1.1.2. Realizacja zajęć kreujących młodzieżowych liderów, prowadzonych przez lokalnych i zagranicznych przedsiębiorców.
	V.1.1.3. Realizacja projektów dla dzieci i młodzieży przez Instytucje Otoczenia Biznesu oraz inne instytucje edukacyjne, mających na celu rozwijanie postaw przedsiębiorczych, kompetencji miękkich, technologicznych oraz pracy zespołowej.
	V.1.1.4. Wzbogacenie systemu doskonalenia nauczycieli, budowanie ekosystemu edukacyjnego w kooperacji z biznesem oraz samoorganizującymi się grupami edukacyjnymi.

V.1.2. Identyfikacja oraz uzupełnienie braków kompetencyjnych i kadrowych w przedsiębiorstwach.	V.1.2.1. Opracowanie i wdrożenie systemu identyfikowania potrzeb przedsiębiorców.
	V.1.2.2. Realizacja programów szkoleniowych, stażowych i edukacyjnych profilowanych pod kątem potrzeb przedsiębiorcy.
	V.1.2.3. Zwiększenie liczby zajęć i projektów związanych z nauką kodowania.
Cel operacyjny: V.2. Skuteczne i kompleksowe wsparcie gdańskich przedsiębiorstw i organizacji.	
Zadanie	Kluczowe działanie
V.2.1. Rozwój systemu wsparcia nowo powstających oraz istniejących przedsiębiorstw w branżach tradycyjnych.	V.2.1.1. Skoordynowanie obecnie prowadzonych działań oraz wyszukiwanie i uzupełnianie luk w systemie wsparcia merytorycznego na wszystkich etapach prowadzenia działalności gospodarczej.
	V.2.1.2. Rozwijanie systemu doradztwa i mentoringu.
	V.2.1.3. Udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej i tworzenie miejsc pracy.
V.2.2. Rozwój systemu wsparcia dla firm innowacyjnych i kreatywnych, w tym: start-upów.	V.2.2.1. Realizacja programu akceleracyjnego.
	V.2.2.2. Stworzenie programu zawierającego finansowanie typu <i>pre-seed</i> .
	V.2.2.3. Tworzenie przestrzeni biurowych klasy B i C, szczególnie w obszarach zdegradowanych lub zagrożonych degradacją.
	V.2.2.4. Cykliczna organizacja konkursu dla start-upów o międzynarodowym zasięgu.
	V.2.2.5. Utworzenie giełdy projektów – platformy do szukania <i>co-founderów</i> , dzielenia się pomysłami i projektami – oraz systemu ułatwiającego testowanie pomysłów biznesowych wraz z prezentowaniem inicjatyw.
	V.2.2.6. Tworzenie sieci firm i inwestorów.
V.2.3. Rozwój sektora ekonomii społecznej.	V.2.3.1. Intensyfikacja wsparcia ekonomii społecznej, w tym: animowanie i wspieranie ekonomizacji sektora NGO.
	V.2.3.2. Zapewnienie infrastruktury i narzędzi dla rozwoju ekonomii społecznej.
Cel operacyjny: V.3. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gdańskich przedsiębiorstw.	
Zadanie	Kluczowe działanie
V.3.1. Rozwój współpracy przedsiębiorstw z otoczeniem.	V.3.1.1. Rozwój zinstytucjonalizowanej oraz nieformalnej współpracy w trójkącie przedsiębiorstwa–nauka–administracja, w tym: budowa sieci animatorów, spotkania przedstawicieli środowiska przedsiębiorców z Prezydentem Miasta.

	V.3.1.2. Zbudowanie systemu współpracy między start-upami i małymi przedsiębiorcami a średnimi i dużymi podmiotami, w tym: usystematyzowanie spotkań branżowych i sieciujących.
V.3.2. Wsparcie rozwoju innowacji oraz branż kreatywnych.	V.3.2.1. Tworzenie lokalnych centrów służących rozwojowi kreatywnej i innowacyjnej gospodarki, w tym: utworzenie centrum kreatywności, inkubatora dla branż kreatywnych oraz wspieranie międzysektorowych partnerstw celem tworzenia przestrzeni i programów dla branż kreatywnych.
	V.3.2.2. Organizacja projektów i konkursów dla firm z branż kreatywnych o zasięgu międzynarodowym i lokalnym, a także promocja sukcesów przedsiębiorców reprezentujących tę branżę.
	V.3.2.3. Utworzenie akceleratora innowacji społecznej oraz promocja innowacji społecznej jako drogi rozwoju społecznego.
V.3.3. Zwiększenie transferu wiedzy między gospodarką a nauką.	V.3.3.1. Przygotowanie rozwiązań dla wsparcia na etapie przechodzenia z badań naukowych do biznesu – akceleracja naukowa i biznesowa.
	V.3.3.2. Rozwój współpracy przedsiębiorców z agentami innowacyjności o określonym autorytecie w świecie biznesu i nauki – wsparcie dla inicjatyw i projektów w zakresie rozwoju technologii, procesów oraz produktów innowacyjnych.
	V.3.3.3. Realizowanie wspólnych projektów nauki i biznesu w obszarze zadań publicznych.
	V.3.3.4. Koncentracja przedsięwzięć rozwojowych w obszarach inteligentnych specjalizacji.
Cel operacyjny: V.4. Ekspansja międzynarodowa gdańskich firm i organizacji.	
Zadanie	Kluczowe działanie
V.4.1. Rozwój kompetencji i kwalifikacji w obszarze umiędzynarodowienia działalności gospodarczej.	V.4.1.1. Rozbudowa systemu szkoleń dla przedsiębiorców.
	V.4.1.2. Ulepszenie systemu informacji o dostępnych możliwościach wsparcia w umiędzynarodowianiu, w tym nawiązanie trwałych relacji z zagranicznymi instytucjami otoczenia biznesu i centrami wsparcia NGO.
	V.4.1.3. Wsparcie lokalnych konsorcjów eksportowych.
	V.4.1.4. Sieciowanie firm z zagranicznymi funduszami <i>venture capital</i> .
	V.4.1.5. Realizacja badań dotyczących potrzeb rynków zagranicznych.
	V.4.2.1. Budowa i rozwój systemu informacji o rynkach zagranicznych oraz platformy internetowej prezentującej

V.4.2. Wsparcie informacyjne umiędzynarodawiania działalności gospodarczej.	gdańskie firmy i ich ofertę w językach obcych, a także bazę zagranicznych przedsiębiorców.
	V.4.2.2. Cykliczne spotkania poświęcone różnym rynkom.
	V.4.2.3. Powołanie grupy liderów eksportu oraz listy aniołów biznesu.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – rozwój osobisty gdańszczan, przy jednoczesnym zwiększeniu potencjału rozwojowego społeczności lokalnych, budowanego m.in. poprzez wolontariat oraz rozwój sektora pozarządowego sprzyjać będzie wzmocnieniu postaw przedsiębiorczych i kreatywnych.
- **EDUKACJA** – podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży, w tym nauka przedsiębiorczości, jest istotnym warunkiem poprawy innowacyjności i konkurencyjności lokalnej gospodarki. Rozwój kompetencji zawodowych oraz kształtowanie świadomości swojego potencjału, a także dostęp do wiedzy o wymaganiach współczesnego rynku pracy ułatwią mieszkańcom dostosowanie do zmieniającego się otoczenia. Zwiększenie zaangażowania przedsiębiorców w proces kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz podnoszenie kompetencji nauczycieli będzie ważnym elementem budowania środowiska dla wzmocnienia postaw przedsiębiorczych i kreatywnych.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – napływ inwestorów w efekcie wyższej skuteczności ich pozyskiwania i lepszej obsługi oraz wsparcie inwestorów już funkcjonujących w regionie wzmocnią rozwój powiązań sieci kooperacyjnych, zwiększą skalę lokalnej przedsiębiorczości, poprawią konkurencyjność i innowacyjność firm, a także ułatwią im proces umiędzynarodowienia. Trwała globalna rozpoznawalność Gdańska i obszaru metropolitalnego jako ośrodka sukcesu gospodarczego wesprze klimat dla rozwijania działalności biznesowych.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – wzmocnienie wizerunku Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury oraz wzrost ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia gdańskiej kultury zwiększy atrakcyjność osiedleńczą, co – poprzez rynek pracy – przełoży się na wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności gdańskich przedsiębiorstw. Zwiększenie gospodarczego znaczenia kultury polegać będzie na rozwoju przemysłów kreatywnych, a więc bardzo konkurencyjnego i innowacyjnego sektora gdańskich przedsiębiorstw.
- **INFRASTRUKTURA** – wzrost dostępności mieszkań zwiększy atrakcyjność osiedleńczą i wzmocni rozwój zasobów rynku pracy.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** –poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej miasta zwiększy konkurencyjność przedsiębiorstw i ułatwi międzynarodowe kontakty gospodarcze. Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego wpłynie na usprawnienie dojazdów do pracy, co pozytywnie oddziaływać będzie na warunki prowadzenia działalności gospodarczej.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – wyższa jakość przestrzeni publicznej sprzyjać będzie rozwojowi handlu i usług świadczonych lokalnie przez małe firmy.

- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – lepsza promocja zdrowego trybu życia, skuteczniejsza profilaktyka chorób oraz podniesienie jakości opieki medycznej pozytywnie wpłyną na stan zdrowia oraz efektywność pracowników gdańskich przedsiębiorstw.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – zbudowanie środowiska dla wzmacniania postaw przedsiębiorczych i kreatywnych przyczyni się do rozwoju rodzinnego i osobistego gdańszczan, zwiększy potencjał rozwojowy społeczności lokalnych oraz sprzyjać będzie rozwojowi sektora pozarządowego. Wsparcie sektora ekonomii społecznej korzystnie wpłynie na podniesienie poziomu włączenia społecznego.
- **EDUKACJA** – tworzenie środowiska wzmacniającego postawy przedsiębiorcze i kreatywne przełoży się na podniesienie kompetencji dzieci i młodzieży. Lepsza identyfikacja potrzeb kompetencyjnych i kadrowych zgłaszanych przez gdańskie przedsiębiorstwa sprzyjać będzie dostosowaniu systemu edukacji do bieżącej sytuacji na rynku pracy, uwarunkuje również upowszechnianie uczenia się przez całe życie oraz pozwoli na podniesienie jakości pracy placówek oświatowych, zwłaszcza szkolnictwa zawodowego.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – kształcenie odpowiadające potrzebom lokalnej gospodarki, w tym wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i kreatywnych, wsparcie gdańskich przedsiębiorstw, ich ekspansja międzynarodowa, wzrost innowacyjności i konkurencyjności ułatwią przyciąganie nowych inwestorów, jak również rozwój już funkcjonujących na rynku regionalnym. Kluczowymi czynnikami podnoszącymi atrakcyjność inwestycyjną będą w szczególności szersze możliwości kooperacji oraz większa rozpoznawalność Gdańska jako ośrodka sukcesu gospodarczego.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – poprawa konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, poprzez wzrost dochodów gdańszczan, przyczyni się do zwiększenia uczestnictwa w kulturze i aktywności kulturalnej. Dobrze prosperujący sektor przedsiębiorstw będzie sprzyjał rozwojowi kultury dzięki różnym formom mecenatu. Wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych wesprze rozwój przemysłów kreatywnych. Ekspansja międzynarodowa gdańskich firm i organizacji zwiększy ponadlokalne i międzynarodowe znaczenie gdańskiej kultury. Przyciąganie inwestycji i osadzanie się w Gdańsku wysoko wyspecjalizowanych firm przyciągnie pracowników o wysokich wymaganiach w zakresie oferty kulturalnej miasta.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – rozwój małej, lokalnej przedsiębiorczości może ożywić przestrzeń publiczną. Tworzenie lokalnych miejsc dla branż kreatywnych i innowacyjnych sprzyja rozwojowi przestrzeni publicznej.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego Innowacyjność i Przedsiębiorczość są zgodne z celami **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do osiągnięcia celów: II.1 – Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej, II.2 – Wzrost wydajności gospodarki, oraz II.3 – Zwiększenie innowacyjności gospodarki. Program Operacyjny jest również spójny z zapisami ogólnokrajowej **Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki**, przede wszystkim w zakresie celu 1 – Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki, celu 2 – Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy, oraz celu 4 – Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki. Niniejszy Program Operacyjny jest także

zgodny z celami operacyjnymi: 1.1 – Wysoka efektywność przedsiębiorstw, oraz 2.1 – Wysoki poziom zatrudnienia, które ujęte są w **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**. Wpisuje się on również w oś priorytetową 1 – Komercjalizacja wiedzy, oś priorytetową 2 – Przedsiębiorstwa, oś priorytetową 5 – Zatrudnienie, oraz oś priorytetową 6 – Integracja, w ramach projektu **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030 i Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020**.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH		
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
V.1. Zbudowanie środowiska dla wzmacniania podstaw przedsiębiorczych i kreatywnych.	V.1.a. Liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.	↗
	V.1.b. Liczba uczniów uczestniczących w programach promujących przedsiębiorczość.	↗
	V.1.c. Liczba uczniów uczestniczących w programach kreujących młodzieżowych liderów.	↗
	V.1.d. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach i kursach organizowanych przy współpracy z pracodawcami.	↗
	V.1.e. Stopa bezrobocia w Gdańsku.	↘
	V.1.f. Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach związanych z nauką kodowania.	↗
V.2. Skuteczne i kompleksowe wsparcie dla gdańskich przedsiębiorstw i organizacji.	V.2.a. Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.	↗
	V.2.b. Liczba uczestników programów szkoleniowo-doradczych dla MŚP.	↗
	V.2.c. Liczba uczestników programów szkoleniowo-doradczych dla firm innowacyjnych i kreatywnych, w tym: start-upów.	↗
	V.2.d. Powierzchnia nowo oddanych przestrzeni biurowych klasy B i C.	↗
V.3. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gdańskich przedsiębiorstw.	V.3.a. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w sektorach innowacyjnych i kreatywnych.	↗
	V.3.b. Liczba patentów (wzorów przemysłowych), które zgłaszane są do ochrony ogółem.	↗
	V.3.c. Udział nakładów na działalność badawczo-rozwojową w przychodach ogółem przedsiębiorstw.	↗
	V.3.d. Poziom zatrudnienia w jednostkach prowadzących działalność badawczo-rozwojową w Gdańsku.	↗
V.4. Ekspansja międzynarodowa	V.4.a. Udział eksporterów w strukturze gdańskich przedsiębiorstw.	↗

gdańskich firm i organizacji.	V.4.b. Wartość eksportu gdańskich firm.	↗
	V.4.c. Liczba uczestników programów szkoleniowo-doradczych w obszarze umiędzynarodowienia działalności gospodarczej.	↗
	V.4.d. Liczba przedsiębiorstw korzystających z usług podmiotów świadczących wsparcie w zakresie umiędzynarodowienia działalności gospodarczej.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

VI. PROGRAM OPERACYJNY ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Inwestycje stanowią koło zamachowe gospodarki. Dzięki rozwojowi istniejących i tworzeniu się nowych przedsiębiorstw powstają dodatkowe miejsca pracy. Inwestycje sprzyjają także wzrostowi powiązań gospodarczych, kreując popyt na towary i usługi oferowane przez poddostawców. Wzrost zatrudnienia i rozwój przedsiębiorstw przekłada się w znaczący sposób na podniesienie konkurencyjności Gdańska oraz jakości życia jego mieszkańców.

Realizacja działań ujętych w Programie Operacyjnym ukierunkowana jest na wzrost liczby atrakcyjnych miejsc pracy – dobrze płatnych, stabilnych, z perspektywą rozwoju zawodowego. Podejmowane działania skupią się na stworzeniu szerokiej oferty terenów inwestycyjnych, parków biznesowych oraz zachęt dla inwestorów. Obejmować będą również doskonalenie obsługi inwestycyjnej i poinwestycyjnej, wzmacnianie współpracy w modelu partnerstwa publiczno-prywatnego oraz promocję gospodarczą miasta.

Wdrażanie Programu Operacyjnego wspiera wartości leżące u podstaw rozwoju Gdańska. Nowe miejsca **pracy** dla **MIESZKAŃCÓW** przyczynią się do wzrostu ich **jakości życia**. Przewidziane działania są wyrazem **OTWARTOŚCI** na **inwestycje**. Aby były skuteczne, nie mogą się jednak ograniczać do samego Gdańska, dlatego **WSPÓŁPRACA metropolitalna** jest warunkiem koniecznym do odniesienia sukcesu. Równie ważne jest **włączanie** inwestorów w proces **KSZTAŁCENIA zawodowego**. Umiejętności zawodowe, kompetencje – w tym **etyka** pracy – to kluczowe czynniki budujące atrakcyjność inwestycyjną. Napływ inwestorów ułatwi również **MOBILNOŚĆ zawodową** i przestrzenną. Nowe miejsca pracy zwiększą **imigrację**, która częściowo skompensuje ubytki na lokalnym rynku pracy spowodowane starzeniem się społeczeństwa.

B. Wyzwania rozwojowe wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, na które odpowiada Program Operacyjny

- Wzrost jakości życia.
- Wzrost liczby miejsc pracy.

C. Cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, realizowane przez Program Operacyjny

- Kreowanie innowacyjnych i otwartych rozwiązań biznesowych, umożliwiających powstawanie nowych miejsc pracy, przyciąganie zewnętrznych podmiotów gospodarczych do Gdańska oraz tworzenie kompleksowej i dostosowanej do potrzeb oferty wsparcia przedsiębiorczości, w tym start-upów.
- Wzmacnianie przepływu towarów, usług i wiedzy, przechodzących przez Gdańsk.
- Wykorzystywanie potencjału i zasobów turystycznych dla zwiększenia konkurencyjności oraz atrakcyjności miasta.

2. DIAGNOZA

Atrakcyjność inwestycyjna kształtowana jest przez szeroki wachlarz czynników. W pierwszym rzędzie istotne są te posiadające wymiar finansowy, w postaci odpowiednio wysokiej stopy zwrotu z inwestycji. Jednak w zglobalizowanym świecie podobne lub korzystniejsze atuty względem Gdańska oferuje dużo innych lokalizacji. Dlatego przy ostatecznym wyborze miejsca inwestycji nabierają znaczenia korzyści o charakterze społecznym i psychologicznym, w tym zdolność samorządu do pomocy w pokonywaniu różnych trudności, jakie pojawiają się w trakcie procesu inwestycyjnego. Sukces, jakim jest przyciągnięcie inwestycji bądź spowodowanie, by inwestycja pozostała w regionie, zależy więc od twardych czynników lokalizacji, takich jak: zasoby i koszt odpowiednio wykwalifikowanych pracowników, dostępność transportowa, podaż nieruchomości i cechy środowiska gospodarczego w postaci obecności sprawnych systemów poddostawców, usług dla biznesu oraz instytucji badawczo-rozwojowych. Większość wymienionych czynników w ograniczonym stopniu poddaje się oddziaływaniu polityki rozwoju prowadzonej na poziomie samorządu. Niezmiernie ważne są

również miękkie czynniki, w szczególności: starania władz samorządowych, wizerunek miasta, dobre warunki życia, bliskość kulturowa. Kształtowanie atrakcyjności inwestycyjnej wymaga więc działań mieszczących się również w problematyce innych Programów Operacyjnych.

Twarde czynniki lokalizacji nie dają Gdańskowi wystarczająco dużej przewagi nad konkurującymi ośrodkami – Krakowem, Poznaniem i Wrocławiem. Tezę tę dobrze ilustruje liczba osób pracujących, przybliżająca dostępne zasoby pracy. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w Gdańsku było ich 192 tys., podczas gdy w miastach porównywanych – od 248 do 321 tys. Im większa liczba osób aktywnych zawodowo, tym potencjalny inwestor ma większe szanse na znalezienie odpowiadających jego potrzebom pracowników, co jest jednym z kluczowych czynników powodzenia przedsięwzięcia. O ile liczba osób pracujących w Gdańsku jest niższa niż w ośrodkach konkurujących, o tyle całe Trójmiasto dysponuje konkurencyjnymi zasobami pracy. Szanse Gdańska w walce o inwestorów znacznie rosną w sytuacji, w której prowadzone są wspólne działania z Gdynią, Sopotem i innymi podmiotami z obszaru metropolitalnego. Podobne do opisanych proporcje dotyczą większości pozostałych twardych czynników lokalizacji. Wynikowa atrakcyjność inwestycyjna, mierzona liczbą dużych inwestycji, wskazuje, że Trójmiasto, łącznie z 48 inwestorami, dorównuje Poznaniu. W samym Gdańsku zlokalizowało się ich ponad 30 (według Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych). Uwarunkowania historyczne sprawiły, że Gdańsk pełni funkcję ośrodka regionalnego wraz z sąsiadującymi ośrodkami, tj. Gdynią i Sopotem. W takim właśnie układzie jest w stanie skuteczniej konkurować o inwestorów z innymi dużymi, krajowymi ośrodkami miejskimi. Efektem tej sytuacji jest jednak ograniczona możliwość prowadzenia wysoce skutecznej polityki inwestycyjnej w odniesieniu wyłącznie do obszaru miasta.

Jako ważny atut Gdańska i obszaru metropolitalnego jawi się wysoka atrakcyjność dla sektora usług biznesowych i finansowych, choć odstaje ona nieznacznie *in minus* od konkurencyjnych ośrodków. Sektor zatrudnia, głównie w Trójmieście, około 14,5 tys. pracowników w 40 centrach usług biznesowych. Według raportu ABSL (w 2014 roku) stanowią oni 9% zatrudnionych ogółem w Polsce, co plasuje Trójmiasto na czwartym miejscu w Polsce za Krakowem (24%), Warszawą (17%) i Wrocławiem (16%). Przeciętne zatrudnienie w pojedynczym centrum usług w Trójmieście wynosi 244 osoby. Główne zalety to: dostępność do wykwalifikowanych kadr, w szczególności znających języki skandynawskie oraz dobra dostępność do transportu lotniczego, w tym do krajów skandynawskich. Znaczna podaż wysokiej klasy powierzchni biurowych stanowi solidny fundament dla rozwoju sektora nowoczesnych usług biznesowych. Całkowite zasoby wynoszą około 0,5 mln m² (w 2014 roku), z czego około 200 tys. m² zbudowane zostało w ostatnich 5 latach. W ciągu najbliższych 2 lat zostanie oddane do użytku kolejne 111 tys. m² powierzchni biurowych. Zdecydowana większość istniejących i budowanych biurowców znajduje się w Gdańsku, w sąsiedztwie głównych arterii komunikacyjnych. Pod względem dostępności wolnej powierzchni w obiektach istniejących i budowanych Trójmiasto wyprzedza Kraków i Poznań, ustępując jedynie Wrocławowi. W porównaniu do tych miast wyróżnia się najwyższym odsetkiem pustostanów (14%) i niższymi czynszami (12,5-13,5 €/m²), co stwarza inwestorom korzystne warunki najmu. Wizerunek Trójmiasta, w tym Gdańska jako ośrodka usług biznesowych i finansowych, jest bardzo korzystny. W 2013 roku Trójmiasto otrzymało tytuł Best City of the Year dla sektora nowoczesnych usług biznesowych. Z punktu widzenia inwestorów, największą barierą są stosunkowo wysokie wynagrodzenia.

Dynamiczny rozwój całego sektora to efekt stosowanego w międzynarodowych korporacjach outsourcingu, czyli zlecania niektórych zadań tworzonemu w tym celu, wyspecjalizowanemu jednostkom, co pozwala ograniczyć koszty działalności. Zalety, jakie posiadały polskie miasta, w szczególności dostępność do kadr, trafiły w rosnące zapotrzebowanie. Inwestorzy stworzyli duży popyt głównie na absolwentów szkół wyższych o kierunkach informatycznych, ekonomicznych i filologicznych, co okazało się korzystne, biorąc po uwagę powszechny charakter edukacji na poziomie wyższym. Rosnący popyt wywindował jednak płace do poziomu, na który nie stać rodzimych małych i średnich przedsiębiorstw z sektora IT. Na tym tle zarysowała się luka podażowa w postaci absolwentów szkół średnich posiadających adekwatne do potrzeb kompetencje. Względnie niskie koszty wejścia na rynek mogą spowodować, że inwestorzy szukać będą innych, tańszych lokalizacji, o ile nie

uzyskają satysfakcjonujących warunków. Dlatego ważne jest nie tylko przyciąganie nowych inwestorów, ale także dbałość o tych już funkcjonujących na lokalnym rynku.

Istotne znaczenie dla przyciągania inwestorów posiada struktura gospodarki, a w szczególności jej wyspecjalizowane branże. Zaliczyć do nich można niewątpliwie przemysł okrętowy, transport i logistykę, twórców oprogramowania i technologii informatycznych oraz niektóre działy przemysłu maszynowego. Ważna jest także obecność dużych koncernów paliwowo-energetycznych czy unikatowa specjalizacja w jubilerstwie. Technologie *offshore* i portowo-logistyczne zostały uznane za jedno z Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP). Służyć mają one bardziej efektywnej ekonomicznie oraz bezpiecznej dla środowiska eksploracji i eksploatacji zasobów morza. Wsparcie z funduszy UE, udzielane na wdrażanie innowacji, może stać się istotnym bodźcem przyciągającym nowych inwestorów. Podmioty tworzące specjalizacje gospodarcze miasta same w sobie stanowią atrakcyjny cel dla inwestorów. Ich obecność wpływa również na atrakcyjność inwestycyjną poprzez podaż wysokiej jakości towarów i usług, które w swojej działalności wykorzystać może inwestor. Nowi inwestorzy nie są obojętni dla miejskich specjalizacji – mogą je wzbogacać i umacniać, ale również osłabiać.

W zakresie miękkich czynników lokalizacji Gdańsk i cały obszar metropolitalny dysponują dwoma poważnymi atutami. Pierwszy z nich to funkcjonowanie instytucji wyspecjalizowanych w obsłudze inwestorów i promocji gospodarczej. Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego – InvestGDA, powstała w roku 2008 jako wyspecjalizowana spółka Miasta Gdańska, odpowiada za zapewnienie dobrze przygotowanych terenów inwestycyjnych, obsługę i wsparcie krajowych oraz zagranicznych inwestorów, zarówno nowych, jak i już działających, oraz promocję gospodarczą miasta i regionu metropolitalnego. Agencja prowadzi również projekty informacyjne i promocyjne umożliwiające nawiązywanie kontaktów i usprawniające codzienną działalność handlową, promocję i potencjał gospodarczy w krajach Azji Południowo-Wschodniej, we Francji, w USA czy Chinach. Natomiast od roku 2011 funkcjonuje inicjatywa Invest in Pomerania, współtworzona m.in. przez Miasto Gdańsk i InvestGDA, oferująca wsparcie procesu inwestycyjnego i opiekę poinwestycyjną w ujęciu regionalnym. Wysoka jakość obsługi inwestorów to efekt nawiązania oddolnej współpracy samorządów obszaru metropolitalnego w sytuacji, w której stało się jasne, że dalsze próby wzmacniania atrakcyjności inwestycyjnej poprzez nieskoordynowane i rozproszone działania będą nieskuteczne z jednego zasadniczego powodu – dla inwestora zagranicznego obszar metropolitalny, a w szczególności jego rdzeń, to jedno miasto, którego mocne punkty chce wykorzystać w swojej działalności. Pogłębianie mechanizmów współpracy metropolitalnej w zakresie oferty inwestycyjnej czy standardów obsługi procesów inwestycyjnych stanowi zatem istotny czynnik warunkujący wzajemny rozwój.

Drugi atut to korzystne warunki życia. Jak wskazują badania, mieszkańcy Gdańska są zadowoleni z miejsca zamieszkania. Niewątpliwie wpływ na dobrą ocenę ma obiektywnie wysoka atrakcyjność osiedleńcza wynikająca z uwarunkowań przyrodniczych i dziedzictwa kulturalnego, stwarzająca również szerokie możliwości spędzenia czasu wolnego. W warunkach, w których inwestor ma do wyboru lokalizacje oferujące podobne twarde korzyści lokalizacji, decyzję podejmuje w oparciu o czynniki miękkie. Dlatego tak ważne są działania zakresu promocji gospodarczej, obsługi procesów inwestycyjnych oraz wsparcia firm w ich codziennym funkcjonowaniu. Budują one markę miejsca, której wysoka rozpoznawalność może decydować o sukcesach w konkurencji o inwestycje. Zarówno promocja, jak i wzmacnianie rynku usług związanych z czasem wolnym, rozrywką, wydarzeniami biznesowymi stanowią wysoce efektywny sposób rozwoju miasta oraz kreowania potencjału obszaru metropolitalnego.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH

Cel operacyjny	Opis
VI.1. Wyższa skuteczność w pozyskiwaniu inwestorów.	Działania zmierzające do zwiększenia liczby inwestorów w regionie wpłyną na wzrost liczby miejsc pracy i rozwój kluczowych branż oraz na zwiększenie przewag konkurencyjnych regionalnej go-

	spodarki. W zakresie podwyższenia skuteczności w pozyskiwaniu inwestorów podjęte zostaną działania zwiększające dostępność do informacji o ofercie inwestycyjnej całego regionu. Dodatkowo duży nacisk położony zostanie na kompleksowym przygotowaniu terenów inwestycyjnych w zakresie zwiększenia ich dostępności komunikacyjnej i uzbrojenia. Działania te bezpośrednio wpłyną na wzrost spójności transportowej, zmierzającej do integracji metropolitalnego rynku pracy. Kontynuowane będzie wsparcie dla rozwoju parków biznesowych jako obiektów o ograniczonym ryzyku inwestycyjnym i klimacie sprzyjającym inwestorom. Prowadzona będzie rozbudowa systemu zachęt w zakresie tworzenia optymalnych warunków dla rozwoju inwestycji.
VI.2. Najwyższe standardy obsługi procesu inwestycyjnego i opieki nad klientem gospodarczym.	Podnoszenie standardu w zakresie obsługi potencjalnych inwestorów jest istotne nie tylko na etapie przystępowania do realizacji przedsięwzięcia, ale również w trakcie realizacji inwestycji oraz po jej zakończeniu. Współpraca z inwestorem już pozyskanym dla regionu, polegająca w szczególności na kompleksowej pomocy doradczej, jest konieczna do zainicjowania kolejnych projektów inwestycyjnych. Prowadzi się zatem starania zmierzające do opracowania spójnego systemu opieki nad klientem gospodarczym. Istotnym elementem osiągnięcia celu jest również zwiększanie współpracy w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Działania te skierowane będą do przedsiębiorców funkcjonujących w regionie oraz do potencjalnych inwestorów, a ich skutki bezpośrednio odczują osoby aktywne zawodowo wskutek tworzenia nowych miejsc pracy i kooperantów (dzięki większemu popytowi na produkty i usługi ze strony inwestorów).
VI.3. Trwała globalna rozpoznawalność Gdańska i obszaru metropolitalnego jako ośrodka sukcesu gospodarczego.	Czynności prowadzące do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gdańska wspomogą szeroko pojęta promocja, kształtująca wizerunek miasta i obszaru metropolitalnego w kraju oraz za granicą. W tym zakresie działania skupią się na budowie międzynarodowej marki Gdańska i obszaru metropolitalnego jako miejsca przyjaznego do życia i rozwijania biznesu. Realizowane będą działania promujące biznesowy wizerunek Gdańska. Szczególny nacisk położony zostanie na budowanie długofalowych kontaktów z liderami biznesu wywodzącymi się ze środowisk polonijnych, w szczególności z tymi związanymi z Gdańskiem, jak również na przyciąganie talentów i ekspertów na potrzeby regionalnej gospodarki i nauki. Kolejnym elementem wpływającym na wzmacnianie globalnej rozpoznawalności Gdańska i obszaru metropolitalnego jest organizacja spotkań gospodarczych, skierowanych przede wszystkim do gdańskich przedsiębiorców oraz potencjalnych inwestorów różnych branż gospodarki.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: VI.1. Wyższa skuteczność w pozyskiwaniu inwestorów.	
Zadanie	Kluczowe działanie
	VI.1.1.1. Promocja Metropolitalnej Oferty Inwestycyjnej.

VI.1.1. Doskonalenie działań z zakresu promocji gospodarczej.	VI.1.1.2. Współpraca z gminami obszaru metropolitalnego w zakresie kompleksowego i spójnego rozwoju Metropolitalnej Oferty Inwestycyjnej.
	VI.1.1.3. Rozwój i promocja oferty turystyki biznesowej.
VI.1.2. Zwiększanie podaży dobrze przygotowanych terenów inwestycyjnych.	VI.1.2.1. Kształtowanie spójnych kierunków rozwoju gospodarczego w dokumentach rozwojowych na szczeblu lokalnym, metropolitalnym i regionalnym.
	VI.1.2.2. Opracowywanie studiów przygotowawczych i wykonalności dla inwestycji o największym potencjale rozwojowym.
	VI.1.2.3. Opracowywanie analiz lokalizacyjnych dla funkcjonowania stref przemysłowych i usługowo-biznesowych.
	VI.1.2.4. Wsparcie w zbrojeniu kluczowych terenów inwestycyjnych dla strategicznych inwestorów.
	VI.1.2.5. Zwiększenie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej i kolejowej oraz dostosowanie transportu publicznego.
	VI.1.2.6. Rozbudowa i dostosowanie interaktywnego Systemu Informacji Przestrzennej w zakresie terenów inwestycyjnych.
VI.1.3. Wsparcie rozwoju parków biznesowych.	VI.1.3.1. Wsparcie procesu powstawania i rozbudowy parków biznesowych.
	VI.1.3.2. Przygotowanie dla inwestorów obiektów z ograniczonym ryzykiem inwestycyjnym, w tym: gotowej do zagospodarowania infrastruktury typu <i>plug&play</i> .
VI.1.4. Rozbudowa systemu zachęt inwestycyjnych.	VI.1.4.1. Wsparcie inwestorów w postaci zwolnień z podatku od nieruchomości oraz uzyskiwaniu innych zachęt, takich jak: vouchery, praktyki, staże.
	VI.1.4.2. Wsparcie w przygotowaniu kadr odpowiadających na potrzeby regionalnego rynku pracy, realizowane w szczególności poprzez dedykowane kierunki studiów, szkolenia, współpracę ze szkołami ponadgimnazjalnymi.
Cel operacyjny: VI.2. Najwyższe standardy obsługi procesu inwestycyjnego i opieki nad klientem gospodarczym.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VI.2.1. Doskonalenie obsługi procesu inwestycyjnego, w tym: przedinwestycyjnego.	VI.2.1.1. Uruchomienie opieki nad podmiotami gospodarczymi z branż strategicznych, w tym: udzielanie informacji w zakresie uwarunkowań prawnych i gospodarczych w procesach inwestycyjnych, doradztwo inwestycyjne, wsparcie i doradztwo w procesie pozyskiwania optymalnej lokalizacji inwestycyjnej.
	VI.2.1.2. Opracowanie przewodnika dla inwestorów w ścisłej współpracy z pośrednikami gdańskich nieruchomości.

	VI.2.1.3. Utworzenie centrum rozwiązywania sytuacji kryzysowych w relacji z podmiotami gospodarczym – <i>trouble shooting</i> .
	VI.2.1.4. Rozwój i podnoszenie kompetencji kadr zajmujących się obsługą inwestorów.
VI.2.2. Współpraca w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.	VI.2.2.1. Kształtowanie procesów umożliwiających tworzenie pomysłów na projekty partnerskie.
	VI.2.2.2. Promocja projektów partnerskich, nawiązywanie współpracy z inicjatywy miasta i/lub inwestorów prywatnych, prowadzenie dialogu partnerskiego.
	VI.2.2.3. Realizacja projektów w modelu partnerstwa publiczno-prywatnego.
VI.2.3. Rozwój systemu opieki poinwestycyjnej.	VI.2.3.1. Doskonalenie obsługi inwestorów po zakończeniu realizacji inwestycji – inwestycyjny <i>aftercare</i> .
	VI.2.3.2. Kontynuacja współpracy w ramach cyklicznych spotkań branżowych z podmiotami gospodarczymi.
Cel operacyjny: VI.3. Trwała globalna rozpoznawalność Gdańska i obszaru metropolitalnego jako ośrodka sukcesu gospodarczego.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VI.3.1. Włączenie kapitału wiedzy polskiej emigracji w rozwój Gdańska i obszaru metropolitalnego.	VI.3.1.1. Zwiększenie współpracy z Polonią, w szczególności poprzez stworzenie bazy przedsiębiorczej emigracji i marki ambasadorów Gdańska i obszaru metropolitalnego.
	VI.3.1.2. Stworzenie systemu komunikacji i przekazywania informacji (newslettery, fanpage'e, cykliczne spotkania), zwiększona obecność na eventach i konferencjach w wielorakich domach wraz z ujednoliconą informacją o Gdańsku i obszarze metropolitalnym.
	VI.3.1.3. Gospodarcze wykorzystanie powiązań międzynarodowych korporacji związanych z Gdańskiem.
VI.3.2. Promocja Gdańska i obszaru metropolitalnego jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.	VI.3.2.1. Zbudowanie wspólnej międzynarodowej marki zwiększającej rozpoznawalność produktów i usług firm wywodzących się z Gdańska oraz obszaru metropolitalnego.
	VI.3.2.2. Wsparcie medialne ze strony miasta przedsięwzięć, takich jak: kampania wizerunkowa dotycząca sukcesów gdańskich firm i instytucji.
	VI.3.2.3. Przyciąganie zagranicznych talentów i ekspertów do Gdańska i obszaru metropolitalnego.
VI.3.3. Wspieranie rozwoju nowych i istniejących wydarzeń gospodarczych.	VI.3.3.1. Rozwój przemysłu spotkań poprzez organizację wydarzeń o zasięgu krajowym i międzynarodowym.
	VI.3.3.2. Wsparcie procesu przepływu informacji do potencjalnych i obecnych inwestorów poprzez udział w targach, konferencjach i wizytach zagranicznych na poziomie krajowym i zagranicznym.

	VI.3.3.3. Powołanie brokerów technologicznych odpowiedzialnych za sprzedaż pomorskich produktów i usług na rynkach zagranicznych.
--	---

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego
ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA:

- **EDUKACJA** – wspieranie rozwoju osobistego dzieci i młodzieży wzmocni miękkie kompetencje przyszłych pracowników, a rozwój kompetencji zawodowych mieszkańców ułatwi dostosowanie do zmieniającego się otoczenia. Zwiększenie jakości pracy placówek gdańskiego systemu edukacji oraz rozwijanie zasobów infrastruktury edukacyjnej podniesie poziom wiedzy i umiejętności absolwentów. Realizacja wymienionych celów zwiększy skuteczność pozyskiwania inwestorów, gdyż wielkość i jakość zasobów pracy należy do najważniejszych czynników lokalizacji inwestycji.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – wzmocnienie ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia gdańskiej kultury sprzyjać będzie wizerunkowi miasta jako ośrodka sukcesu gospodarczego. Bogate życie kulturalne jest jednym z czynników lokalizacji zwiększających skuteczność przyciągania inwestorów z branż zatrudniających pracowników o wysokich kwalifikacjach.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – kształcenie odpowiadające potrzebom lokalnej gospodarki, w tym wzmacnianie postaw przedsiębiorczych i kreatywnych, wsparcie gdańskich przedsiębiorstw, ich ekspansja międzynarodowa, wzrost innowacyjności i konkurencyjności ułatwią przyciąganie nowych inwestorów, jak również rozwój już funkcjonujących na rynku regionalnym. Kluczowymi czynnikami podnoszącymi atrakcyjność inwestycyjną będą w szczególności szersze możliwości kooperacji oraz większa rozpoznawalność Gdańska jako ośrodka sukcesu gospodarczego.
- **INFRASTRUKTURA** – odpowiednie przygotowanie i wyposażenie terenów pod inwestycje w infrastrukturę komunalną wpłynie na wzrost ich atrakcyjności gospodarczej, stymulując przyciąganie kapitału oraz wzrost gospodarczy miasta. Zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego, podniesie atrakcyjność osiedleńczą, a co za tym idzie – podaż pracowników.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej miasta ułatwi dojazd do terenów inwestycyjnych, parków przemysłowych i innych obszarów rozwojowych, co pozytywnie wpłynie na podniesienie konkurencyjności lokalnej gospodarki. Dostosowana do potrzeb inwestorów i dobrze rozwinięta sieć transportu publicznego stanowi istotny czynnik lokalizacji działalności gospodarczej.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – wyższa jakość przestrzeni publicznej wzmocni atrakcyjny wizerunek miasta. Ułatwi również przyciąganie pracowników, dla których warunki życia odgrywają istotną rolę w wyborze miejsca zamieszkania i pracy.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – wybitne osiągnięcia sportowe gdańskich klubów i zawodników przyczynią się do trwałej globalnej rozpoznawalności Gdańska i obszaru metropolitalnego oraz lokalnych firm wspierających sport. Ponadto podniesienie jakości opieki medycznej pozytywnie wpłynie na wzrost warunków życia, a w konsekwencji zwiększy napływ pracowników.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – napływ inwestorów w efekcie wyższej skuteczności ich pozyskiwania i lepszej obsługi oraz wsparcie inwestorów już funkcjonujących w regionie wzmocnią rozwój powiązań sieci kooperacyjnych, zwiększą skalę lokalnej przedsiębiorczości, poprawią konkurencyjność i innowacyjność firm, a także ułatwią im proces umiędzynarodowienia. Trwała globalna rozpoznawalność Gdańska i obszaru metropolitalnego jako ośrodka sukcesu gospodarczego wesprze klimat dla rozwijania działalności biznesowych.
- **EDUKACJA** – rozwój inwestycyjny może wpływać na zapotrzebowanie na nowe kompetencje zawodowe na lokalnym rynku pracy oraz wyznaczać kierunki w zakresie tworzenia oferty edukacyjno-szkoleniowej.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta wpływa na rozwój usług, które – zlokalizowane w sąsiedztwie przestrzeni publicznej – wzbogacają jej ofertę i podnoszą jej jakość.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego Atrakcyjność Inwestycyjna są zgodne z celami **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do osiągnięcia celów: I.1 – Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem, II.1 – Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej, II.2 – Wzrost wydajności gospodarki, oraz II.3 – Zwiększenie innowacyjności gospodarki. Program Operacyjny jest również spójny z zapisami ogólnokrajowej **Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki**. Przede wszystkim w zakresie celu 4 – Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki. Niniejszy Program Operacyjny jest także zgodny z celem operacyjnym 1.1. – Wysoka efektywność przedsiębiorstw, **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**. Wpisuje się on również w oś priorytetową 1 – Komercjalizacja wiedzy, oraz oś priorytetową 2 – Przedsiębiorstwa, **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030 i Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020**.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
VI.1. Wyższa skuteczność w pozyskiwaniu inwestorów.	VI.1.a. Liczba znaczących inwestycji zrealizowanych przez podmioty niepubliczne.	↗
	VI.1.b. Udział spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gdańsku.	↗
	VI.1.c. Udział powierzchni uzbrojonych terenów inwestycyjnych w powierzchni terenów inwestycyjnych ogółem dostępnych w mieście pod inwestycje.	↗

	VI.1.d. Liczba przedsiębiorstw korzystających ze zwolnień z podatku od nieruchomości.	↗
VI.2. Najwyższe standardy obsługi procesu inwestycyjnego i opieki nad klientem gospodarczym.	VI.2.a. Wysokość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach.	↗
	VI.2.b. Liczba pomyślnie rozwiązanych problemów w stosunku do liczby zgłoszonych interwencji w ramach centrum trouble shooting.	↗
	VI.2.c. Liczba przygotowywanych przez miasto projektów w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.	↗
	VI.2.d. Liczba zakończonych inwestycji w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.	↗
	VI.2.e. Wartość projektów realizowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.	↗
VI.3. Trwała globalna rozpoznawalność Gdańska i obszaru metropolitalnego jako ośrodka sukcesu gospodarczego.	VI.3.a. Liczba konferencji i kongresów krajowych.	↗
	VI.3.b. Liczba międzynarodowych konferencji i kongresów.	↗
	VI.3.c. Liczba targów i imprez wystawienniczych krajowych.	↗
	VI.3.d. Liczba międzynarodowych targów i imprez wystawienniczych.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

VII. PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Infrastruktura techniczna kształtuje warunki życia mieszkańców. Rozwój miejskich systemów wodociągowych, kanalizacyjnych, energetycznych, transportowych, łączności oraz mieszkalnictwa umożliwia zaspokojenie potrzeb materialno-bytowych. Infrastruktura techniczna determinuje również warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Zalicza się do kluczowych elementów rozwoju i wzrostu gospodarczego. W sposób bezpośredni i pośredni decyduje o jakości życia mieszkańców, atrakcyjności inwestycyjnej i lokalizacyjnej Gdańska.

W mieście występują obszary zdegradowane, cechujące się wyeksploatowaną i awaryjną infrastrukturą techniczną, wymagające podjęcia kompleksowych programów naprawczych – w tym rewitalizacyjnych.

Działania przewidziane w Programie odpowiadają na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe. Poprawa efektywności energetycznej, zwłaszcza w obszarze budownictwa (mieszkaniowego oraz publicznego) i ciepłownictwa, wynika z konieczności efektywnego korzystania z zasobów. Będzie ona służyć optymalizacji zużycia energii, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych oraz poprawie czystości powietrza.

W odpowiedzi na obserwowane zmiany klimatyczne, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia zjawisk powodziowych oraz ekstremalnych zdarzeń pogodowych skutkujących podtopieniami, przewiduje się podjęcie działań służących zapewnieniu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych.

Planowane przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej będą służyły lepszemu gospodarowaniu zasobami wody pitnej, jak również efektywnemu oczyszczaniu ścieków komunalnych oraz ograniczeniu zrzutów nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków opadowych, dzięki czemu zmniejszy się oddziaływanie człowieka na środowisko.

Poprawa czystości przestrzeni publicznej zwiększy jej estetykę. Czystsze i bardziej zadbane chodniki, place, skwery, trasy rowerowe wpłyną na uatrakcyjnienie ruchu pieszego, rowerowego oraz komunikacji publicznej. Większa obecność mieszkańców w przestrzeni publicznej będzie sprzyjać poprawie bezpieczeństwa.

Działania z zakresu gospodarki mieszkaniowej posłużą zwiększeniu dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego. Ich celem jest poprawa atrakcyjności lokalizacyjnej dla obecnych i przyszłych mieszkańców miasta. Przedsięwzięcia te będą również skierowane ku osobom potrzebującym wsparcia społecznego.

Konieczne jest podjęcie działań mających na celu pozyskanie terenów pod nowe cmentarze oraz rozbudowę istniejących z powodu ograniczonej liczby miejsc do pochówków na cmentarzach komunalnych.

Ze względu na duże zagęszczenie na terenie Gdańska infrastruktury sieciowej oraz planowanie remontów i inwestycji, niezbędne jest uspołnienie i zintegrowanie informacji, ułatwiające działania spółek komunalnych i inwestycje rozwojowe.

Wdrożenie Programu Operacyjnego wspiera wartości leżące u podstaw rozwoju miasta. Rozwinięta infrastruktura techniczna poprzez tworzenie warunków życia kształtuje **JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**. Decyduje o atrakcyjności inwestycyjnej i lokalizacyjnej Gdańska. Jako jeden z klasycznych czynników produkcji stanowi zasadniczy element wzrostu i rozwoju społeczno-gospodarczego. Wraz z pozostałymi czynnikami lokalizacji działalności gospodarczej kształtuje **rynek pracy**. Sprzyja rozwojowi **przedsiębiorczości**, służy **MOBILNOŚCI** mieszkańców, przepływowi informacji, towarów i usług w **metropolii** w wymiarze regionalnym, ponadregionalnym oraz globalnym.

B. Wyzwania rozwojowe, na które odpowiada Program Operacyjny

- Wzrost liczby mieszkańców zadowolonych z przestrzeni publicznej.
- Wzrost liczby miejsc pracy.

C. Cele strategiczne realizowane przez Program Operacyjny

- Zapewnienie poprawy efektywności energetycznej, bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na terenie miasta i metropolii.
- Kreowanie otwartych, zintegrowanych, bezpiecznych i dostępnych dla mieszkańców przestrzeni miejskich, zapewniających wielofunkcyjne formy ich wykorzystania z uwzględnieniem ochrony przed zdarzeniami nadzwyczajnymi i dostosowania do skutków zmiany klimatu.
- Zrównoważone gospodarowanie i ochrona środowiska przyrodniczego.
- Wzrost zadowolenia mieszkańców z dostępności i jakości usług publicznych.

2. DIAGNOZA

Diagnoza stanu infrastruktury technicznej w Gdańsku zidentyfikowała problemy wymagające interwencji w obszarze gospodarki komunalnej, gospodarki mieszkaniowej i czystości przestrzeni publicznej.

Specyficznym obszarem wymagającym podjęcia działań jest wykraczająca poza zakres odpowiedzialności samorządu gminnego kwestia zagrożenia powodziowego. Gdańsk znajduje się w strefie, w której kumulują się negatywne zjawiska pogodowe i klimatyczne. Według przekazanych gminom przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w kwietniu 2015 roku map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego zabezpieczenia przeciwpowodziowe miasta w niewystarczający sposób chronią je przed wodami Zatoki Gdańskiej.

Występuje również zagrożenie podtopieniami. Narażeni są nań szczególnie mieszkańcy nisko położonych obszarów Gdańska, które w trakcie silnych opadów deszczu, na skutek postępującej urbanizacji terenu, jak również braków w infrastrukturze odwodnieniowej (niewystarczająca liczba, pojemność zbiorników retencyjnych oraz przepustowość sieci), mogą zostać dotknięte podtopieniami.

Dzięki podjętemu w ostatnich latach znaczącemu wysiłkowi inwestycyjnemu ponad 99% mieszkańców Gdańska jest podłączone do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Polepszyła się jakość wody pitnej, jak również bezpieczeństwo ciągłości jej dostaw. Woda z kranu u wszystkich odbiorców spełnia wszelkie wymagania stawiane wodzie spożywczej. Znaczącym wyzwaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest konieczność efektywniejszego korzystania z zasobów wody oraz ich ochrona przed pogorszeniem jakości. W wyniku przeprowadzonych w ostatnich latach inwestycji poziom oczyszczania ścieków spełnia normy UE oraz standardy państw rejonu Morza Bałtyckiego. Należy jednak nadal dbać o utrzymanie wysokiego poziomu sprawności oczyszczalni ścieków oraz prawidłowości działania systemu kanalizacyjnego. Mimo poniesionych w latach 2005-2015 wysokich nakładów finansowych na modernizację ujęć wody i oczyszczalnię ścieków, jak również budowę kanalizacji sanitarnej, wyzwaniem na najbliższe lata pozostaje konieczność modernizacji wcześniej wybudowanych sieci wodociągowych i kolektorów kanalizacji sanitarnej ze względu na ich techniczne zużycie (wiek sieci) oraz materiały użyte do ich budowy (wodociągi azbestocementowe). Problemem pozostaje kwestia zanieczyszczania wód powierzchniowych i wód Zatoki Gdańskiej wodami opadowymi i roztopowymi wskutek niekompletnego i nieefektywnego systemu ich podczyszczania. W tym zakresie widoczne są opóźnienia wynikające m.in. z odmiennego w przeszłości podejścia do kwestii oczyszczania ścieków deszczowych. Konieczność oczyszczania jest efektem powiększania się powierzchni terenów zurbanizowanych, wzrostu ilości ścieków oraz stopnia ich zanieczyszczenia.

Podobnie jak w innych polskich aglomeracjach obszarem wymagającym interwencji jest czystość powietrza. Z jednej strony Gdańsk spełnia większość standardów jakości powietrza, z drugiej zaś okresowo notuje się przekraczanie normy dobowej pyłu PM₁₀ oraz przekraczanie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza benzo(a)pirenem. Wiąże się to z tzw. niską emisją – emisją z kominów odprowadzających spaliny na niewielką wysokość. U podłoża problemu leży rodzaj paliwa

spalanego w kotłach, technologia spalania umożliwiająca stosowanie węgla niskiej jakości oraz spalanie odpadów. Niezbędne jest podjęcie działań mających na celu poprawę czystości powietrza, związanych z rozwojem miejskiego systemu ciepłowniczego, zarówno w zakresie mocy wytwórczych, jak i możliwości przyłączenia nowych odbiorców.

Wyzwaniem jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych oraz innych obiektów, urządzeń technicznych i instalacji kształtujących infrastrukturę techniczną. Szczególnym przypadkiem jest oświetlenie uliczne. Tylko 27% spośród ponad 35 tys. punktów świetlnych w mieście posiada możliwość redukcji mocy świecenia (w wybranych godzinach np. od 23.00 do 5.00).

Kolejnym z obszarów wymagających działań jest sfera czystości i porządku. Zanieczyszczone chodniki, przystanki komunikacji miejskiej czy ulice obniżają komfort przebywania gdańszczan w przestrzeni publicznej. Problematyczna pozostaje również sfera zagospodarowywania odpadów. Okresowa emisja odorów przez zakład przetwarzający odpady komunalne obniża jakość życia mieszkańców sąsiednich dzielnic. Wyzwaniem na przyszłość jest rozwój instalacji przetwarzającej odpady komunalne oraz konieczność podwyższenia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

Elementem istotnie wpływającym na jakość życia mieszkańców Gdańska jest mieszkalnictwo. Mieszkanie zalicza się do dóbr pierwszej potrzeby, zaś wydatki związane z jego nabyciem lub wynajmowaniem oraz utrzymywaniem stanowią ważną pozycję w budżetach gospodarstw domowych. Zestawienie danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego (2011 rok) o liczbie mieszkań faktycznie zamieszkałych w Gdańsku (182,6 tys.) z liczbą gospodarstw domowych (189,2 tys.) ujawnia deficyt sięgający 6 tys. mieszkań (około 3,6%). Ujęta procentowo wartość jest niższa niż w Poznaniu, Wrocławiu czy Krakowie. Skala deficytu może być jednak większa, biorąc pod uwagę fakt, iż cechą charakterystyczną Gdańska jest wyższa niż w innych aglomeracjach przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym, jak również zdecydowanie większy odsetek gospodarstw domowych liczących więcej niż trzy osoby. Trudno powiedzieć, na ile powyższa różnica wynika z odmiennego stylu życia (większa liczba dzieci w rodzinach), na ile zaś jest efektem braku dostępności mieszkań (dzieci zamieszkują z rodzicami z przymusu). Na poprawę sytuacji w zakresie mieszkalnictwa wskazują rosnące wskaźniki liczby mieszkań przeliczonych na 1000 mieszkańców. Jednak wysoka atrakcyjność lokalizacyjna Gdańska, Gdyni i Sopotu zachęca mieszkańców spoza Trójmiasta do nabywania lokali mieszkalnych w charakterze lokaty kapitału i ogranicza tym samym dostępność do lokali dla obecnych, jak i potencjalnych mieszkańców.

Dostępna oferta mieszkaniowa nie w pełni odpowiada nabywcom. Najistotniejszym kryterium branym pod uwagę jest cena mieszkania. Efektem jest wysokie zainteresowanie deweloperów terenami najtańszymi, najslabiej wyposażonymi w infrastrukturę techniczną oraz społeczną. Jednocześnie w centrum miasta brakuje atrakcyjnych (również cenowo) lokali. Następstwem jest rozlewanie się zabudowy miejskiej, ze wszystkimi tego negatywnymi konsekwencjami dla infrastruktury technicznej, obejmującymi przede wszystkim rosnące koszty jej utrzymania i konieczność podejmowania nowych inwestycji. Badania realizowane w ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus wskazują, iż mieszkańcy, którzy są niezadowoleni z dzielnicy, w której mieszkają, mogą ją zmienić, najchętniej wybraliby dzielnice położone na „dolnym tarasie” (Wrzeszcz, Śródmieście, Przybrzeże).

Kolejnym ze zdiagnozowanych problemów w obszarze infrastruktury jest przepełnienie gdańskich nekropolii. Poziom zapełnienia największego (i jedyne w Gdańsku oferującego wolne miejsca pochówku) Cmentarza Łostowickiego przekracza 95%. Biorąc pod uwagę uwarunkowania demograficzne, należy zakładać, iż dostępne rezerwy wystarczą na 5 lat.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
VII.1. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i emisji zanieczyszczeń do powietrza.	Działania zaplanowane w tym obszarze mają za zadanie podnieść efektywność wykorzystania energii na terenie Gdańska oraz zapewnić mieszkańcom Gdańska czyste ekologicznie ogrzewanie po konkurencyjnych cenach. Aby to osiągnąć, konieczny jest rozwój miejskiej sieci ciepłowniczej, likwidacja starych kotłowni węglowych oraz energomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz istniejącego oświetlenia ulicznego. W efekcie przeprowadzenia zaplanowanych prac winno ulec obniżeniu jednostkowe zużycie ciepła i energii elektrycznej przy jednoczesnym podniesieniu komfortu życia i znaczącym obniżeniu emisji do powietrza zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. Ze względu na długoletnie zaniedbania i bardzo wysoki koszt szczególnym wyzwaniem jest energomodernizacja budynków zabytkowych. Budowa oświetlenia ulic, skwerów, ciągów pieszo-rowerowych zwiększy poczucie bezpieczeństwa mieszkańców miasta, równocześnie poprawiając atrakcyjność komunikacji pieszej, rowerowej i miejskiej.
VII.2. Modernizacja i rozwój systemu utrzymania czystości i porządku.	Realizacja tego celu, m.in. poprzez edukację mieszkańców w zakresie segregacji odpadów, ochrony zasobów przyrodniczych, odzysku surowców oraz wspierania oddolnych ekoinicjatyw, pozwoli na kształtowanie postaw społecznych sprzyjających zachowaniu czystości w mieście, segregacji odpadów komunalnych oraz ochronie środowiska naturalnego. Wdrożenie działań, mających na celu zwiększenie efektywności oczyszczania przestrzeni publicznych w oparciu o zmianę filozofii realizowanych usług, aktywizację społeczności lokalnych i realny wpływ mieszkańców na określanie priorytetów planowanych w poszczególnych dzielnicach działań, przełoży się na poprawę istniejącego systemu utrzymania czystości miasta. Implementowanie nowych technologii informatycznych do nadzoru usług i komunikacji z mieszkańcami będzie sprzyjać wyższej efektywności kosztowej.
VII.3. Zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego i podniesienie efektywności wykorzystania dostępnych lokali użytkowych.	Mieszkanie zaliczane jest do dóbr pierwszej potrzeby, a wydatki związane z jego nabyciem, wynajmem i utrzymaniem są istotną pozycją w budżetach gospodarstw domowych. Działania z zakresu gospodarki mieszkaniowej mają na celu tworzenie systemu promującego rozwój budownictwa dla zróżnicowanej społecznie struktury użytkowników (mieszkania na własność, system deweloperski i spółdzielnie mieszkaniowe, mieszkania na wynajem realizowane przez Towarzystwa Budownictwa Społecznego [TBS], mieszkania chronione, wspomagane i socjalne), obniżenie kosztów budowy mieszkań poprzez tworzenie zasobu gruntów uzbrojonych, uzupełnienie istniejącej zabudowy nowymi obiektami oraz przeprowadzenie rewitalizacji i modernizacji obszarów zdegradowanych. Bardzo ważnym zadaniem będzie umożliwienie zagospodarowania wolnych lokali poprzez ich remont i modernizację ze środków własnych lub pozyskanych oraz przekwalifikowanie części lokali na lokale socjalne. Wszystkie działania z zakresu gospodarki mieszkaniowej mają na celu poprawę atrakcyjności zamieszkania dla obecnych i przyszłych mieszkańców miasta, są również kierowane do osób potrzebujących wsparcia społecznego. Optymalizacja w gospodarowaniu lokalami winna w znacznym stopniu ograniczyć liczbę niezagospodarowanych lokali. Działania związane z udostępnianiem lokali użytkowych do realizacji projektów społecznych podniosą efektywność ich wykorzystania oraz

	przyczynią się do podniesienia integracji społecznej mieszkańców. Odpowiednie zarządzanie zasobem lokalowym gminy zabezpieczy powierzchnię służącą usługom ochrony zdrowia oraz usługom komplementarnym.
VII.4. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych.	Istniejący system zabezpieczeń przeciwpowodziowych Gdańska wymaga uzupełnień, w szczególności budowy zbiorników retencyjnych na obszarze „górnego tarasu” oraz wykonania regulacji potoków uchodzących do Kanału Raduni. Odrębnym zagadnieniem jest przeciwdziałanie zagrożeniu od wód Zatoki Gdańskiej. Rodzaj i zakres niezbędnych inwestycji zostanie określony w ramach przewidzianego w „Planie zarządzania ryzykiem powodziowym” opracowania „Analiza wielowariantowa ograniczenia zagrożenia powodziowego dla Miasta Gdańska z uwzględnieniem modelowania dwóch zamknięć sztormowych w optymalnych lokalizacjach na Martwej i Śmiałej Wiśle”. Usprawnienie układu odprowadzającego wody opadowe przyczyni się do ograniczenia liczby i skutków podtopień występujących na terenach zurbanizowanych. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w zakresie zagrożeń powodziowych, sprawne odprowadzanie wód opadowych, rekreacyjne zagospodarowanie obszarów przyległych do obiektów przeciwpowodziowych poprzez bardziej skuteczną ochronę życia i mienia, udostępnienie terenów zieleni, wprowadzenie systemu monitorowania zagrożenia powodziowego od wód Martwej Wisły i wczesnego ostrzegania ludności w połączeniu z działaniami zmniejszającymi skutki powodzi przyczyni się do dalszej poprawy jakości życia mieszkańców.
VII.5. Rozwój i dostosowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej do potrzeb użytkowników.	Realizacja tego celu posłuży podwyższeniu standardu życia wszystkich mieszkańców korzystających z infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej miasta, jak również przedsiębiorców korzystających z miejskiego systemu wodno-kanalizacyjnego. Działania wspierające wykonanie tego celu skoncentrują się na zwiększaniu dostępności usług wodno-kanalizacyjnych na obszarze całego miasta, technicznemu usprawnieniu i podwyższeniu niezawodności działania systemu wodociągowo-kanalizacyjnego oraz zwiększeniu efektywności ekonomicznej jego funkcjonowania. Beneficjentami efektów tego celu będą wszyscy mieszkańcy, turyści i przedsiębiorcy korzystający z miejskiej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
VII.6. Ochrona wód, w tym: ochrona wód Zatoki Gdańskiej.	Realizacja tego celu wesprze utrzymanie oraz sukcesywne podwyższanie bezpieczeństwa zdrowotnego wszystkich mieszkańców korzystających z podziemnych i powierzchniowych zasobów wody pitnej, jak również ochronie środowiska naturalnego, w tym wód Zatoki Gdańskiej. Działania wspierające realizację tego celu będą koncentrowały się na: monitorowaniu aktualnego stanu zasobów wody pitnej (podziemnej i powierzchniowej), podejmowaniu działań zabezpieczających oraz zaradczych dla zapewnienia i utrzymania bezpieczeństwa z nich korzystania. Przewiduje się również podjęcie działań badawczych i inwestycyjnych zmierzających do podniesienia standardu odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych, do dalszego ograniczenia oddziaływania systemu kanalizacyjnego, w tym oczyszczalni ścieków, na środowisko naturalne w otoczeniu miasta, kontroli jakości ścieków deszczowych i przeciwdziałaniu nadmiernemu zanieczyszczeniu ich odbiorników.

	Beneficjentami realizacji tego celu będą wszyscy mieszkańcy podłączeni do miejskiej sieci wodociągowej oraz mieszkańcy i turyści korzystający z gdańskich plaż, kąpielisk oraz miejsc rekreacji.
VII.7. Przygotowanie wystarczającej liczby miejsc do pochówków na cmentarzach komunalnych.	Realizacja tego celu umożliwi gminie realizację zadania polegającego na zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie cmentarzy komunalnych. Działania wspierające realizację tego celu będą polegały na budowie nowych cmentarzy lub rozbudowie istniejących, propagowaniu pochówków urnowych oraz modernizacji infrastruktury cmentarnej.
VII.8. Podniesienie efektywności eksploatacji infrastruktury liniowej oraz nieruchomości gminnych.	Realizacja celu uprości proces planowania i koordynacji inwestycji i remontów poprzez stworzenie spójnych baz infrastruktury liniowej, nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych oraz integrację cyfrowych map sieci gestorów. Zbudowanie i stała aktualizacja bazy nieruchomości gminnych w powiązaniu z bazą infrastruktury umożliwi podniesienie efektywności gospodarki nieruchomościami, w tym przygotowywanie gruntów pod inwestycje.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: VII.1. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i emisji zanieczyszczeń do powietrza.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.1.1. Energomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych.	VII.1.1.1. Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych budynków użyteczności publicznej.
	VII.1.1.2. Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych komunalnych budynków mieszkalnych z obszarów przeznaczonych do rewitalizacji.
VII.1.2. Podłączanie do miejskiej sieci ciepłowniczej budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych oraz dostosowanie infrastruktury ciepłowniczej do potrzeb odbiorców i wymogów ochrony środowiska.	VII.1.2.1. Kompleksowa modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej oraz integracja wybranych lokalnych systemów ciepłowniczych z systemem scentralizowanym.
	VII.1.2.2. Wspieranie likwidacji kotłowni węglowych.
VII.1.3. Wsparcie finansowe i instytucjonalne odbiorców indywidualnych w zakresie działań termomodernizacyjnych oraz przyłączy do miejskiej sieci ciepłowniczej.	VII.1.3.1. Opracowanie i wdrożenie programu wsparcia termomodernizacji zabytkowych budynków mieszkalnych.
	VII.1.3.2. Opublikowanie przewodnika dobrych praktyk termomodernizacyjnych.
	VII.1.3.3. Wspieranie mieszkańców w zdobywaniu funduszy pomocowych.
VII.1.4. Wsparcie finansowe i instytucjonalne budowy, rozbudowy i modernizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej,	VII.1.4.1. Wspieranie mieszkańców w zdobywaniu funduszy pomocowych oraz rozszerzenie zakresu dotacji miejskich.

komunalnych i wspólnot mieszkaniowych.	
VII.1.5. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego z użyciem energooszczędnych technologii oświetleniowych.	VII.1.5.1. Dostosowanie typu oświetlenia ulicznego do charakteru ulicy na podstawie analiz ruchu ulicznego.
	VII.1.5.2. Wprowadzenie możliwych technicznie i najbardziej opłacalnych ekonomicznie rozwiązań oraz modernizacja istniejącej infrastruktury poprzez wymianę na energooszczędną.
	VII.1.5.3. Rozbudowa systemu sterowania i monitoringu oświetlenia ulicznego w mieście.
VII.1.6. Efektywne zarządzanie zużyciem mediów.	VII.1.6.1. Wdrożenie systemu zarządzania zużyciem mediów w budynkach użyteczności publicznej (energia elektryczna, ciepło, gaz, woda).
	VII.1.6.2. Prowadzenie we współpracy z przedsiębiorstwami energetycznymi działań edukacyjnych.
Cel operacyjny: VII.2. Modernizacja i rozwój systemu utrzymania czystości i porządku.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.2.1. Usprawnienie komunikacji z mieszkańcami w zakresie utrzymania czystości i porządku w mieście.	VII.2.1.1. Wdrożenie internetowego panelu klienta Gospodarki Odpadami Komunalnymi – Czyste Miasto Gdańsk.
	VII.2.1.2. Współpraca z Radami Dzielnic i organizacjami pozarządowymi działającymi w obrębach poszczególnych dzielnic/obrębie miasta w zakresie priorytetyzacji zadań i optymalizacji procesu utrzymania czystości.
VII.2.2. Wzrost dostępności i poprawa estetyki Punktów Gromadzenia Odpadów, zwłaszcza na obszarach wysoko zurbanizowanych oraz cechujących się intensywnym ruchem pieszym.	VII.2.2.1. Zapewnienie wysokiego standardu czystości poprzez zwiększenie częstotliwości sprzątnięcia infrastruktury gminnej, tj. wyznaczenie stref intensywnego ruchu, które będą sprzątnięte kompleksowo w trybie usług 6 dni w tygodniu, a także wyznaczenie stref usług ciągłych.
VII.2.3. Rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zapewniających pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu.	VII.2.3.1. Zwiększenie liczby Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).
	VII.2.3.2. Zwiększenie liczby zestawów pojemników do selektywnej zbiórki odpadów.
	VII.2.3.3. Wdrożenie automatów do zbiórki butelek PET.
VII.2.4. Edukacja ekologiczna mieszkańców, w tym: w zakresie potrzeby dbania o czystość otoczenia.	VII.2.4.1. Działania promocyjne i informacyjne w zakresie dobrych praktyk związanych z segregacją odpadów oraz korzyściami wynikającymi z postaw ekologicznych.
	VII.2.4.2. Organizacja przedsięwzięć poświęconych czystości otoczenia, w tym: festynów, konkursów, akcji środowiskowych.
	VII.2.5.1. Budowa instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

VII.2.5. Rozwój instalacji do sortowania selektywnie zebranych odpadów, instalacji do przetwarzania bioodpadów oraz instalacji do przekształcania odpadów.	VII.2.5.2. Modernizacja wysypiska odpadów ze szczególnym uwzględnieniem kompostowni.
	VII.2.5.3. Zmiana systemu gromadzenia odpadów mokrych.
Cel operacyjny: VII.3. Zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego i podniesienie efektywności wykorzystania dostępnych lokali użytkowych.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.3.1. Rozwój i dywersyfikacja oferty mieszkaniowej.	VII.3.1.1. Tworzenie systemu promującego rozwój budownictwa mieszkaniowego dla zróżnicowanej społecznie struktury użytkowników (mieszkania na własność i na wynajem w tym: realizacja poprzez TBS-y, mieszkania chronione, wspomagane i socjalne).
	VII.3.1.2. Stworzenie zasobu gruntów uzbrojonych pod budownictwo mieszkaniowe.
	VII.3.1.3. Uzupełnienie istniejącej tkanki mieszkaniowej nowymi realizacjami.
	VII.3.1.4. Pozyskanie nowych mieszkań miejskich poprzez zamianę nieruchomości lub ich zakup.
	VII.3.1.5. Modernizacja komunalnego zasobu mieszkaniowego na terenach przeznaczonych do rewitalizacji.
	VII.3.1.6. Budowa hosteli dla młodych dorosłych.
VII.3.2. Zwiększenie dostępu do mieszkań dla osób potrzebujących wsparcia społecznego.	VII.3.2.1. Zapewnienie mieszkań i dostosowanie ich do potrzeb rodzicielstwa zastępczego oraz usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej.
	VII.3.2.2. Zapewnienie mieszkań i dostosowanie ich do potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym jako element dziedzicznych programów wsparcia.
	VII.3.2.3. Przekwalifikowanie istniejących lokali o obniżonym standardzie na lokale socjalne.
	VII.3.2.4. Zagospodarowanie wolnych lokali mieszkalnych.
VII.3.3. Podniesienie efektywności wykorzystania nieruchomości pozostających w gestii gminy.	VII.3.3.1. Stworzenie polityki wobec lokali komunalnych i o nieuregulowanym statusie prawnym na realizację projektów społecznych w określonych lokalizacjach.
	VII.3.3.2. Dostosowanie stref czynszowych do wyzwań rozwojowych, szczególnie w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości.
	VII.3.3.3. Osiągnięcie efektu synergii w gospodarce lokalami dla organizacji pozarządowych.

Cel operacyjny: VII.4. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.4.1. Ograniczanie odpływu wód opadowych do odbiorników poprzez retencję zbiornikową, kanałową, zagospodarowanie wód opadowych na terenach wewnętrznych.	VII.4.1.1. Budowa nowych lub modernizacja istniejących zbiorników retencyjnych na potokach spływających z „górnego tarasu” do Kanału Raduni, Martwej Wisły i Zatoki Gdańskiej.
	VII.4.1.2. Zagospodarowanie wód deszczowych na terenie opadu (np. lokalne zbiorniki retencyjne, retencja kanałowa lub urządzenia do odprowadzania wody do gruntu).
	VII.4.1.3. Realizacja retencji kanałowej na nowych sieciach kanalizacji deszczowej.
VII.4.2. Budowa systemów odwadniających na terenach nowej zabudowy, uzupełnianie systemu odprowadzania wody opadowej na obszarach zurbanizowanych i regulacja koryt cieków.	VII.4.2.1. Regulacja koryt potoków-odbiorników wód deszczowych.
	VII.4.2.2. Budowa i rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz modernizacja otwartych systemów odwadniających.
	VII.4.2.3. Budowa systemów odwodnieniowych w ciągach dróg gminnych – nowych oraz uzupełnianie brakujących sieci na terenach już zurbanizowanych.
VII.4.3. Budowa i modernizacja obiektów przeciwpowodziowych.	VII.4.3.1. Przebudowa nabrzeży i wałów przeciwpowodziowych w niezbędnym zakresie.
	VII.4.3.2. Budowa pompowni przeciwsztormowych.
	VII.4.3.3. Budowa nowych lub modernizacja istniejących obwałowań, wybór stref najbardziej zagrożonych nabrzeży rzek i kanałów tworzących Gdański Węzeł Wodny.
	VII.4.3.4. Budowa urządzeń hydrotechnicznych przeciwdziałających wzrostowi poziomu zwierciadła wody w Martwej Wiśle podczas spiętrzeń sztormowych w Zatoce Gdańskiej.
VII.4.4. Skonstruowanie systemu ostrzegania i planu działań w przypadku wystąpienia zdarzeń powodziowych.	VII.4.4.1. Przeprowadzanie akcji uświadamiających mieszkańców o potencjalnym ryzyku powodzi i podejmowaniu właściwych działań w przypadku takich zdarzeń.
	VII.4.4.2. Utworzenie interdyscyplinarnej bazy wiedzy związanej z zabezpieczeniami przed powodzią (stan zabezpieczeń, inwestycje, zdarzenia powodziowe, plan działań w przypadku zagrożenia).
	VII.4.4.3. Monitorowanie stanów poziomu zwierciadła wody w wybranych punktach Gdańskiego Węzła Wodnego i Zatoki Gdańskiej oraz analiza krótko- i długoterminowych prognoz pogodowych w celu wytypowania rejonów zagrożonych powodzią.

	VII.4.4.4. Opracowanie systemu ostrzegania mieszkańców przed niebezpieczeństwem powodzi oraz działania zmniejszające jej skutki (np. ewakuacja ludności, budowa doraźnych zabezpieczeń, usuwanie skutków itp.).
Cel operacyjny: VII.5. Rozwój i dostosowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej do potrzeb użytkowników.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.5.1. Dostosowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej do potrzeb bieżących oraz rozwojowych miasta i jego mieszkańców, w tym: zapewnienie bezpieczeństwa dostaw wody i odbioru ścieków.	VII.5.1.1. Budowa infrastruktury na terenach niepodłączonych do systemu wodno-kanalizacyjnego o dostatecznym wskaźniku koncentracji zabudowy.
	VII.5.1.2. Przebudowa układów kanalizacyjnych, m. in. rejon ulicy Narwickiej, rejon Stogi i Zawisłe oraz przepompownia ścieków „Motława”.
	VII.5.1.3. Wymiana wodociągów wykonanych z azbestocementu.
	VII.5.1.4. Modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w powiązaniu z innymi inwestycjami miejskimi.
	VII.5.1.5. Modernizacja wyeksploatowanych kolektorów sanitarnych, m.in. kolektora „Morena”, kolektorów na terenie Głównego Miasta.
VII.5.2. Zintegrowanie zarządzania systemem wodno-kanalizacyjnym na obszarze całego miasta.	VII.5.2.1. Podłączenie terenów portowych do miejskiego systemu kanalizacyjnego.
	VII.5.2.2. Uporządkowanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarze Młodego Miasta.
	VII.5.2.3. Połączenie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na terenie dzielnicy Kokoszki z miejskim systemem wodno-kanalizacyjnym.
	VII.5.2.4. Kontynuacja programu włączania sieci nieprzejętych do miejskiego systemu wodno-kanalizacyjnego.
	VII.5.2.5. Kontynuacja programu przejmowania hydroforni osiedlowych.
VII.5.3. Zapewnienie najwyższej jakości wody i oczyszczanych ścieków po relatywnie najniższej cenie (m.in. podwyższenie efektywności energetycznej obiektów wodno-kanalizacyjnych).	VII.5.3.1. Podwyższenie efektywności energetycznej obiektów wodno-kanalizacyjnych.
	VII.5.3.2. Zapewnienie najwyższego wskaźnika bezpieczeństwa dostaw wody i odbioru ścieków.
Cel operacyjny: VII.6. Ochrona wód, w tym: Zatoki Gdańskiej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.6.1. Zrównoważone zarządzanie zasobami wody pitnej.	VII.6.1.1. Program monitoringu jakościowego i ilościowego zasobu wody pitnej.

	VII.6.1.2. Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie korzystania i ochrony wód.
	VII.6.1.3. Modernizacja ujęcia wody w Straszynie celem zmniejszenia udziału wody powierzchniowej w ogólnej konsumpcji.
	VII.6.1.4. Budowa nowego ujęcia wód podziemnych na „górnym tarasie”.
	VII.6.1.5. Program dostosowania pracy ujęć do optymalnego wykorzystania zasobów wody.
VII.6.2. Działania minimalizujące oddziaływanie oczyszczalni ścieków na środowisko.	VII.6.2.1. Program identyfikacji źródeł i rodzaju zanieczyszczeń w miejscach ich wprowadzania do systemu kanalizacyjnego.
	VII.6.2.2. Rozwój technologii oczyszczania ścieków w celu zwiększenia efektywności techniczno-ekonomicznej procesu.
VII.6.3. Dbłość o jakość ścieków opadowych odprowadzanych do odbiorników.	VII.6.3.1. Monitorowanie jakości ścieków opadowych odprowadzanych do odbiorników.
	VII.6.3.2. Identyfikacja źródeł zanieczyszczeń przy stężeniach przekraczających wartości dopuszczalne oraz określenie sposobu eliminacji tych przekroczeń.
Cel operacyjny: VII.7. Przygotowanie wystarczającej liczby miejsc do pochówków na cmentarzach komunalnych.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.7.1. Pozyskiwanie terenów pod nowe cmentarze lub rozbudowa istniejących.	VII.7.1.1. Budowa cmentarza komunalnego.
	VII.7.1.2. Rozbudowa istniejących cmentarzy komunalnych.
VII.7.2. Propagowanie pochówków urnowych.	VII.7.2.1. Promowanie pochówków urnowych.
VII.7.3. Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury cmentarnej.	VII.7.3.1. Poprawa nawierzchni ścieżek i dróg oraz remont ogrodzeń.
	VII.7.3.2. Zwiększenie liczby śmietników i punktów dostępu do wody.
Cel operacyjny: VII.8. Podniesienie efektywności eksploatacji infrastruktury liniowej oraz nieruchomości gminnych.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VII.8.1. Stworzenie spójnej bazy infrastruktury liniowej.	VII.8.1.1. Opracowanie koncepcji biznesowej bazy infrastruktury liniowej.
	VII.8.1.2. Integracja dostępnych systemów i danych obejmujących tematykę infrastruktury liniowej.
	VII.8.1.3. Aktualizacja bazy infrastruktury liniowej.
	VII.8.2.1. Opracowanie koncepcji biznesowej bazy nieruchomości gruntowych.

VII.8.2. Stworzenie spójnej bazy nieruchomości gruntowych i budynków gminnych.	VII.8.2.2. Integracja dostępnych systemów i danych obejmujących tematykę nieruchomości gruntowych i budynków gminnych.
	VII.8.2.3. Integracja bazy nieruchomości niezabudowanych z planowanym Systemem Zarządzania Infrastrukturą Liniową.
	VII.8.2.4. Aktualizacja bazy nieruchomości gruntowych i budynków gminnych.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego **INFRASTRUKTURA**:

- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – poprawa sytuacji ruchu pieszego i rowerowego, jak również zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego, a także sukcesywna realizacja układu ulicznego zoptymalizują ruch samochodowy i pozwolą lepiej wykorzystać istniejące warunki infrastrukturalne. Niższa liczba samochodów w ruchu to mniejsze zanieczyszczenie środowiska, w tym powietrza i wód, ograniczenie hałasu, usprawnienie ruchu samochodów, a przez to niższe koszty utrzymania bieżącej infrastruktury oraz mniejszy popyt na nową.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – prawidłowe kształtowanie przestrzeni publicznej z uwzględnieniem uwarunkowań infrastrukturalnych ułatwi realizację i obsługę sieci infrastruktury.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **INFRASTRUKTURA** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – zwiększenie dostępności mieszkań w różnych segmentach rynku i zabezpieczenie zasobów mieszkaniowych dla osób w szczególnej, trudnej sytuacji życiowej oraz zasobów lokalowych gminy na cele społeczne przyczyni się do podniesienia integracji społecznej. Modernizacja zasobu mieszkaniowego wpłynie na zwiększenie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – termomodernizacja budynków, rozszerzenie miejskiej sieci ciepłowniczej o obiekty dotychczas niepodłączone, wspieranie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, wprowadzanie technologii energooszczędnych i ekologicznych, rozwój gospodarki ściekowej i odpadami poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń przyczynią się do poprawy warunków środowiska życia mieszkańców. Budowa i modernizacja zbiorników retencyjnych oraz realizacja innych prac hydrotechnicznych stworzy zaplecze dla rozwoju infrastruktury służącej rekreacji i sportowi powszechnemu. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych zmniejszy zagrożenie dla życia i zdrowia ludności. Odpowiednie zarządzanie zasobem lokalowym gminy zabezpieczy powierzchnię służącą usługom ochrony zdrowia oraz usługom komplementarnym.
- **EDUKACJA** – zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego, w tym dla osób potrzebujących wsparcia społecznego, będzie sprzyjać wyrównywaniu szans edukacyjnych. Warunki mieszkaniowe mają duże znaczenie w tworzeniu przestrzeni do nauki i rozwijania talentów. Edukacja ekologiczna może stać się częścią procesu podnoszenia kompetencji i kształtowania postaw mieszkańców. Modernizacja energetyczna będzie jednym z elementów unowocześniania infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki.

- **KULTURA I CZAS WOLNY** – wykorzystanie zasobów komunalnych miasta na pracownię dla twórców kultury oraz do realizacji projektów kulturalnych otworzy przestrzeń dla wydarzeń i inicjatyw kulturalnych, wpłynie na zwiększenie atrakcyjności Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury oraz zwiększenie uczestnictwa mieszkańców Gdańska w kulturze i aktywności kulturalnej.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – wzrost dostępności mieszkań zwiększy atrakcyjność osiedleńczą i wzmocni rozwój zasobów rynku pracy.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – odpowiednie przygotowanie i wyposażenie terenów pod inwestycje w infrastrukturę komunalną wpłynie na wzrost ich atrakcyjności gospodarczej, stymulując przyciąganie kapitału oraz wzrost gospodarczy miasta. Zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego, podniesie atrakcyjność osiedleńczą, a co za tym idzie – podaż pracowników.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego przełoży się na poprawę bezpieczeństwa, która docelowo wpłynie na polepszenie warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – modernizacja i rozwój systemu utrzymania czystości i porządku jest elementarnym składnikiem wysokiej jakości przestrzeni publicznej. Działania z zakresu ochrony wód poprawią bezpieczeństwo i atrakcyjność terenów położonych w sąsiedztwie potoków, rzek oraz zbiorników wodnych. Na wyższą jakość przestrzeni publicznej wpłynie uzupełnianie tkanki mieszkaniowej nowymi budynkami, modernizacja istniejących budynków, jak również budowa i wymiana oświetlenia ulicznego.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego Infrastruktura wpisują się w priorytetowe kierunki interwencji publicznej zapisane w **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do osiągnięcia celu II. 6 – Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, oraz wpisze się w priorytety: I.3.3 – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela, III.3.2 – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich, III.3.3 – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich, III.3.4 – Zwiększenie spójności terytorialnej. Program Operacyjny Infrastruktura wpisuje się również w osiągnięcie celu 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, **Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030**. Program Operacyjny Infrastruktura w zakresie dotyczącym gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej wpisuje się także w działania przewidziane w **Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych**. Ponadto niniejszy Program jest zgodny z wszystkimi celami rozwojowymi zawartymi w **Strategii Bezpieczeństwa Energetycznego i Środowiska**, jak również z celem 3 – Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, **Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki**. Wpisuje się także w kierunki **Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku**: Poprawa efektywności energetycznej oraz Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko. Program Operacyjny Infrastruktura jest także spójny z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020** (cel 2.3 – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze) oraz zamierzeniami **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**, w szczególności z celami operacyjnymi: 3.2 – Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna, oraz 3.3 – Dobry stan środowiska. Wpisuje się on również w oś priorytetową 10 – Energia, oraz oś priorytetową 11 – Środowisko, **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego** na lata 2014-2020. Realizacja Programu Infrastruktura sprzyja realizacji celów zapisanych w **Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu**

do roku 2020 z perspektywą do roku 2030: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska (cel 1), Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu (cel 4) oraz Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu (cel 6). Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030 i Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020.**

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH		
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
VII.1. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i emisji zanieczyszczeń do powietrza.	VII.1.a. Liczba komunalnych budynków użyteczności publicznej poddanych energomodernizacji.	↗
	VII.1.b. Liczba komunalnych budynków mieszkalnych poddanych energomodernizacji.	↗
	VII.1.c. Długość wybudowanej i zmodernizowanej miejskiej sieci ciepłowniczej.	↗
	VII.1.d. Odsetek obiektów użyteczności publicznej podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej.	↗
	VII.1.e. Liczba palenisk opalanych paliwem stałym.	↘
	VII.1.f. Odsetek mieszkań podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej.	↗
	VII.1.g. Moc zainstalowanych źródeł fotowoltaicznych.	↗
	VII.1.h. Odsetek oświetlonych ulic i ciągów pieszo-rowerowych.	↗
VII.2. Modernizacja i rozwój systemu utrzymania czystości i porządku.	VII.2.a. Odsetek Punktów Gromadzenia Odpadów wykonanych w oparciu o nowe wytyczne – o poprawionej estetyce.	↗
	VII.2.b. Liczba Punktów Gromadzenia Odpadów z możliwością selekcji.	↗
	VII.2.c. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku.	↗
VII.3. Zwiększenie dostępności mieszkań we wszystkich segmentach rynku mieszkaniowego i podniesienie efektywności wykorzystania dostępnych lokali użytkowych.	VII.3.a. Zasób mieszkaniowy na tysiąc mieszkańców.	↗
	VII.3.b. Liczba gospodarstw domowych oczekujących na mieszkanie w lokalu socjalnym.	↘
	VII.3.c. Powierzchnia wyremontowanych lokali.	↗
VII.4. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego	VII.4.a. Liczba zbiorników retencyjnych.	↗
	VII.4.b. Udział długości dróg skanalizowanych w długości dróg utwardzonych.	↗

i usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych.		
VII.5. Rozwój i doskonalenie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej do potrzeb użytkowników.	VII.5.a. Wybudowana i zmodernizowana sieć wodociągowa.	↗
	VII.5.b. Wybudowana i zmodernizowana sieć kanalizacyjna.	↗
	VII.5.c. Mieszkańcy korzystający z wodociągu.	↗
	VII.5.d. Mieszkańcy korzystający z kanalizacji sanitarnej.	↗
	VII.5.e. Obszar miasta wyposażony w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną.	↗
	VII.5.f. Jakość świadczonych usług wodno-kanalizacyjnych w ocenie mieszkańców.	↗
VII.6. Ochrona wód, w tym: Zatoki Gdańskiej.	VII.6.a. Przekroczenia norm jakości wody.	↘
	VII.6.b. Przekroczenia norm jakości oczyszczonych ścieków.	↘
	VII.6.c. Przekroczenia jakości ścieków opadowych odprowadzanych do odbiorników.	↘
VII.7. Przygotowanie wystarczającej ilości miejsc do pochówków na cmentarzach komunalnych.	VII.7.a. Liczba wolnych miejsc grzebalnych na cmentarzach zlokalizowanych na terenie Gdańska.	↗
	VII.7.b. Udział pochówków urnowych w pochówkach ogółem.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

VIII.

PROGRAM OPERACYJNY MOBILNOŚĆ I TRANSPORT

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Możliwość komfortowego i bezpiecznego przemieszczania się jest jednym z warunków kształtujących jakość życia. W Gdańsku, podobnie jak w wielu innych dużych miastach Polski, transport publiczny przegrywa z indywidualnym transportem samochodowym. Uwzględnianie przede wszystkim interesów kierowców i koncentracja na rozwoju infrastruktury dla transportu samochodowego – jak pokazują doświadczenia miast Europy Zachodniej i USA – nie tylko nie rozwiązują (w dłuższej perspektywie), lecz sprzyjają narastaniu problemów transportowych. Zasadniczym wyzwaniem transportowym, przed jakim staje Gdańsk, jest poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego, jak również ulepszenie systemu komunikacji zbiorowej i jej integracja z aktywnymi formami mobilności. Celem proponowanych działań jest zapewnienie gdańszczanom komfortowego, taniego, szybkiego, bezpiecznego oraz nieuciążliwego dla środowiska dotarcia do miejsc pracy, nauki, rekreacji i innych usług. Zostanie on osiągnięty poprzez inwestycje w infrastrukturę, w tym: budowę i remonty chodników, tras rowerowych, przystanków komunikacji publicznej i węzłów integracyjnych, linii tramwajowych, autobusowych i kolejowych, jak również rozwój i modernizację taboru. Działania przyjmą także wymiar organizacyjny: uspokajający ruch samochodowy, uprzywilejowujący transport zbiorowy oraz niwelujący bariery w ruchu pieszym i rowerowym.

Ze względu na znaczenie sektorów przemysłu, logistyki i transportu oraz turystyki rozwój gospodarczy Gdańska jest w istotny sposób warunkowany rozwojem infrastruktury transportowej. Planowane działania będą wspierały funkcjonowanie miasta jako węzła transportowego. Przewiduje się również projekty służące poprawie dostępności transportowej obszarów rozwojowych oraz niwelacji szkodliwego wpływu tranzytu.

Istotną rolę ogrywać będą działania promocyjne i informacyjne, służące zmianie postaw mieszkańców w sferze mobilności. Zakłada się podjęcie inicjatyw skutkujących zwiększeniem zaangażowania gdańszczan w kształtowanie polityki transportowej miasta.

Proponowany Program wpisuje się w wartości leżące u podstaw rozwoju Gdańska. Dobre warunki dla ruchu pieszego i rowerowego, jak również sprawny system transportu publicznego sprzyjają **OTWARTOŚCI, dialogowi i integracji**. Poprawiają **bezpieczeństwo** w przestrzeni publicznej oraz nasycają ją **przedsiębiorczością** i życiem gospodarczym. Warunkiem dobrze funkcjonującej mobilności o zasięgu ponadlokalnym jest **WSPÓŁPRACA** w wymiarze **metropolitalnym**.

Działania ukierunkowane na poprawę dostępności komunikacyjnej nawiązują do historycznej **tożsamości** Gdańska, podkreślając kluczową rolę transportu oraz gospodarki morskiej w rozwoju gospodarczym. Porty lotniczy oraz morski, przecinające się szlaki lądowe i wodne, sprzyjają wymianie towarów, usług, idei. Wysoka dostępność transportowa sprzyja napływowi **inwestycji, innowacji** oraz **przedsiębiorczości**.

B. Wyzwania rozwojowe, na które odpowiada Program Operacyjny

- Wzrost udziału komunikacji publicznej, pieszej, rowerowej w podróżach mieszkańców.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.
- Wzrost liczby miejsc pracy.

C. Cele strategiczne realizowane przez Program Operacyjny

- Wzmacnianie przepływu towarów, usług i wiedzy, przechodzących przez Gdańsk.
- Rozwój nowoczesnych, zrównoważonych systemów komunikacji pieszej, rowerowej oraz powiązanej z nimi komunikacji publicznej dla poprawy warunków codziennej mobilności.
- Budowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej oraz poprawa warunków dostępności transportowej Gdańska.
- Zapewnienie poprawy efektywności energetycznej, bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych miasta i metropolii.
- Umacnianie wieloaspektowej współpracy metropolitalnej prowadzącej do podniesienia konkurencyjności obszaru metropolitalnego.

2. DIAGNOZA

Diagnoza wskazuje na dwa zasadnicze obszary wymagające podjęcia działań. Pierwszy z nich wiąże się z zaspokojeniem potrzeb transportowych mieszkańców Gdańska i metropolii, drugi związany jest natomiast z zewnętrzną dostępnością transportową miasta.

Obszarem wymagającym szczególnej uwagi jest obszar transportu publicznego. Gdańszczanie doceniają ważną rolę komunikacji zbiorowej w zaspokajaniu popytu na usługi przewozowe. Badania w zakresie mobilności wskazują jednak, że warunki dla rozwoju tej formy transportu nie różnią się znacząco od warunków dla rozwoju ruchu samochodowego. Efektem jest kontynuacja obserwowanego również w innych miastach trendu rosnącej liczby samochodów w relacji do liczby mieszkańców. W 2013 roku wartość opisywanego wskaźnika wyniosła 523 samochody osobowe na tysiąc mieszkańców i była o 12% wyższa niż w 2009 roku. Jednocześnie liczba pasażerów w transporcie zbiorowym rośnie nieznacznie szybciej (w analogicznym okresie wzrost sięgnął blisko 14%). Warto przy tym wskazać na stosunkowo dogodne warunki do poruszania się samochodem osobowym. Biorąc pod uwagę przepustowość dróg, Gdańsk wyróżnia się pozytywnie spośród innych aglomeracji. Co więcej, średnia prędkość samochodów w godzinach szczytu jest wyższa niż w Poznaniu czy we Wrocławiu. W latach 2011-2013, mimo wzrostu liczby samochodów zarejestrowanych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, sytuacja w tym zakresie uległa poprawie. Może się to wiązać z realizowanymi w ostatnich latach inwestycjami drogowymi oraz zmianą zachowań komunikacyjnych mieszkańców. Trzeba przyznać jednak, że przegląd stanu technicznego dróg ujawnia wysoki, sięgający 34,6%, stopień ich zdekapitalizowania. Problem dotyczy w szczególności dróg gminnych (39,4%), powiatowych (23,8%) oraz wojewódzkich (21,3%). W mniejszym stopniu obecny jest również w przypadku dróg krajowych (12,4%) oraz wewnętrznych (3,1%).

Ocena organizacji komunikacji miejskiej wykazuje duże dysproporcje we wskazanych odpowiedziach. Mieszkańcy miasta wskazują na zbyt niski poziom zintegrowania rozkładów jazdy, tak w samym Gdańsku, jak i w skali metropolii, oraz niewystarczającą integrację biletową. Poprawy w sferze infrastrukturalnej wymaga również funkcjonowanie węzłów przesiadkowych. Kolejnym obszarem decydującym o atrakcyjności transportu zbiorowego oraz mobilności aktywnej jest czystość przestrzeni publicznej. Zdaniem gdańszczan jakość, czystość oraz zimowe utrzymanie infrastruktury drogowej, w tym ulic, chodników i tras rowerowych, utrzymują się na dostatecznym poziomie.

W toku prac nad Strategią Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus wyniki badań ankietowych mieszkańców Gdańska wskazały, iż obszar transportu publicznego wymieniany jest wśród obszarów wymagających podjęcia działań w kontekście rozwoju miasta w perspektywie najbliższych 15 lat. Może to świadczyć o niedoskonałości funkcjonowania obecnego systemu transportowego, jak również wskazywać, że gdańszczanie są przekonani o konieczności nadania wyższego priorytetu transportowi publicznemu w przyszłości. Warto przy tym podkreślić, że poważne działania służące poprawie atrakcyjności transportu publicznego, pieszego, rowerowego wychodzą poza sferę poprawy komfortu podróży (nowszy tabor) i wiążą się często z pogorszeniem warunków dla indywidualnego transportu samochodowego, czego przykładem może być uprzywilejowanie w ruchu ulicznym autobusów czy tramwajów.

Sferą wymagającą interwencji jest współpraca metropolitalna. Skala przepływu osób i towarów jest bardzo duża. Codziennie do pracy do Gdańska (i z Gdańska do domu) przemieszcza się około 50 tys. osób. Biorąc pod uwagę inne funkcje realizowane przez Gdańsk w metropolii w obszarach: edukacji, kultury i rozrywki czy opieki zdrowotnej, warunkujących popyt na usługi transportowe, trudno obecny zakres współpracy uznać za satysfakcjonujący i efektywny.

Kolejnym z obszarów wymagających interwencji jest zewnętrzna dostępność transportowa Gdańska i aglomeracji. W ostatnich latach realizowano inwestycje w infrastrukturę transportową, w tym w szczególności: drogową (A1, S7, S6), kolejową (E65), lotniskową i morską, które poprawiły dostępność transportową w układzie międzynarodowym oraz międzyregionalnym. Obecna sieć autostrad łączy Gdańsk z siecią autostrad europejskich. Rozwinęła się również sieć połączeń lotniczych. Znacząco wzrosły możliwości przeładunkowe portu morskiego. „Wąskim gardłem” ograniczającym

ambitne plany rozwojowe portów morskich jest niewystarczająca już obecnie dla transportu towarowego przepustowość sieci kolejowej. Paradoksalnie, poza wzrostem przeładunków, do obecnego stanu rzeczy przyczyniło się uruchomienie szybkich połączeń pasażerskich (Pendolino). Kluczowa jest więc rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej miasta, w szczególności dla obszarów rozwojowych i przemysłowych przy jednoczesnej dbałości o bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
VIII.1. Poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego.	Podniesienie standardu i funkcjonalności przestrzeni publicznej dla pieszych i rowerzystów bezpośrednio wpłynie na jakość życia mieszkańców. Chodzenie jest podstawową formą pokonywania krótkich odległości i dotyczy praktycznie wszystkich. Poprawa warunków przemieszczania się pieszo jest niezbędna dla uzyskania wyższej jakości życia w mieście, w tym poprawy zdrowia mieszkańców i ich bezpieczeństwa komunikacyjnego, a także zmniejszenia silnej presji motoryzacyjnej. Miasto pieszych i rowerzystów jest miastem pełnym życia i ośrodkiem o dobrze funkcjonującej gospodarce lokalnej. Udział ruchu rowerowego w Gdańsku charakteryzuje się dynamiczną tendencją wzrostową na przestrzeni ostatnich lat, zmierzając do wartości uznawanych za standardowe w miastach niemieckich lub skandynawskich. Prowadzone będą działania polegające na poprawie infrastruktury dla ruchu pieszego i rowerowego, niwelowaniu negatywnego wpływu parkowania pojazdów na warunki poruszania się pieszo, zmniejszaniu niepożądanego efektu barierowego tworzonego przez wielopasowe ulice bez przejść dla pieszych w poziomie jezdni. Konieczne są również działania likwidujące bariery w ruchu pieszym dla osób z trudnościami w poruszaniu się. Kontynuowana będzie rozbudowa i modernizacja systemu tras rowerowych i możliwości łatwego łączenia podróży rowerowych z komunikacją miejską. Ważna jest także priorytetyzacja ruchu pieszego w centrach dzielnic oraz podniesienie komfortu oraz bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez uspokajanie ruchu samochodów. Spowolniony ruch na większości ulic miasta oznacza mniej groźnych wypadków, niższy hałas i wyższe poczucie bezpieczeństwa przy większej płynności ruchu i zbliżonych czasach przejazdu.
VIII.2. Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego.	Transport publiczny ma podstawowe znaczenie w przemieszczaniu się na krótsze i dłuższe odległości na obszarze miejskim. Warunki jego funkcjonowania i sposób organizacji przewozów zbiorowych mają bezpośrednie przełożenie na jego popularność i pośrednio wpływają na wykorzystanie samochodów prywatnych. Obserwowany obecnie trend zmniejszenia się udziału komunikacji zbiorowej na rzecz motoryzacji indywidualnej jest wysoce szkodliwy dla mobilności miejskiej, wpływa na tworzenie się zatorów ulicznych i niekorzystnie kształtuje popyt na infrastrukturę drogową, której budowa i utrzymanie pochłania znaczną część budżetu miasta. W zakresie zwiększania atrakcyjności transportu publicznego planuje się rozbudowę i modernizację infrastruktury szynowej i dro-

	gowej komunikacji publicznej oraz unowocześnienie taboru. Poprawie uległo już dostosowanie taboru do potrzeb ludzi niepełnosprawnych, seniorów, rodziców z dziećmi. Potrzeba jednak dalszych prac na rzecz dostosowania przystanków i organizacji sieci połączeń do potrzeb tych osób. Ponadto prowadzona będzie rozbudowa i modernizacja sieci przystanków i węzłów integracyjnych. Duży nacisk zostanie położony na poprawę warunków przemieszczania się tramwajów i autobusów poprzez ich większe uprzywilejowanie w ruchu ulicznym, a także usprawnienie organizacji i przyjazności użytkowej komunikacji publicznej. Planuje się rozbudowę węzłów integrujących różne formy transportu, zwłaszcza rower z transportem szynowym.
VIII.3. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej.	Rozwój przestrzenny miasta i jego sukces gospodarczy wymaga działań poprawiających niektóre elementy infrastruktury drogowej i kolejowej oraz sprawnie działających powiązań morskich i lotniczych. Poprawa zewnętrznej dostępności drogowej powinna być realizowana w sposób niesprzeczający procesom suburbanizacji i zgodnie z zasadami tworzenia miasta krótkich odległości (miasta kompaktowego). W tym zakresie prowadzona będzie rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej miasta oraz rozbudowa i modernizacja infrastruktury obszarów rozwojowych i przemysłowych. Ważnym elementem stanie się realizacja Programu Transportowego Gdańska Południe i dalszy rozwój funkcji Gdańska jako europejskiego węzła transportowego. Duże znaczenie ma odpowiednia organizacja transportu towarów i niwelowanie szkodliwego wpływu tranzytu. W kompetencjach miasta możliwe jest również wspieranie projektów spółek „kolejowych” poprzez np.: dokapitalizowanie spółki SKM w celu rozwoju czy wydłużenia linii, budowa przez miasto infrastruktury towarzyszącej dla przystanków PKM oraz współpraca z PKP, w tym uczestnictwo w projektach poprawiających bezpieczeństwo mieszkańców Gdańska m.in. na przejazdach kolejowych.
VIII.4. Popularyzacja zrównoważonego transportu i mobilności aktywnej.	Działania inwestycyjne celujące w rozwój systemu transportowego miasta powinny być wspomagane działaniami promocyjno-informacyjnymi, kształtującymi postawy mieszkańców w sferze mobilności. W tym zakresie podejmie się przedsięwzięcia zachęcające do korzystania z komunikacji miejskiej, roweru lub łączenia obu tych form transportu przy realizacji podróży na średnich i dalszych odległościach w mieście. Realizowane będą akcje zachęcające do przemieszczania się pieszo, w tym kampanie i programy edukacyjne w szkołach i przedszkolach, promujące m.in. odprowadzanie dzieci do szkoły lub odwożenie rowerem, zamiast podwożenia samochodem (ocenia się, że znaczną część ruchu ulicznego w godzinach szczytu generują rodzice podwożący do szkół nawet kilkunastoletnie dzieci). Ponadto mieszkańcy Gdańska uzyskają większy wpływ na organizację systemu transportowego poprzez większy dostęp do jego ewaluacji i szerszą partycypację społeczną w procesach planistyczno-inwestycyjnych z zakresu transportu.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: VIII.1. Poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VIII.1.1. Poprawa infrastruktury ruchu pieszego i rowerowego.	VIII.1.1.1. Tworzenie nowych połączeń pieszych ułatwiających szybsze i wygodniejsze dotarcie do celu podróży (zasada bezpośredniości).
	VIII.1.1.2. Budowa tras rowerowych, zgodnie z Systemem Tras Rowerowych w Gdańsku, w tym: sieci szybkich tras rowerowych zgodnie ze standardami Europejskiej Federacji Cyklistów.
	VIII.1.1.3. Tworzenie nowych i rozszerzenie istniejących stref pieszych i pieszo-rowerowych, w tym: na obszarach dzielnic mieszkaniowych.
	VIII.1.1.4. Modernizacja i remont chodników, tras rowerowych, stref pieszo-rowerowych.
	VIII.1.1.5. Rozbudowa infrastruktury parkingowej dla rowerów, w tym: tworzenie bezpiecznych i funkcjonalnych parkingów rowerowych przy węzłach przesiadkowych.
	VIII.1.1.6. Budowa metropolitalnego systemu roweru publicznego.
	VIII.1.1.7. Poprawa jakości, czystości i zimowego utrzymania ulic, chodników i tras rowerowych.
VIII.1.2. Optymalizacja parkowania pojazdów.	VIII.1.2.1. Ograniczenie parkowania samochodów na chodnikach.
	VIII.1.2.2. Rozszerzenie stref płatnego parkowania.
	VIII.1.2.3. Bilansowanie liczby miejsc parkingowych dla samochodów w centralnych dzielnicach miasta m.in. poprzez przenoszenie miejsc postojowych z ulic do nowo powstających parkingów kubaturowych.
	VIII.1.2.4. Budowa parkingów typu <i>park&ride</i> i <i>bike&ride</i> .
VIII.1.3. Niwelowanie barier w ruchu pieszym i rowerowym.	VIII.1.3.1. Niwelowanie efektu barierowego wielopasowych ulic z przejściami podziemnymi i kładkami dla pieszych m.in. poprzez tworzenie przejść dla pieszych w poziomie ulicy i ograniczenie prędkości pojazdów.
	VIII.1.3.2. Likwidacja przycisków na przejściach dla pieszych, wydłużenie fazy światła zielonego dla pieszych oraz zwiększenie częstotliwości cykli światła zielonego dla pieszych w centrach dzielnic.
VIII.1.4. Uspokajanie ruchu.	VIII.1.4.1. Rozszerzanie stref ruchu uspokozonego.
	VIII.1.4.2. Podniesienie bezpieczeństwa wokół szkół w wyniku audytów, m.in. poprzez uspokajanie ruchu oraz przeniesienie miejsc postojowych z terenu bezpośredniego sąsiedztwa szkół.

VIII.1.5. Monitorowanie ruchu pieszego i rowerowego.	VIII.1.5.1. Prowadzenie analiz ilościowo-jakościowych natężeń i kierunków ruchu pieszego i rowerowego.
	VIII.1.5.2. Rozbudowa systemu automatycznych analiz ruchu rowerowego.
Cel operacyjny: VIII.2. Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VIII.2.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury i taboru.	VIII.2.1.1. Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej i szynowej komunikacji publicznej w trybie priorytetowym względem rozbudowy układu drogowego.
	VIII.2.1.2. Rozbudowa i modernizacja ciągów pieszych, pieszo-rowerowych, pieszo-jezdných łączących bezpośrednio zabudowę mieszkaniową z przystankami komunikacji publicznej, w tym: z węzłami integracyjnymi.
	VIII.2.1.3. Rozbudowa i modernizacja sieci przystanków i węzłów integracyjnych komunikacji zbiorowej.
	VIII.2.1.4. Rozbudowa oraz modernizacja taboru komunikacji publicznej oraz rozwój i modernizacja zaplecza obsługowego.
VIII.2.2. Uprzywilejowanie komunikacji publicznej.	VIII.2.2.1. Tworzenie buspasów i wspólnych pasów autobusowo-tramwajowych na odcinkach częstego tworzenia się zatorów.
	VIII.2.2.2. Szersze wykorzystanie zintegrowanych systemów sterowania ruchem (ITS), głównie pod kątem rozszerzenia priorytetu dla transportu publicznego.
VIII.2.3. Usprawnienie organizacji komunikacji publicznej.	VIII.2.3.1. Rozwój systemu komunikacji publicznej, w tym m.in. utworzenie uzupełniających linii autobusowych.
	VIII.2.3.2. Rozbudowa systemu informacji pasażerskiej, adresowanej także do pasażerów o specjalnych potrzebach komunikacyjnych.
	VIII.2.3.3. Integracja rozkładów jazdy różnych form transportu, także w skali metropolitalnej.
	VIII.2.3.4. Integracja taryfowo-biletowa w Gdańsku i na obszarze metropolitalnym z zastosowaniem rozwiązań taryfowych służących zwiększeniu konkurencyjności transportu zbiorowego względem indywidualnego oraz atrakcyjności taryfowej komunikacji publicznej.
	VIII.2.3.5. Dostosowanie sieci połączeń, częstotliwości kursowania pojazdów transportu publicznego oraz rozkładów jazdy do potrzeb mieszkańców wraz z wprowadzeniem mechanizmów partycypacji społecznej w opracowywaniu sieci połączeń i rozkładów jazdy.
	VIII.2.3.6. Poprawa komfortu jazdy w pojazdach komunikacji publicznej.

	VIII.2.3.7. Zwiększenie atrakcyjności oferty taryfowo-biletowej oraz poprawa możliwości zakupu biletów, w tym poprzez automaty biletowe i e-bilety.
	VIII.2.3.8. Łączenie oferty transportu publicznego z imprezami masowymi.
Cel operacyjny: VIII.3. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VIII.3.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniskowej.	VIII.3.1.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej sprzyjająca tworzeniu połączeń międzydzielnicowych, zgodnie z zasadami tworzenia miasta krótkich odległości oraz ograniczania procesu suburbanizacji.
	VIII.3.1.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej dla obszarów rozwojowych i przemysłowych, w tym: portu morskiego i lotniczego.
	VIII.3.1.3. Kontynuacja inwestycji transportowych w południowych dzielnicach Gdańska.
	VIII.3.1.4. Rozbudowa i modernizacja portu lotniczego w Gdańsku.
VIII.3.2. Rozwój funkcji Gdańska jako węzła transportowego.	VIII.3.2.1. Likwidacja kolizji linii kolejowych z ulicami (bezkolizyjne przejazdy).
	VIII.3.2.2. Optymalizacja warunków transportu towarów i tranzytu.
	VIII.3.2.3. Wspieranie rozwoju połączeń krajowych i międzynarodowych.
Cel operacyjny: VIII.4. Popularyzacja zrównoważonego transportu i mobilności aktywnej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
VIII.4.1. Promocja transportu zrównoważonego i mobilności aktywnej.	VIII.4.1.1. Realizacja projektów zachęcających pracodawców do tworzenia w miejscach pracy warunków sprzyjających dojeżdżaniu do pracy rowerem.
	VIII.4.1.2. Realizacja kampanii i akcji promujących użytkowanie komunikacji publicznej, jazdę rowerem i chodzenie pieszo.
	VIII.4.1.3. Realizacja akcji edukacyjnych promujących drogowy savoir-vivre.
	VIII.4.1.4. Realizacja programów edukacyjnych w szkołach i przedszkolach promujących m.in. odprowadzanie dzieci lub odwożenie rowerem do szkoły.
	VIII.4.1.5. Wykreowanie silnej i wyrazistej marki Gdańska jako miasta promującego mobilność aktywną.
	VIII.4.1.6. Realizacja działań popularyzujących wspólne korzystanie z samochodu (tzw. <i>car-pooling</i> i <i>car-sharing</i>).

	VIII.4.1.7. Przeprowadzenie kampanii promującej uspokajanie ruchu w mieście.
VIII.4.2. Współpraca i partycypacja społeczna na rzecz zrównoważonego transportu i mobilności aktywnej.	VIII.4.2.1. Monitoring i ewaluacja mobilności przy udziale mieszkańców.
	VIII.4.2.2. Włączanie mieszkańców w planowanie i organizację systemu transportowego.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT**:

- **EDUKACJA** – dostosowanie sieci szkół do sytuacji demograficznej miasta i dzielnic sprzyjać będzie realizacji koncepcji miasta krótkich odległości. Realizacja w gdańskich placówkach oświatowych projektów w zakresie aktywności fizycznej, promocji zdrowego stylu życia oraz kształtowania nawyków i postaw w sferze mobilności aktywnej sprzyjać będzie zmianie modelu transportowego na bardziej zrównoważony.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – zwiększenie aktywności fizycznej mieszkańców i ich wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie wpisze się w działania popularyzujące zrównoważony transport oraz mobilność aktywną.
- **INFRASTRUKTURA** – budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego przełoży się na poprawę bezpieczeństwa, która docelowo wpłynie na polepszenie warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – wyższa jakość przestrzeni publicznej, czyli jej atrakcyjność, dostępność i funkcjonalność, zachęci do poruszania się pieszo i na rowerze.
- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – rozwinięcie oferty usług służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców oraz dostosowanie infrastruktury do potrzeb społeczności lokalnych sprzyjać będzie realizacji koncepcji miasta krótkich odległości.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – transport publiczny ukierunkowany na świadczenie wysokiej jakości usług wszystkim mieszkańcom, niezależnie od ich statusu społecznego, przyczynia się do podniesienia poziomu włączenia społecznego. Poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz wzrost atrakcyjności transportu publicznego zwiększą potencjał rozwojowy społeczności lokalnych oraz podniosą poziom integracji społecznej.
- **EDUKACJA** – polepszenie warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego poprawią dostępność czasową placówek oświatowych. Uspokojenie ruchu i ograniczenie możliwości dowozu dzieci samochodem bezpośrednio pod szkołę podniesie bezpieczeństwo na terenach przyszkolnych.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz rozszerzenie stref uspokojonego ruchu pozwolą na łatwiejsze i bezpieczniejsze poruszanie się w przestrzeni publicznej. Dodatkowo zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego może

wpłynąć na ograniczenie ruchu samochodowego, a w konsekwencji zmniejszyć emisję zanieczyszczeń, pozytywnie wpływając na środowisko życia mieszkańców. Promocja transportu zrównoważonego i mobilności aktywnej wpłynie na upowszechnienie zdrowego stylu życia.

- **KULTURA I CZAS WOLNY** – poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego oraz zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego będą sprzyjać obecności ludzi w przestrzeni publicznej, która może być sceną wydarzeń i inicjatyw kulturalnych. Przełoży się to na wzrost popytu na kulturę, zarazem stymulując jej rozwój. Poprawa dostępności transportowej miasta ułatwi organizację wysokiej rangi wydarzeń kulturalnych, sprzyjając wzrostowi ponadlokalnego i międzynarodowego znaczenia gdańskiej kultury. Łączenie oferty transportu publicznego z wydarzeniami kulturalnymi stanowi jeden z elementów zachęcających mieszkańców do udziału w tych wydarzeniach.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej miasta zwiększy konkurencyjność przedsiębiorstw i ułatwi międzynarodowe kontakty gospodarcze. Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego wpłynie na usprawnienie dojazdów do pracy, co pozytywnie oddziaływać będzie na warunki prowadzenia działalności gospodarczej.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej miasta ułatwi dojazd do terenów inwestycyjnych, parków przemysłowych i innych obszarów rozwojowych, co pozytywnie wpłynie na podniesienie konkurencyjność lokalnej gospodarki. Dostosowana do potrzeb inwestorów i dobrze rozwinięta sieć transportu publicznego stanowi istotny czynnik lokalizacji działalności gospodarczej.
- **INFRASTRUKTURA** – poprawa sytuacji ruchu pieszego i rowerowego, jak również zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego, a także sukcesywna realizacja układu ulicznego zoptymalizują ruch samochodowy i pozwolą lepiej wykorzystać istniejące warunki infrastrukturalne. Niższa liczba samochodów w ruchu to mniejsze zanieczyszczenie środowiska, w tym powietrza i wód, ograniczenie hałasu, usprawnienie ruchu samochodów, a przez to niższe koszty utrzymania bieżącej infrastruktury oraz mniejszy popyt na nową.
- **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** – poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego pozwoli na łatwiejsze i bezpieczniejsze poruszanie się w przestrzeni publicznej i może przyciągnąć kolejne grupy jej użytkowników. Zmiana modelu transportowego miasta na bardziej zrównoważony przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa użytkowników przestrzeni publicznej, a także pozwoli zredukować zapotrzebowanie na miejsca parkingowe, dzięki czemu zwolniony teren będzie można przeznaczyć na inne funkcje. Poprawa dostępności transportowej miasta ułatwi korzystanie z najbardziej atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadwodnych i zielonych, podnosząc jakość życia mieszkańców.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego Mobilność i Transport wpisują się w priorytetowe kierunki interwencji publicznej zapisane w **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do osiągnięcia celu II.7 – Zwiększenie efektywności transportu, oraz wpisze się w priorytety: I.3.3 – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela, II.2.4 – Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej, II.4.3 – Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej, II.6.2 – Poprawa efektywności energetycznej, II.6.4 – Poprawa stanu środowiska, III.2.1 – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych. Ponadto niniejszy Program jest zgodny z zapisami **Strategii Rozwoju Transportu**, w tym w szczególności z celami: 2 – Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym, 3 – Poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych

towarów, 4 – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko. Program Operacyjny Mobilność i Transport jest także spójny z **Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020** (cel 1.1 – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych) oraz zamierzeniami **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020** – w szczególności z celami operacyjnymi 3.1 – Sprawny system transportowy. Wpisuje się on również w oś priorytetową 9 – mobilność z projektu **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030**, **Strategią Transportu i Mobilności** i **Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020**.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH		
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
VIII.1. Poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego.	VIII.1.a. Długość wybudowanych lub wyremontowanych chodników.	↗
	VIII.1.b. Długość wybudowanych lub wyremontowanych tras rowerowych.	↗
	VIII.1.c. Liczba miejsc postojowych dla rowerów.	↗
	VIII.1.d. Stan chodników w ocenie mieszkańców.	↗
	VIII.1.e. Stan infrastruktury rowerowej w ocenie mieszkańców.	↗
	VIII.1.f. Dynamika wielkości ruchu rowerowego.	↗
	VIII.1.g. Długość dróg publicznych włączonych w strefę uspokojonego ruchu.	↗
	VIII.1.h. Liczba wypadków drogowych.	↘
VIII.2. Zwiększenie atrakcyjności transportu publicznego.	VIII.2.a. Długość funkcjonujących linii komunikacji publicznej – drogowej i szynowej.	↗
	VIII.2.b. Liczba pasażerów przewiezionych przez komunikację miejską.	↗
	VIII.2.c. Długość buspasów i wspólnych pasów autobusowo-tramwajowych.	↗
	VIII.2.d. Jakość funkcjonowania komunikacji miejskiej w Gdańsku w ocenie pasażerów.	↗
	VIII.2.e. Udział komunikacji miejskiej w podziale zadań przewozowych.	↗
	VIII.2.f. Udział nowych i zmodernizowanych jednostek taboru transportu zbiorowego w ogólnej liczbie jednostek taboru.	↗
	VIII.2.g. Liczba skrzyżowań objętych bezwzględnym i względnym priorytetem dla pojazdów komunikacji miejskiej.	↗
VIII.3. Poprawa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej.	VIII.3.a. Liczba pasażerów odprawionych w porcie lotniczym w Gdańsku.	↗
	VIII.3.b. Stan infrastruktury drogowej w ocenie mieszkańców.	↗
	VIII.3.c. Liczba połączeń bezpośrednich (lotniczych, promowych, kolejowych) w międzynarodowym ruchu pasażerskim.	↗

	VIII.3.d. Udział obrotów ładunkowych w porcie morskim w Gdańsku w obrotach ładunkowych w Polsce ogółem.	↗
	VIII.3.e. Udział przeładunków kontenerów w porcie morskim w Gdańsku w przeładunkach kontenerów w Polsce ogółem.	↗
	VIII.3.f. Liczba skrzyżowań objętych systemami ITS.	↗
	VIII.3.g. Długość zbudowanych lub zmodernizowanych dróg.	↗
VIII.4. Popularyzacja zrównoważonego transportu i mobilności aktywnej.	VIII.4.a. Odsetek dzieci docierających do szkoły pieszo lub na rowerze.	↗
	VIII.4.b. Udział koncepcji i projektów transportowych, które zostały poddane konsultacjom społecznym w liczbie uchwalonych koncepcji i projektów transportowych.	↗

Gdańsk 2030 Plus Strategia Rozwoju Miasta

IX. PROGRAM OPERACYJNY PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

1. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU OPERACYJNEGO

A. Zakres Programu Operacyjnego

Właściwe zagospodarowanie przestrzeni publicznej jest warunkiem koniecznym do harmonijnego rozwoju miasta i poprawy jakości życia mieszkańców. Przestrzeń publiczna nie powinna mieć charakteru tylko komunikacyjnego, ułatwiającego przemieszczanie się osób i towarów, ale powinna stanowić miejsce spędzania czasu wolnego, forum wymiany idei, miejsce organizacji wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych. Takie podejście do przestrzeni publicznej realizuje ideę rozwoju miasta do wewnątrz, która polega na intensyfikacji i wielofunkcyjności użytkowania już zurbanizowanej przestrzeni – głównie w dzielnicach takich jak: Śródmieście, Wrzeszcz, Oliwa i Nowy Port. Umożliwia to – poza powstaniem pełnych życia przestrzeni publicznych – efektywne zarządzanie miastem: racjonalne zorganizowanie transportu zbiorowego, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami itp. Działania przewidziane w Programie Operacyjnym mają prowadzić do podniesienia jakości przestrzeni publicznej tak, aby stała się ona bardziej funkcjonalna, przyjazna dla mieszkańców, stanowiąca jednocześnie wyróżnik tożsamości miasta. Podejmowane będą również działania przekształcające tereny poprzemysłowe i powojkowe, na których będą mogły powstać nowe przestrzenie publiczne. Z uwagi na dużą atrakcyjność środowiska przyrodniczego prowadzone będą działania zwiększające dostępność do obszarów zielonych i nadbrzeżnych, aby wykorzystać ich walory rekreacyjne i sportowe. Całościowe podejście do planowania i zarządzania przestrzenią publiczną w oparciu o system ogólnomiejskich przestrzeni publicznych doprowadzi do poprawy jej funkcjonalności i atrakcyjności, angażując w ten proces wszystkich jej użytkowników. Szczególną rolę powinni odegrać mieszkańcy. Dlatego poszerzony zostanie zakres uspołecznienia planowania przestrzennego poprzez popularyzację problematyki kształtowania przestrzeni publicznych oraz doskonalenie narzędzi partycypacyjnych.

Wdrażanie Programu Operacyjnego wspiera wartości leżące u podstaw rozwoju Gdańska. Atrakcyjna **przestrzeń publiczna** poprawia **bezpieczeństwo i jakość życia MIESZKAŃCÓW**. Jest ona zarazem **OTWARTA**, co stwarza warunki do pogłębienia **integracji społecznej i kulturowej**. Przestrzeń publiczna jest także miejscem **dialogu**, przybierającego postać różnorodnych wydarzeń i będącego zaczynem **kreatywności**. Odpowiednio zaprojektowana wzmacnia **MOBILNOŚĆ aktywną** – ruch pieszzy i rowerowy – oraz uatrakcyjnia korzystanie z **komunikacji zbiorowej**. Kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznej wymaga szerszego **włączenia** do **WSPÓŁPRACY** mieszkańców, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, urzędników w wymiarze **dzielnicowym**, miejskim i **metropolitalnym**. Szeroka współpraca wzmacnia poczucie **współodpowiedzialności** za stan przestrzeni publicznej. Jest zatem narzędziem **KSZTAŁCENIA** ugruntowującym postawy **obywatelskie**.

B. Wyzwania rozwojowe wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, na które odpowiada Program Operacyjny

- Wzrost liczby mieszkańców zadowolonych z przestrzeni publicznej.
- Poprawa jakości i dostępności terenów rekreacyjnych.
- Wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta.
- Wzrost utożsamiania się mieszkańców z Gdańskiem.
- Wzrost udziału komunikacji publicznej, pieszzy i rowerowej w podróżach mieszkańców.

C. Cele strategiczne wskazane w Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus, realizowane przez Program Operacyjny

- Określenie jasnych i jawnych zasad zrównoważonego zarządzania przestrzenią, uwzględniające zachowanie niezbędnych rezerw terenowych dla funkcji mieszkaniowych, rekreacyjnych, usługowych i produkcyjnych.
- Podnoszenie jakości funkcjonalnych, estetycznych i przyrodniczych przestrzeni dla poprawy warunków życia mieszkańców Gdańska.
- Zrównoważone gospodarowanie i ochrona środowiska przyrodniczego.

- Tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju rodzin, wzrostu liczby mieszkańców, wyrównywania szans i włączenia społecznego.
- Wzrost zadowolenia mieszkańców z dostępności i jakości usług publicznych.
- Kreowanie otwartych, zintegrowanych, bezpiecznych i dostępnych dla mieszkańców przestrzeni miejskich, zapewniających wielofunkcyjne formy ich wykorzystania z uwzględnieniem ochrony przed zdarzeniami nadzwyczajnymi i dostosowania do skutków zmiany klimatu.
- Umacnianie wieloaspektowej współpracy metropolitalnej prowadzącej do podniesienia konkurencyjności obszaru metropolitalnego.

2. DIAGNOZA

Diagnoza stanu przestrzeni publicznej w Gdańsku, obejmująca ocenę istniejącego zagospodarowania przestrzennego oraz mechanizmów planowania i zarządzania przestrzenią, wykazała cztery rodzaje problemów wymagających interwencji. Zaliczono do nich: niezadowolający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej, niedoskonałe krajowe i lokalne regulacje prawne oraz narzędzia kształtowania przestrzeni publicznej, a także niewystarczającą współpracę wszystkich użytkowników przestrzeni. W tym kontekście szczególnie istotne okazało się zbyt wąskie i niewystarczające skuteczne uspołecznienie planowania i działań w przestrzeni publicznej.

Niezadowolający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej wiąże się z jej zbyt niskim nasyceniem usługami publicznymi, spadającą atrakcyjnością tradycyjnych ulic i placów handlowych, mających coraz większe trudności w konkutowaniu z centrami handlowymi, dalece posuniętą degradacją niektórych fragmentów przestrzeni miejskiej oraz z mało estetycznym wyglądem części przestrzeni publicznej miasta. Do atutów zagospodarowania przestrzennego niewątpliwie zaliczyć należy dostępność do terenów zielonych i ich różnorodność.

Kwestie zbyt niskiego poziomu dostępu do usług publicznych podkreślali mieszkańcy w toku pracy nad założeniami do Strategii Gdańsk 2030 Plus. Jako deficytowa wskazana była szeroka gama obiektów: poczynawszy od żłobków i przedszkoli, poprzez obiekty kultury, na placówkach ochrony zdrowia i transporcie publicznym kończąc. Również liczne wnioski zgłaszane do budżetu obywatelskiego świadczą o dużym zapotrzebowaniu na tego typu obiekty, w szczególności sportowo-rekreacyjne. Problem nadal istnieje, mimo wyraźnego wzrostu liczby żłobków i przedszkoli czy placówek ochrony zdrowia, szczególnie w nowo zagospodarowanych dzielnicach Gdańska. Po części to efekt ograniczonej finansowej dostępności do (w większości) prywatnych obiektów. Również znaczne inwestycje w obiekty sportowo-rekreacyjne okazały się niewystarczające względem potrzeb mieszkańców.

W ostatnich latach kontynuowany był trend dynamicznego rozwoju wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, polegający na wzmacnianiu i rozbudowie już istniejących lokalizacji, jak i ich budowie w nowych miejscach. Według GUS w 2013 roku w Gdańsku funkcjonowało 12 hipermarketów i 86 supermarketów. O ile w stosunku do 2008 roku liczba hipermarketów nie uległa zmianie, o tyle liczba supermarketów wzrosła o 30 obiektów. Najlepiej funkcjonowały obiekty największe lub położone w skupiskach, szczególnie wielkomiejskie centra handlowe w najbardziej prestiżowych lokalizacjach. Pojedyncze obiekty traciły na znaczeniu.

Rozwój centrów handlowych i supermarketów to efekt ich dużej atrakcyjności dla klientów oraz dochodowości dla właścicieli. Konkurencja ze strony centrów handlowych powoduje jednak, że tradycyjne, główne oraz osiedlowe ulice i place handlowe tracą na znaczeniu. Skutkiem tego jest ucieczka najbardziej aktywnych użytkowników mających wpływ na specyfikę miejsca i na to, co się w nim dzieje. W efekcie i dla pozostałych mieszkańców przestają być one atrakcyjne. Część funkcji przestrzeni publicznej z powodzeniem przejmują właśnie centra handlowe. Jednak nie spełniają one cech przestrzeni publicznej. Swoboda zachowań nie jest w nich ograniczana jedynie ogólnymi przepisami prawa, ale także przez dodatkowe regulacje właścicieli. Ponadto aranżacja wewnątrz centrów

handlowych jest jednym z zabiegów marketingowych mających zwiększyć sprzedaż, a sama architektura często stanowi jedynie bezosobowe tło dla konsumpcji.

Obszary zdegradowane ukształtowały się w toku długotrwałych i złożonych procesów społeczno-gospodarczych. Degradacja tkanki mieszkaniowej i infrastruktury szła w parze ze spadkiem jakości przestrzeni publicznych, brakiem prężnie działających usług, terenów zielonych i rekreacyjnych. Nasilenie patologii społecznych dodatkowo pozbawiło przestrzeń publiczną zróżnicowanego spektrum użytkowników i obniżyło jakość życia mieszkańców. W Gdańsku zidentyfikowano konkretne obszary, które jednocześnie zostały przeznaczone do rewitalizacji. W czterech z nich (w Nowym Porcie, Letnicy, Dolnym Wrzeszczu i Dolnym Mieście) w latach 2008-2015 realizowano programy rewitalizacji. Zgodnie z istotą rewitalizacji przeprowadzone działania nie ograniczały się jedynie do inwestycji infrastrukturalnych, ale obejmowały również działania społeczne, np.: aktywizację zawodową, integrację społeczną, programy zdrowotne i edukacyjne, pomoc w wychodzeniu z biedy.

W toku prac nad założeniami do Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus mieszkańcy wskazywali na potrzeby, które wiążą się z estetyzacją. Wymieniono kwestie takie jak: ograniczenie liczby banerów reklamowych i billboardów, potrzebę uwzględniania aspektów estetycznych w planowaniu przestrzennym, poprawę estetyki terenów zielonych. Również w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” wskazano na problemy obniżające estetykę miasta, takie jak: zaniedbanie i niski standard części terenów przydomowych, przejawy zniekształceń architektury przez pozbawione kultury i jakości fragmentaryczne dobudowy i przebudowy, niedostateczne urządzenie przestrzeni publicznej (poza najbardziej podstawowymi przestrzeniami) w zabytkowych rejonach miasta. Wśród przyczyn problemów estetycznych należy wskazać nie tylko deficyty w zakresie regulacji prawnych czy dochodowość banerów reklamowych, ale także brak powszechnej edukacji publicznej w dziedzinie wartości estetycznych, architektonicznych, urbanistycznych i krajo-
brazowych. Skutki zaobserwowanej sytuacji nie ograniczają się jedynie do kwestii estetycznych. Zalicza się do nich również spadek atrakcyjności przestrzeni publicznej oraz poczucia więzi z miejscem zamieszkania czy nawet całym miastem.

Kolejna grupa problemów, która utrudnia kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznej, dotyczy słabości systemu planowania przestrzennego. Uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy do obowiązków gminy. Gdańsk jest jednym z liderów wśród miast Polski w zakresie pokrycia terenu miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (63,5% w 2015 roku). Uchwalanie nowych planów pozwala zabezpieczyć tereny pod przyszłe funkcje publiczne. Jest to ważne, ponieważ brak planów nie zamyka drogi inwestorom. W takiej sytuacji budują oni w oparciu o warunki zabudowy, co z punktu widzenia kształtowania ładu przestrzennego jest niekorzystne, gdyż powstająca w ten sposób zabudowa jest efektem jednostkowych decyzji, a nie uporządkowanego działania. W praktyce uchwalane plany nie mogą zupełnie abstrahować od ustaleń planów unieważnionych na podstawie przepisów *Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym*. Zgodnie z trendami panującymi w latach 80. XX w. zakładano dynamiczny rozwój miasta, w związku z czym pod zabudowę przeznaczono bardzo rozległe tereny. Wycofanie się z tych ustaleń w nowych planach mogłoby skutkować falą roszczeń odszkodowawczych na rzecz właścicieli z tytułu obniżenia wartości nieruchomości. Byłoby to bardzo poważne obciążenie dla budżetu miasta. W efekcie uchwalone plany miejscowe umożliwiły rozwój budownictwa mieszkaniowego. W latach 2002-2013 przybyło 38 tys. mieszkań, co pozwoliło na znacznie zmniejszenie deficytu mieszkań. Główną korzyścią dla miasta, wynikającą ze znacznej podaży stosunkowo tanich mieszkań zwłaszcza w „nowych” dzielnicach, był fakt, że część mieszkańców poszukujących nowego mieszkania nie wyprowadziła się z Gdańska do gmin sąsiednich, gdyż gdańska oferta okazała się konkurencyjna cenowo. Dzięki temu miasto utrzymało liczbę ludności na stałym poziomie. W porównaniu z innymi dużymi miastami to sukces, za którym kryją się m.in. wpływy do budżetu miasta z tytułu podatku od osób fizycznych. Udostępnienie nowych terenów pod inwestycje generuje jednak bardzo poważne koszty uzbrojenia terenu i budowy niezbędnej infrastruktury transportowej. Konieczne staje się dopasowanie podaży usług publicznych (przedszkola, szkoły, ośrodki zdrowia, policja, straż pożarna, transport publiczny) do zmieniającego się popytu (migracje ludności z dzielnic „starych” do „nowych”), co generuje wysokie koszty i wymaga czasu. Z tego powodu w „nowych”

dzielnicach przez długi czas utrzymuje się deficyt tych usług. Duże odległości i niedostatecznie rozwinięty transport miejski sprzyja masowemu wykorzystaniu samochodów, co pociąga za sobą straty czasu na dojazdy do pracy (przedszkola, szkoły) przez tworzenie się korków ulicznych. Przyczynia się także do zanieczyszczania środowiska. Rosną również koszty utrzymania infrastruktury – na mniej więcej taką samą liczbę mieszkańców (podatników) przypada coraz więcej dróg, instalacji technicznych, tras transportu publicznego, których utrzymanie wymaga coraz większych nakładów. Wymieniony katalog problemów jasno wskazuje, że deficyty w zakresie jakości przestrzeni publicznej są w znacznym stopniu związane z rozlewaniem się miejskiej zabudowy. Należy przy tym stwierdzić, że w ostatnich latach udało się nieco ten proces spowolnić. Zauważalnie wzrosła liczba mieszkań oddawanych do użytku w „starych” dzielnicach Gdańska.

Planowanie, zarządzanie i działania w przestrzeni publicznej wymagają stałej współpracy jej użytkowników. Może ona być pomocna w ograniczeniu nadmiernego przyrostu zabudowy mieszkaniowej na obrzeżach administracyjnych miasta, choć przede wszystkim ma szanse przełożyć się na wyższą jakość zagospodarowania przestrzennego. Z tego powodu ważna jest współpraca z inwestorami, gdyż to oni tworzą na terenach prywatnych przestrzenie ogólnodostępne i wpływają na kształt przestrzeni publicznej jako całości. Najważniejsza jest jednak współpraca z mieszkańcami, którzy w toku prac nad założeniami do Strategii Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus wskazywali na potrzebę bardziej partnerskich relacji z urzędnikami, radnymi dzielnic i radnymi miejskimi. Współpraca ta powinna dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania miasta. Szczególnie jednak przestrzeni publicznej, którą mieszkańcy zarówno użytkują, jak i kształtują, władając prywatnymi nieruchomościami w jej sąsiedztwie. Jak wskazują badania ankietowe, ponad 40% mieszkańców, przede wszystkim młodych, nie czuje się dostatecznie poinformowana o podejmowanych przez władze miasta działaniach. Z drugiej strony, pomimo szerokiej informacji, liczba uczestników dyskusji publicznych na temat projektów planów miejscowych jest niewielka (średnio kilka osób według danych Biura Rozwoju Gdańska). Równie niewielkie jest zainteresowanie udziałem w dodatkowych spotkaniach organizowanych przez Biuro Rozwoju Gdańska, dotyczących problematyki przestrzennej – średnio osiem osób w 2011 roku.

Przyczyny trudności w dialogu na rzecz kształtowania przestrzeni publicznych są złożone. Pomimo działań podejmowanych ze strony miasta część mieszkańców nie czuje się poinformowana o możliwości wzięcia udziału w dyskusji, przychodzą jedynie nieliczni zainteresowani, co nie zapewnia reprezentatywności uzyskanych wniosków. Często debata jest żywa jedynie w najbardziej kontrowersyjnych i nagłośnionych przypadkach, ponieważ nie dostrzega się roli i znaczenia konsultacji w kształtowaniu zagospodarowania przestrzennego. Aby dialog mieszkańcy–urbaniści był konstruktywny, z jednej strony mieszkańcy powinni poświęcić czas i zaangażować się w przyswojenie podstawowej wiedzy dotyczącej procesów przebiegających w przestrzeni, z drugiej zaś strony miejscy planiści oraz decydenci powinni w sposób konstruktywny wyciągać wnioski z dyskusji merytorycznej z mieszkańcami. Niewątpliwie brak powszechnej edukacji publicznej w dziedzinie wartości estetycznych, architektonicznych, urbanistycznych i krajobrazowych nie ułatwia dialogu. Podstawowym skutkiem niedziałającego poprawnie systemu konsultacji jest mało funkcjonalna, a także mało atrakcyjna przestrzeń publiczna. Powoduje to przesuwanie się środka ciężkości życia społecznego z przestrzeni publicznej do przestrzeni quasi-publicznych i prywatnych. Utrudnia także budowę miejskiej tożsamości, zaufania społecznego, dialogu, kreatywności oraz ogranicza możliwości atrakcyjnego spędzenia czasu wolnego.

3. OPIS CELÓW OPERACYJNYCH	
Cel operacyjny	Opis
IX.1. Wyższa jakość przestrzeni publicznej.	Podnoszenie standardu i funkcjonalności przestrzeni publicznej bezpośrednio wpłynie na jakość życia mieszkańców. Inwestycje rewitalizacyjne i rewoloryzacyjne w obszarach zdegradowanych lub zagrożonych degradacją oraz przekształcenia na terenach poprzemy-

	słowych i powojkowych przywrócić i stworzą w atrakcyjnych lokalizacjach przestrzeń publiczną, nawiązującą do tożsamości miejsca, odwołującą się do dziedzictwa kulturowego. Ponadto prowadzone będą działania o charakterze operacyjnym w kierunku zróżnicowania oferty usługowej skierowanej do użytkowników przestrzeni publicznej (tzw. usługi społeczne) w bezpośrednim jej sąsiedztwie. Szeroka współpraca przy kształtowaniu przestrzeni publicznej w zależności od jej rangi w nawiązaniu do systemu ogólnomiejskich przestrzeni publicznych będzie wymagała zaangażowania zarówno ze strony gmin sąsiednich na poziomie metropolitalnym, jak i inwestorów oraz zarządców nieruchomości na poziomie miejskim. Tworzenie regulacji prawnych i ram formalnych dla działań w przestrzeni publicznej ułatwi planowanie i zarządzanie oraz realizację inwestycji w tej przestrzeni.
IX.2. Większe uwzględnienie terenów zielonych i obszarów cennych przyrodniczo w kształtowaniu przestrzeni publicznej.	Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie dostępności do terenów zieleni publicznej będzie się odbywać poprzez realizację nowych ogólnomiejskich kompleksów parkowych oraz poprzez podnoszenie jakości zagospodarowania i ułatwienie dostępu do już istniejących terenów zielonych. Poza działaniami w tkance zurbanizowanej prowadzić się będzie w zróżnicowany sposób udostępnianie obszarów przyrodniczo cennych dla aktywności sportowej, rekreacyjnej i edukacji mieszkańców z poszanowaniem zasad ochrony przyrody. Działania te będą opierały się na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów przyrodniczych.
IX.3. Szersze uspołecznienie planowania i działań w przestrzeni publicznej.	W celu osiągnięcia jak najlepszego porozumienia przy kształtowaniu przestrzeni publicznej prowadzić się będzie szeroki dialog wsparty różnymi narzędziami o charakterze edukacyjnym, np. publikacjami, konferencjami, warsztatami itp. W ramach tego dialogu doskonalone zostaną metody partycypacji prowadzące do współdecydowania mieszkańców, inwestorów i wszystkich zainteresowanych zagospodarowaniem i działaniami w przestrzeni publicznej.

4. CELE OPERACYJNE, ZADANIA I KLUCZOWE DZIAŁANIA	
Cel operacyjny: IX.1. Wyższa jakość przestrzeni publicznej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
IX.1.1. Planowanie i zarządzanie przestrzenią publiczną w oparciu o system ogólnomiejskich przestrzeni publicznych.	IX.1.1.1. Tworzenie systemu ogólnomiejskich przestrzeni publicznych przy pomocy narzędzi planistycznych i wielostronnej partycypacji.
	IX.1.1.2. Kompleksowa realizacja przestrzeni publicznych w oparciu o system ogólnomiejskich przestrzeni publicznych (realizacja przestrzeni od projektu do ostatecznej realizacji).
	IX.1.1.3. Interdyscyplinarne zarządzanie przestrzenią publiczną i infrastrukturą miejską (wykorzystanie istniejącej i tworzenie nowej infrastruktury oświatowej, kulturalnej i sportowej do ożywienia sąsiadującej przestrzeni publicznej).

	IX.1.1.4. Doskonalenie narzędzi informacji w przestrzeni publicznej.
IX.1.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej wzmacniające jej funkcjonalność i tożsamość.	IX.1.2.1. Rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych.
	IX.1.2.2. Ożywienie dróg wodnych i nabrzeży, w tym: ich wykorzystanie do celów kulturalnych, rekreacyjnych i komunikacyjnych; rozbudowa infrastruktury plażowej i rekreacyjnej.
	IX.1.2.3. Poprawa bezpieczeństwa i dostępności w przestrzeniach publicznych skierowana do wszystkich jej użytkowników (projektowanie uniwersalne).
	IX.1.2.4. Poprawa estetyki, funkcjonalności i tożsamości przestrzeni publicznej poprzez wprowadzenie elementów małej architektury i sztuki, np.: mebli miejskich oraz elementów zawierających zieleni i wodę, w szczególności nawiązujących do tradycji miejsca.
	IX.1.2.5. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej poprzez porządkowanie reklam, zagospodarowanie podwórek, remonty elewacji budynków.
	IX.1.2.6. Udostępnienie i doposażenie zewnętrznych przestrzeni miejskich na działania kulturalne, spotkania, rekreację, zabawę.
IX.1.3. Inwestycje na obszarach zdegradowanych.	IX.1.3.1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w dzielnicach zdegradowanych lub zagrożonych degradacją.
	IX.1.3.2. Rewaloryzacja przestrzeni publicznych.
IX.1.4. Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych na przekształcanych terenach poprzemysłowych i powojaskowych.	IX.1.4.1. Zagospodarowanie terenów postoczniovych, w tym: wsparcie dla działalności artystycznej i wydarzeń kulturalnych.
	IX.1.4.2. Zagospodarowanie terenów powojaskowych, w tym: zrównoważone zagospodarowanie strefy buforowej lasów Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz stworzenie zespołu przestrzeni publicznych w oparciu o pozostałości umocnień fortyfikacyjnych Gdańska.
IX.1.5. Współpraca z inwestorami i zarządcami nieruchomości na rzecz kształtowania atrakcyjnej przestrzeni publicznej.	IX.1.5.1. Projektowanie i realizacja nowych inwestycji przez inwestorów przy zachowaniu bądź w powiązaniu z przestrzeniami publicznymi w sąsiedztwie (powiązanie ogólnodostępnych ciągów pieszych, redukcja terenów grodzonych w obrębie inwestycji, realizacja bogatszej oferty wyposażenia przestrzeni, usługi społeczne).
	IX.1.5.2. Współpraca z inwestorami, zarządcami nieruchomości itp. przy realizacji ogólnodostępnych przestrzeni publicznych (np.: koordynacja miejskich remontów infrastruktury drogowej z realizacjami prywatnymi na ich styku).

IX.1.6. Współpraca z gminami na rzecz spójności przestrzeni publicznej w obszarze metropolitalnym.	IX.1.6.1. Spójne planowanie i realizacja inwestycji w obszarach liniowych przestrzeni publicznej o znaczeniu metropolitalnym.
IX.1.7. Wprowadzanie lub udoskonalenie regulacji i zasad dotyczących kształtowania przestrzeni publicznej.	IX.1.7.1. Doskonalenie ustaleń i zapisów dotyczących problematyki przestrzeni publicznych w planach miejscowych.
	IX.1.7.2. Wprowadzanie regulacji w zakresie estetyki, funkcjonalności i dostępności przestrzeni publicznych w dokumentach miejskich i w prawie miejscowym.
	IX.1.7.3. Zabezpieczenie rezerw terenowych na funkcje i przestrzenie publiczne wraz z towarzyszącą zabudową mieszkaniowo-usługową w planach miejscowych.
	IX.1.7.4. Zróżnicowanie wskaźników parkingowych w zależności od funkcji przewidzianych do realizacji, polityki parkingowej oraz koncepcji mobilności w mieście.
Cel operacyjny: IX.2. Większe uwzględnienie terenów zielonych i obszarów cennych przyrodniczo w kształtowaniu przestrzeni publicznej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
IX.2.1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie dostępności do terenów zieleni publicznej.	IX.2.1.1. Realizacja nowych parków, skwerów i zieleńców.
	IX.2.1.2. Rewaloryzacja istniejącej zieleni w parkach i zieleńcach.
	IX.2.1.3. Zagospodarowanie Pasa Nadmorskiego poprzez rozbudowę infrastruktury i rewaloryzację plaż.
IX.2.2. Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczych, w tym: udostępnianie mieszkańcom obszarów przyrodniczo cennych z zachowaniem zasad ich ochrony.	IX.2.2.1. Zwiększanie dostępności do terenów zielonych.
	IX.2.2.2. Zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne wybranych terenów leśnych i ich sąsiedztwa z zachowaniem walorów przyrodniczych.
	IX.2.2.3. Realizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przy zbiornikach retencyjnych.
Cel operacyjny: IX.3. Szersze społecznienie planowania i działań w przestrzeni publicznej.	
Zadanie	Kluczowe działanie
IX.3.1. Popularyzacja problematyki zagospodarowania przestrzeni publicznej.	IX.3.1.1. Publikacja poradników propagujących dobre praktyki w zakresie działań estetycznych, funkcjonalnych i dostępności przestrzeni publicznych.
	IX.3.1.2. Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie estetyki, funkcjonowania i dostępności przestrzeni publicznych, w tym: publikacja poradników propagujących dobre praktyki, organizowanie warsztatów dla mieszkańców, organizowanie konkursów na zagospodarowanie wybranych przestrzeni publicznych.
	IX.3.1.3. Promocja i popularyzacja dobrych praktyk budowy przestrzeni publicznych realizowanych przez przedsiębiorców.

IX.3.2. Doskonalenie sposobów partycypacji mieszkańców w planowaniu i działaniu w przestrzeni publicznej.	IX.3.2.1. Wprowadzanie nowych narzędzi do partycypacji.
	IX.3.2.2. Rozwijanie współpracy z lokalnymi społecznościami i grupami interesariuszy.

5. POWIĄZANIA Z INNYMI PROGRAMAMI OPERACYJNYMI

Oddziaływanie innych Programów Operacyjnych na osiągnięcie celów Programu Operacyjnego **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA**:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – zwiększenie roli mieszkańców w zarządzaniu miastem oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego społeczności lokalnych przyczyni się do szerszego uspołecznienia planowania i działań w przestrzeni publicznej. Podniesienie poziomu włączenia społecznego jest niezbędne dla osiągnięcia trwałych efektów rewitalizacji obszarów zdegradowanych i zagrożonych degradacją.
- **EDUKACJA** – wspieranie rozwoju osobistego mieszkańców, w tym w zakresie rozwijania postaw obywatelskich i wzmocnienia więzi z miastem, może przyczynić się do szerszego uspołecznienia planowania i działań w przestrzeni publicznej. Szerokie udostępnienie infrastruktury edukacyjnej w sąsiedztwie przestrzeni publicznej podniesie jej atrakcyjność dla większej rzeszy użytkowników.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – działalność instytucji kultury w przestrzeni publicznej wzbogaci ofertę, zwiększy uczestnictwo mieszkańców w przedsięwzięciach kulturalnych, co może wpłynąć na wzmocnienie funkcjonalności i tożsamości tej przestrzeni.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – rozwój małej, lokalnej przedsiębiorczości może ożywić przestrzeń publiczną. Tworzenie lokalnych miejsc dla branż kreatywnych i innowacyjnych sprzyja rozwojowi przestrzeni publicznej.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta wpływa na rozwój usług, które – zlokalizowane w sąsiedztwie przestrzeni publicznej – wzbogacają jej ofertę i podnoszą jej jakość.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – poprawa warunków dla ruchu pieszego i rowerowego pozwoli na łatwiejsze i bezpieczniejsze poruszanie się w przestrzeni publicznej i może przyciągnąć kolejne grupy jej użytkowników. Zmiana modelu transportowego miasta na bardziej zrównoważony może przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa użytkowników przestrzeni publicznej, a także pozwoli zredukować zapotrzebowanie na miejsca parkingowe, dzięki czemu zwolniony teren będzie można przeznaczyć na inne funkcje. Poprawa dostępności transportowej miasta ułatwi korzystanie z najbardziej atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym nadwodnych i zielonych, podnosząc jakość życia mieszkańców.
- **INFRASTRUKTURA** – modernizacja i rozwój systemu utrzymania czystości i porządku jest elementarnym składnikiem wysokiej jakości przestrzeni publicznej. Działania z zakresu ochrony wód poprawią bezpieczeństwo i atrakcyjność terenów położonych w sąsiedztwie potoków, rzek oraz zbiorników wodnych. Na wyższą jakość przestrzeni publicznej wpłynie uzupełnienie tkanki mieszkaniowej nowymi budynkami, modernizacja istniejących budynków, jak również budowa i wymiana oświetlenia ulicznego.

Oddziaływanie Programu Operacyjnego **PRZESTRZEŃ PUBLICZNA** na osiągnięcie celów innych Programów Operacyjnych:

- **INTEGRACJA SPOŁECZNA I AKTYWNOŚĆ OBYWATELSKA** – funkcjonalna przestrzeń publiczna, z którą utożsamiają się mieszkańcy, stwarza miejsce zwiększające potencjał rozwojowy społeczności lokalnych. Szersza partycypacja mieszkańców w planowaniu i działaniu w przestrzeni publicznej zachęci do większego udziału w kreowaniu rozwoju miasta.
- **ZDROWIE PUBLICZNE I SPORT** – atrakcyjnie wyposażone tereny zielone oraz obszary cenne przyrodniczo mogą sprzyjać częstszemu spędzaniu czasu wolnego na świeżym powietrzu. Zwiększenie dostępności do terenów zielonych, będących popularnymi miejscami rekreacji ruchowej i uprawiania sportu powszechnego, może przyczyniać się do upowszechnienia zdrowego stylu życia, który ma istotny wpływ na stan zdrowia mieszkańców.
- **KULTURA I CZAS WOLNY** – wysokiej jakości przestrzeń publiczna, odpowiednio doposażona i uporządkowana, umożliwi jej szersze wykorzystanie jako sceny dla działalności kulturalnej. Realizacja wydarzeń kulturalnych w przestrzeni publicznej zachęci do uczestnictwa w kulturze mieszkańców oraz zwiększy atrakcyjność Gdańska jako miasta sprzyjającego rozwojowi kultury.
- **INNOWACYJNOŚĆ I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ** – wyższa jakość przestrzeni publicznej sprzyjać będzie rozwojowi handlu i usług świadczonych lokalnie przez małe firmy.
- **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA** – wyższa jakość przestrzeni publicznej wzmocni atrakcyjny wizerunek miasta. Ułatwi również przyciąganie pracowników, dla których warunki życia odgrywają istotną rolę w wyborze miejsca zamieszkania i pracy.
- **MOBILNOŚĆ I TRANSPORT** – wyższa jakość przestrzeni publicznej, czyli jej atrakcyjność, dostępność i funkcjonalność, zachęci do poruszania się pieszo i na rowerze.
- **EDUKACJA** – działania edukacyjne, związane z popularyzacją problematyki zagospodarowania przestrzeni publicznej, mogą stać się aspektem procesu kształtowania postaw gdańszczan. Informacje umieszczone w przestrzeni publicznej (o mieście, jego historii, środowisku przyrodniczym i kulturowym) będą stanowiły łatwą do przyswojenia wiedzę.
- **INFRASTRUKTURA** – prawidłowe kształtowanie przestrzeni publicznej z uwzględnieniem uwarunkowań infrastrukturalnych ułatwi realizację i obsługę sieci infrastruktury.

6. ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYMI I REGIONALNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Zapisy Programu Operacyjnego Przestrzeń Publiczna są zgodne z celami **Strategii Rozwoju Kraju do roku 2020**. Jego realizacja w szczególności przyczyni się do osiągnięcia celów: I.1 – Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem, oraz III.3 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Program Operacyjny jest również spójny z zapisami **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju**. Przede wszystkim mowa tu o celu 1 – Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności, oraz o celu 6 – Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. Niniejszy Program Operacyjny jest także zgodny z celem operacyjnym 2.2, **Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020** dotyczącym wysokiego poziomu kapitału społecznego. Program wpisuje się również w oś priorytetową 8

– Konwersja, **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020**. Zapisy Programu Operacyjnego zgodne są także ze **Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2030** i **Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot do roku 2020**.

7. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW OPERACYJNYCH		
Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika	Oczekiwany trend
IX.1. Wyższa jakość przestrzeni publicznej.	IX.1.a. Dostępność mebli miejskich w okolicy miejsca zamieszkania w ocenie mieszkańców.	↗
	IX.1.b. Estetyka przestrzeni publicznej w okolicy miejsca zamieszkania w ocenie mieszkańców.	↗
	IX.1.c. Liczba nowych przestrzeni publicznych .	↗
	IX.1.d. Liczba nowych przestrzeni publicznych w obszarach zdegradowanych.	↗
IX.2. Większe uwzględnienie terenów zielonych i obszarów cennych przyrodniczo w kształtowaniu przestrzeni publicznej.	IX.2.a. Dostępność miejsc spacerowo-wypoczynkowych w ocenie mieszkańców.	↗
	IX.2.b. Jakość miejsc spacerowo-wypoczynkowych (parki, zieleńce) w ocenie mieszkańców.	↗
	IX.2.c. Udział urządzonych terenów zielonych w całkowitej powierzchni miasta.	↗
	IX.2.d. Dostępność terenów zielonych w ocenie mieszkańców.	↗
	IX.2.e. Czystość i estetykę terenów zielonych w ocenie mieszkańców.	↗
IX.3. Szersze uspołecznienie planowania i działań w przestrzeni publicznej.	IX.3.a. Liczba spotkań edukacyjno-informacyjnych z mieszkańcami.	↗
	IX.3.b. Liczba spotkań warsztatowych z mieszkańcami.	↗
	IX.3.c. Liczba uczestników spotkań edukacyjno-informacyjnych i warsztatowych.	↗
	IX.3.d. Spotkania edukacyjne i warsztatowe w ocenie ich uczestników.	↗

Opracowanie dokumentu:

Program Operacyjny Edukacja:

Koordynator – Mariola Paluch

Opiekun merytoryczny – Piotr Kowalczuk

Program Operacyjny Zdrowie Publiczne i Sport:

Koordynator – Marek Jankowski

Opiekun merytoryczny – Piotr Kowalczuk

Program Operacyjny Integracja Społeczna i Aktywność Obywatelska:

Koordynator – Grzegorz Szczuka

Opiekun merytoryczny – Piotr Kowalczuk

Program Operacyjny Kultura i Czas Wolny:

Koordynator – Aleksandra Szymańska

Opiekun merytoryczny – Anna Czekanowicz-Drażewska

Program Operacyjny Innowacyjność i Przedsiębiorczość:

Koordynator – Małgorzata Jasnoch

Opiekun merytoryczny – Andrzej Bojanowski

Program Operacyjny Atrakcyjność Inwestycyjna:

Koordynator – Alan Aleksandrowicz

Opiekun merytoryczny – Andrzej Bojanowski

Program Operacyjny Infrastruktura:

Koordynator – Joanna Tobolewicz

Opiekun merytoryczny – Piotr Grzelak

Program Operacyjny Mobilność i Transport:

Koordynator – Remigiusz Kitliński

Opiekun merytoryczny – Piotr Grzelak

Program Operacyjny Przestrzeń Publiczna:

Koordynatorki – Edyta Damszel-Turek i Irena Romasiuk

Opiekun merytoryczny – Wiesław Bielawski

Zespół ds. opracowania Programów Operacyjnych, Urząd Miejski w Gdańsku:

Mariusz Czepczyński

Katarzyna Drozd-Wiśniewska

Marcin Hryniewicz

Żaneta Kucharska

Agata Matuszewska

Michał Miguła

Joanna Stępień

Robert Wójcik

Jacek Zabłotny

Bożena Żmijewska

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową:

Marcin Nowicki

Anna Hildebrandt

Przemysław Susmarski

Maciej Tarkowski

Marcin Wandałowski

Wojciech Woźniak

Autorzy opracowania pragną podziękować za zaangażowanie i wkład merytoryczny osobom z Zespołów Programowych, które pracowały nad skonstruowaniem założeń do Programów Operacyjnych.

Słowa uznania należą się również Radnym Miasta Gdańska, Radnym Dzielnic, przedstawicielom organizacji pozarządowych, jak i mieszkańcom Gdańska, którzy podczas spotkań, warsztatów i konsultacji społecznych podzielili się z nami licznymi pomysłami na przedsięwzięcia, które będą stanowiły o rozwoju Gdańska.